

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk számla: 25.342
--	--	---	---------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámasztásában.*

Amen.

Talán ne ...

A gazdasági válság közepette az ország minden termelő rétegével együtt a szőlősgazdák is nyomasztó válsággal küzdenek. A szőlő megmunkálása drága, az adó magas, a bornak viszont nincs ára, mert kivinni nem lehet, a belső fogyasztás pedig még akkor sem tudna lépést tartani a termeléssel, ha nem csökkent volna negyven százalékkal a háborúelőtti alá. S miután pedig a szőlősgazdák adója az államháztartásnak jelentékeny tétele, a bor értékesítési lehetőségeinek fokozása is állami feladattá vált.

A kivétel lehetősége miatt úgy kíván a kormány a szőlősgazdákon segíteni, hogy egymillió pengő ára bort megvásárol tőlük a honvédség számára. Erre ígéret történt s azt a szőlősgazdák nagygyűlésén, Tokajban, az érdekeltek nagy lelkesedése mellett bejelentették.

E bejelentésbe, vagy talán csak a bortermelő egyesületek vezetőségei által szerzett információba azonban — azt hisszük — félreértés csúszott. A gyűlés elnöke ugyanis azt közölte, hogy a kormány a megvásárolandó, bizonyára többmillió liternyi bormennyiséget nemcsak a honvédségnek, hanem a csendőrségnek is szánta.

Már amikor a híradást olvastuk, gyanítottuk, hogy itt a csendőrséget illetően félreértés történhetett, nemcsak azért, mert a csendőrség, magángazdálkodási rendszere következtében semmiféle természetbeni ellátást nem kap, tehát állami borból sem részesedhetik, hanem mindazok okából sem, amiknek megemlítésére az alábbiakban bátorságot veszünk magunknak:

A csendőr egyik legszigorúbb tilalma az, amely szolgálatban egyenesen eltiltja, szolgálaton kívül pedig nyomatékosan eltanácsolja őt a szeszes italtól. Hosszú idők tanulsága, börtönnel, vérrel és könnyel szerzett tapasztalatok évtizedes útja vezetett erre a tilalomra. A bűn, betegség és züllés, az erkölcsi és anyagi elsüllyedés szánnivaló áldozatai még a sokkal szabadabb polgári életben is túlnyomórészt az alkoholnak tulajdoníthatják sorsuk tragédiáját, hogyne volna hát ez a statisztika százszor kiáltóbb és megdöbbentőbb a csendőrségnél, amelynek rendjét és fegyelmét csak az egyéni és szolgálati felelősség teljes súlyának érvényrejuttatásával lehet biztosítani. Ha kezünkbe vesszük akármelyik esztendő csendőrségi krónikáját s csendőrök meggyilkolásának, megsebesítésének, lefegyverzésének esetei közül, a

jogtalan fegyverhasználatok, szolgálati visszaélések, függelmsértések és más, hasonlóan nem épületes esetek sorából kitörülnek azokat, amelyekben az alkohol szerepet játszott, elámulnánk, milyen kevés maradt meg belőlük, vagyis hogy milyen elenyésző lenne az ilyen szomorú esetek száma, ha nem volna alkohol a világon.

Hiszen igaz: így sincs okunk panaszra. A csendőrök magaviselete mintaszerű. Nagyon szórványos és egy tízezres testületben elkerülhetetlen kivételektől eltekintve, a magyar csendőr kiváltsága az ország határain túl is közismert. De minek lehet ezt köszönni? Mindenekelőtt természetesen a csendőrnek magának, aki a csendőregyenruhában is nemcsak megőrzi, de tudatossa fejleszti nagyszerű fajunk őstermészetének összes erőnyeit. De másodsorban csak annak lehet köszönni a testület színvonalát, hogy az alkohol számúze van a csendőr életéből. Italt kedvelő ember nálunk meg nem melegszik. Választania kell a borsopohár és a töltött puská között, mert a kettőt egyszerre nem szabad a kezébe vennie. Postatakarékkönyvecskék ezrei, élére rakogatott, kocsmától megmentett száz, sőt ezer pengők tanúsíthatják ennek a tradicionális csendőretikának áldásait, ne vegye hát senki rossz néven tőlünk, ha azt minden más érdeknek, még a szőlősgazdák érdekeinek is elébe helyezzük.

De ne nézzük a dolgot csak a csendőr szempontjából. Képzeld magunkat az adófizető polgár helyzetébe, aki ma, sajnos, nem ritkán a csendőr segítségére, védelmére szorul. Mindegy-e vajjon neki, hogy borivó csendőr vigyáz az életére és a vagyonára, vagy mindig tisztafejű, józan életű? Nem mindegy. S ha meg éppen szembekerülnek — Istenem, ez is megtörténik — megint csak nem mellékes, hogy színjózan csendőr áll-e szembe vele, vagy pedig olyan, aki csak látszik annak?

Nem vagyunk egyoldalúak: belátjuk a nehéz helyzetet. Ma, amikor a szesztilalomnak szerte a világon mindig több híve akad, sőt, a fogyasztás ott is évről-évre csökken, ahol nincs tilalom, nem túlszerencsés foglalkozás a bortermelés. A külállamok elzárkóznak, a szőlősgazdák boldogulása viszont állani érdek. Tisztelettel kérjük tehát mi is: vegye meg a kormány a szőlősgazdák borát. Minél többet. És ha megvette, tegye el jobb időkre, amíg majd el lehet adni például a cseheknek vagy a románoknak. Mert ahogy nem volna nemzeti érdek féleuropára való főlős borunk elfogyasztását a soffőröktől vagy a mozonyvezetőktől elvárni, úgy nem lenne szerencsés dolog ezt a csendőrökre bízni, már csak azért sem, mert abból, hogy a csendőr nem iszik bort, mindenkinek nagyobb haszna van, még — tessék elhinni — a szőlősgazdáknak is.

Mit kell tudni az örsök és iskolák polgári alkalmazottainak társadalombiztosítási ügyeiről?

A bejelentés.

Az ipari és háztartási alkalmazottak kötelező betegségi és baleseti biztosítását az 1927. évi XXI. t.-c. szabályozza. Ez a törvény tulajdonképpen nem egyéb, mint az ugyanilyen tárgyú 1907. évi XIX. t.-c.-nek a kor követelményei szerint való módosítása. E törvénycikken kívül az 1928. évi XL. t.-c. elrendeli, hogy mindazok, akik kötelező betegségi biztosítás alá esnek, öregség, rokkantság, özvegyesség és árvaság esetére is kötelezően biztosítottassanak. Eszerint tehát a társadalombiztosításnak háromféle ágazatát különböztetjük meg, úgymint a

- a) betegségi,
- b) baleseti és
- c) öregség, rokkantság, özvegyesség, árvaság esetére szóló biztosítást.

A háztartási alkalmazottakat — nemre, korra és állampolgárságra való tekintet nélkül — csak betegség és baleset esetére kell biztosítani, mert az öregség, rokkantság, özvegyesség és árvaság esetére való biztosítási kötelezettségük egyelőre szünetel.

A törvény kétféle kötelezett személyt ismer és pedig: ipari és háztartási alkalmazottat. Az ipari alkalmazottak az örsöket nem érdeklik, csak a háztartásiak, mert társadalombiztosítás szempontjából az örsök (közgazdálkodások) háztartásoknak számítanak. (Természetes, hogy a nők csendőregényeket, akik háztartási alkalmazottat

tartanak, ugyanazok a kötelezettségek terhelik, mint a közgazdálkodásokat.)

A törvény megkülönböztet továbbá munkaadót (háztartási értelemben: gazdát) és munkavállalót (cselédet). Csendőrségi értelemben munkaadó a közgazdálkodás, (nős egyéneknél a családfő) munkavállaló az örsfőzőnő, lóápoló, kézileány, mosogatóleány, háziszolga, hetes stb., egyszóval minden olyan polgári alkalmazott, aki csak bizonyos heti- vagy havibérért felmondási idő kikötése mellett van alkalmazva, tekintet nélkül arra, hogy az örsön lakik és étkezik-e? (Tehát pl. a bejáró takarítónő is háztartási alkalmazottnak számít és biztosításra kötelezett, de csak akkor, ha legalább napi 5 órán át van foglalkoztatva.) Ilyen egyéneket rendszerint a közgazdálkodások, közétkezések stb. szoktak alkalmazni, de az állam is alkalmazhat pl. cipész- vagy szabóműhelyben, irodában stb. Ilyenek voltak a közelmúltban elbocsátott ú. n. havibéres polgári alkalmazottak is. Műtán azonban a csendőrségnél jelenleg csak úgynevezett háztartási alkalmazottak állanak alkalmazásban, az alábbi ismertetésünkben csak a háztartási alkalmazottakra vonatkozó rendelkezéseket ismertetjük.

Örsökön mindennemű társadalombiztosítási ügynek idejében és helyesen való elintézéséért a gazdálkodásvezető személyesen felelős, úgyszintén neki egyedül — nem pedig a közgazdálkodásnak — kell viselnie minden olyan kiadást, költséget stb., amelyet az ő mulasztása vagy helytelen intézkedése folytán a közgazdálkodásra róttak, illetve, amely az ő ilyen magatartása folytán keletkezett.

Minden alkalmazottat, akit az örs felfogad, köteles a gazdálkodásvezető a belépéstől számított 8 napon

Csendőrszem.

Írta: NYÁRY LÁSZLÓ.

Ipeky tekintetes úrnál szolgált Róza. Még gyermekkorában került a kúriára. Nem is tudta már senki a nevét, mindenki úgy hívta, hogy a kis Róza. Hogy került a házhoz, azt sem tudta senki. Egyszerre ott volt. Pöttöm, kis, vézna leánygyerek volt, kifejezéstelen savószemekkel. Beesett, sárga kis arcoskája szomorúan világított a saszínű haj alatt, mint egy sápadt, elkeseredett holdvilág.

A kis Róza amire megnőtt, az anyja egy napon itt hagyta az árnyékvilágot. Az is olyan hektikás, beesett mellü, vézna volt, akárcsak a gyereke. A lánya sem szépült meg soha. Egy erényük volt: a munka; úgy égett a kezük alatt, hogy öröm volt nézni. Napkeltétől napnyugtáig meg sem álltak. Nem is volt a kis Rózának más boldogsága, csak a munka. Nem járt táncba, a legények rá se néztek, még a legszurtosabb se. Nem is tudta, mi a földi öröm.

Vagy talán mégis tudta. Egy öröme volt a kis Rózának, de azt senkinek el nem árulta. Az ipeki szövetkezetben takarékkönyvecskére kuporgatta a pénzt, amiért szolgált és amit minden hónapban félretett.

A kis Róza eleinte nem tudta, miért gyűjtögeti. Az anyja elkezdte a takarékkönyvet, ő folytatta. Csak amikor nagylánysorba serdült, örült a gyűjtésnek. Hozományul szánta annak, aki elveszi őt.

Mert hiába volt a kis Róza nagyon csúnya. Azért titokban, ha senki sem látta, hátul a konyhában, ott bizony előkerült esténként a motyójából a női hiúság ördöge: a tükör... Minden este megkérdezte, vajjon mit mond neki? Hát nem sok biztatót mondott, hogy valaha férfiszem megakadjon rajta. Elnézegette néha a szemét, szegény, szürke kis szemét, amelyben úgy fénylett a mosoly, mint esőverte ház falán a bágyadt őszi napsugár. A szája mellett a két keserű ránc megmozdult.

— Mért nem vagyok én szép?... — majdnem sirt. — Pedig én is felölténém a fehér menyasszonyi ruhát, úgy mennék a pap elé!... Pénzem már van, csak ember kellene... legény. Oh, hogy tudnám szeretni.

A tükör kiesett a kezéből a konyha hideg kövére. A kis Róza arcán vastag, meleg könny csurgott alá.

— Nem fog engem szeretni senki!... Pedig nem járna rosszul... Jó, dolgos asszonyt kapna, meg hát szegény se vagyok.

A tükör hűtlen barát volt. Visszarakta a motyójába és elővette a takarékkönyvet. Ez már igen! Ez már biztatóbb ígéret, mint a tükörből feléje világító szomorú, csúnya, kis arcoska. Egészen szép összeg volt már együtt, mert a kis Róza nem költött soha semmire. Néha egy kis rongyot vett magának, csakhogy éppen legyen miben elmenni vasárnap a litániára és délután kiülni a cselédház elé. Nem kellett neki sok, ami megmaradt, azt a szövetkezeti takarékbba rakosgatta. Néha begyalogolt a községbe, mert az urasági kúria, meg a cselédházak, megszűntek, a falu határában voltak. Amikor belépett a bankba, a hivatalos urak már megismerték.

belül a társadalombiztosítónak bejelenteni. Olyan helyen, ahol rendőrségi bejelentőhivatal van, a társadalombiztosítóhoz való bejelentés is a rendőrségi bejelentőlapon történik, melynek erre a célra külön szelvénye van. Ott, ahol rendőrségi bejelentőhivatal nincsen, az alkalmazott belépését közvetlenül az illetékes kerületi munkásbiztosító pénztárhoz kell külön erre a célra szolgáló úrlapon bejelenteni. Ugyancsak nem a rendőrség útján, hanem közvetlenül kell az illetékes kerületi pénztárnál be-, illetve kijelenteni az olyan alkalmazottat, aki szolgálatbalépése alkalmával nem költözködik az örsre, hanem csak bejár oda. (Pl. bejárónót.) Célszerű néhány bejelentési úrlapot a közigazgatás nyomtatványai között borítékban mindig készen tartani.

A munkábalépett alkalmazottnak az előírt határidő alatt való bejelentését nem szabad elmulasztani, mert ez súlyos következményeket vonhat maga után.

Az alkalmazott bejelentésénél az ő személyadatait, foglalkozásbeli minőségét és heti vagy havi keresetét is be kell jelenteni. Ha ezekben az adatokban később változás áll be (pl. a fizetése emelkedik vagy csökken), ezt pótlólag jelenteni kell. Célszerű a bejelentéseket ajánlva elküldeni és a szelvényt megőrizni. A bejelentés a két (betegségi és baleseti) biztosítási ágazatra együttesen, egy példányban történik, nem kell tehát külön betegségi és külön baleseti bejelentést tenni.

A díjfizetés.

A háztartási alkalmazott után a kétféle biztosításnak megfelelően kétféle díjat kell fizetni, úgymint betegségi biztosítási járulékot és balesetbiztosítási díjat.

— No, kis Róza, hozza a pénzecskét?

A kis Róza pedig remegő kézzel kotorta ki a szoknyája ránca közül a zsebkendőt, annak a csücskéből pedig az apró, meg a nagy pénzt.

Igy történt ez legutóbb is. Bevitte a pénzt, beírták, aztán boldogságtól kipirult arccal lépett ki a szövetkezeti takarékból. A kapu előtt megegyeszer megnézte nagy óvatossággal a könyvet, jaj, meg ne lássa valaki, aztán becsúszta a zsebébe.

A szövetkezet háza előtt állt a Bodor nagyságos úr kocsija. Régi bérlő volt a nagyságos úr, ugyancsak Ipeken, arrafelé volt a gazdasága, mint amerre a tekintetes úrnak, csak éppen el kellett fordulni a Kékes felé a fehértói dülőúton. Az Ipeky kúriától félóra járásnyira.

A kis Róza rögtön meglátta a Bodor nagyságos úr kocsiját. A bakon ült Jóska, az urasági kocsis. Ismerte jól. Szép szál, hetyke bajuszú, mosolygós szemű legény volt a Józsi. Katona is volt, sokáig városban is szolgált, okosnak is okos gyerek volt. Sőt!

Jóska látta, hogy a kis Róza a szövetkezeti takarékból jött ki; látta, hogy takarékkönyvet nézegetett akkora áhítattal. Erre a felfedezésre mosoly szántott végig az arcán:

— A kis Rózának pénze van!

Megpödrötte hetyke bajuszát, leszállt a kocsiról. Oda nevetett a kis Rózához.

— Róza te! — kurjantott oda.

A kis Róza ijedten kapta két kezét a mellére. Az arca pirosba fúlt. Igen! A Sági Jóska neki kiabált. Viszszafordult. Egyszerre nevetősbe fordult a tekintete.

— Róza he! Gyere no. Hazaviszlek a féderesen — kiáltotta a legény. — Pannika kisasszonyt várom, a a főjegyző úr leányát, viszem ki a nagyságos asszonyhoz. Te is elférsz itt mellettem.

A betegségi biztosítási járulék napi, illetve heti összege az alkalmazott heti vagy havi fizetéséhez igazodik; minél magasabb az alkalmazott fizetése, annál magasabb a betegségi biztosítási járulék is. Az alkalmazottak fizetésük, illetve jövedelmük havi vagy heti összege szerint 8 napibérosztályba vannak sorolva. A túloldali táblázat mutatja, hogy az egyes napibérosztályba sorolt háztartási alkalmazottak után egy vagy több napra, illetve hétre mennyi betegségi biztosítási járulékot kell fizetni. Amint a túloldali táblázatból látjuk, az alkalmazottakat csak a tiszta jövedelmük (fizetésük) szerint sorolták napibérosztályba, mintha azonkívül semmi egyebet, tehát természetbeni ellátást (étkezést és szállást) nem kapnának. Ha azonban az alkalmazott az örsön étkezést és lakást kap, akkor a táblázatban foglalt havi keresethez Budapesten havi 37 P 50 fillért, Budapest környékén (mely alatt a budapesti rendőrség hatósági területét kell érteni) 33 pengőt és vidéken pedig 80 pengőt hozzá kell számítani. Tehát, ha pl. vidéken egy főzőnőnek havi 60 pengő fizetése van, de ellátást nem kap, akkor a 3-ik napibérosztályba tartozik, míg ha csak 45 pengő fizetést, de ezenkívül teljes ellátást is kap, akkor már a 4-ik napibérosztályba sorol, mert jövedelme — az ellátás beszámításával — 60 pengőn felül és 80 pengőn alul van.

A baleseti biztosítási díj független az alkalmazott fizetésétől, illetve jövedelmétől; minden háztartási alkalmazott után heti 2 fillér, de csak akkor, ha a munkaadónak (közigazgatásnak) csak egy háztartási alkalmazottja van. Akinek egynél több alkalmazottja van, az minden alkalmazott után — az első után is — kétszeres díjat, heti 4 fillért fizet.

A kis Rózának megdobbant a szíve. Hiszen szegény, nézi ő már titokban ezt a Sági gyereket régen. Olyan kedvére való legénynek találta. Gondolta, most itt az alkalom, lehetne tán vele beszélni.

Egyszerre felhuppant az ülésre. Egészen szorosan odaült Józsi mellé.

— Na, gyere! — szót.

— Várj no. Mondd meg előbb, hol jártál? — Ugy mondta ezt a Sági gyerek, a kis hetyke bajusza alatt, mintha nem is a lánynak beszélne, hanem a lovaknak. Ugy félvállról. Tudta, hogy a kis Róza úgy fog itt neki mesélni azonnal, mintha könyvből olvasná.

A kis Róza azonban megjegyezte a kérdéstől.

— Hun? Hát sehun... Dógom vót a faluba...

— Ejnye Róza! Tán leginnyel volt'?

A leány nevetett. A szeme még jobban kifényesedett. Két vékony ajka nedvesen csillogott.

— Oh, köll is nekem!

— No no! Az ilyen szemrevaló leánynak, — erőlködött Jóska — hamar akad pártfogója. — Nagyobb bizonyosság okáért átfonta karját a lány derekán. A kis Róza csak úgy tessék-lássék tiltakozni próbált.

Eközben lejött a kisasszony is. A kocsin ülők észre sem vették, csak amikor megszólalt a kerék mellett:

— Szép pár lesz magukból!

— A' bizony! Mindenkinek akad párja, kezét csókolom! — szót bátran Jóska.

— Mindenkinek!... — mondta csendesén a kisasszony és a szeme mintha egy percre messzire, valahova a Duna felé révedezett volna — no, gyere!

Józsi megsuhogtatta a szíjas ostort. Nem akarta, hogy gyorsan menjenek a lovak, csak úgy ügetésbe. Az úton lassan beszélt a kis Rózának:

Járulék táblázat
háztartási alkalmazottak részére.

Napibér osztály	1		2		3		4		5		6		7		8	
	P 20-ig		P 40-ig		P 60-ig		P 80-ig		P 100-ig		P 120-ig		P 140-ig		P 160 felül	
Átlagos napibér	—80 f		1 P 20 f		2 P 00 f		2 P 80 f		3 P 60 f		4 P 40 f		5 P 20 f		6 P 00 f	
Napok száma	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f
1	—	04	—	06	—	08	—	10	—	14	—	16	—	20	—	22
2	—	06	—	10	—	14	—	20	—	26	—	32	—	38	—	42
3	—	10	—	14	—	22	—	30	—	38	—	48	—	54	—	64
4	—	12	—	18	—	28	—	40	—	52	—	62	—	74	—	84
5	—	14	—	22	—	36	—	50	—	64	—	78	—	92	1	06
6	—	18	—	26	—	42	—	60	—	76	—	94	1	10	1	26
7	—	18	—	26	—	42	—	60	—	76	—	94	1	10	1	26
4 hétre	—	72	1	04	1	68	2	40	3	04	3	76	4	40	5	04
3 hó (13 hét)	2	34	3	38	5	46	7	80	9	88	12	22	14	30	16	38
(14 hét)	2	52	3	64	5	88	8	40	10	64	13	16	15	40	17	64
Természetbeni ellátás egyenértéke (háztartási alkalmazott után) Budapesten: P 37:50																
" " " " " " Budapest környékén: P 33—																
" " " " " " vidéken: P 30—																
(Napibérosztály besorozásnál a hávi keresetű a természetbeni ellátás egyenértéke hozzászámítandó.)																

Háztartási alkalmazottak után, mind a betegségi, mind a baleseti biztosítási díjat negyedévenként utólag kell fizetni. A betegségi biztosítási járulék és a baleseti biztosítási díj között az a különbség, hogy a betegségi biztosítási díjat csonka hét esetén napokra is lehet számítani és fizetni, ezzel szemben a baleseti biztosítási díj szempontjából minden megkezdett hét egész hétnek számít. Ezenkívül: a betegségi biztosítási díj felét a munkaadó az alkalmazott béréből levonhatja, a baleseti bizto-

sítási díjat ellenben a munkaadónak kell viselnie, azt tehát nem szabad az alkalmazottól levonni.

A társadalombiztosítónak járó minden járulék és díj befizetéséért egyedül a munkaadó felelős, tehát a betegségi biztosítási díjnak azért a feléért is, amelyet az alkalmazottnak kell viselnie. Általános szokás, hogy a háztartási munkaadók a betegségi biztosítási járulékot is teljes egészében maguk viselik és az alkalmazottól nem vonják le. Abban az esetben is azonban, ha az örs az al-

— Hallod-e te, kis Róza, egészen szemrevaló jány lett belüled. Amíg gyerek voltál, nekem nem tetszettél. De most, hogy jobban megnéztelek... hát nem mondom.

Róza mélyen a szemére húzta a tarkapettyes fejkendőt, hogy Józsi ne lássa a pirulását. Eszébe jutott Kárász Terka, akinek eddig tette a szépet Józsi. Hej, ha ezt most hallaná. Ugy tudta ezt mindenki, még a Bodorné nagysága is, akinek Terka a szobalánya volt. Paraszti sorból került ki Terka is a városba, de mire visszajött, fehér bóbítát kötött a fejére, oszt' azóta a nagysága körül foglalatostkodik. Különben a Józsi mondókája nagyon a szívére futott Rózáknak.

Különösen akkor érzett valami nagyon jó, símogató meleget, amikor az útzökkenőnél a Józsi erős karja újra átfonta a derekát, aztán magához szorította. Hát hogyisne. Az első férfi ölelése volt ez. Persze csak azért történt ez, hogy valahogy le ne pottyanjon a magas bakról. Óh, hogy áldotta most a kis Róza, aki ezt a rossz utat neki ajándékozta.

— Mondd csak, te kis Róza! — fújta oda Józsi a kurta szivarja mögül — mégis, mi keresnivalód volt a faluba?

A kis Róza nézte a legény arcát. Ejnye, hát lehetséges lenne! Józsi annyira érdeklődne utána egyszerre? Talán mégis tetszik neki, vagy talán szeretné is?... Mélyen lesütötte a tekintetét. A magasan álló nap aránsugara csillogott a kalászkok végtelenén, mint valami csendes tengeren és rájuk mosolygott a magasból.

— Hát Józsi! Én megmondom neked... senki se tudja... Pézt vittem a takarékbába.

— Pézt! — ismételte a legény. — Oszt kinek a pénzét?

— Kijét? A magamét!

— Hát neked pénz is van? — Ezt úgy, olyan hangon mondta, mintha őt nem is érdekelné. — Oszt: mennyi?

A kis Róza zavarba jött, nem tudta, mit mondjon hamarosan, de aztán kibökkentette:

— Ezer pengő.

— Ezer! Szép pénz! De minek neked ez a tengersok?

Róza már bátrabb lett. Azt hitte, most ütött a szerencse órája, most foghatja meg Sági Jóska. Felütötte a fejét. A szeme ránedvesedett a legényre. Talán még soha nem volt ilyen tűzbenéző, sokatigérően lázas a pillantása.

— Hozománynak, ha fér'hó megyek — mondta tikkadtt szájjal. — Pénz nélkül nem lehet fér'hó menni.

Lassan mégis odaértek a Bodor nagyságos úr portája elé. A kisasszonykát letették a ház előtt. A legény nem sokat teketóriázott, meghúzta a gyéplőszárát, visszaszólt az udvarosnak, hogy átviszi Rózáat, mindjárt jön.

— Hát oszt' hozzám jönnél-e? — kérdezte minden bevezetés nélkül.

A kis Róza megszedült a kérdésre. Odahajította a vállát a legényre. Sági Jóska elkapta pírban égő fejét és hosszú, meleg csókot nyomott a forró szájára. A kis Róza lihegve kapkodott a szívéhez. Azt hitte, nyomban kiugrik a helyéről. Soha még ilyen forróságot nem érzett. A legény elkezdett beszélni:

— Hát tudod, kis Róza, neked csak jó! Van kis pézecske. De én annyit se tudtam spórolni, hogy egy jó nadrágot vehettem volna magamnak... Édsanyámnak van egy kis viskója az alvégen, de tudod, hogy szegény apám után mennyi adósság maradt rajta... Ki kéne fizetni...

— Hogy kirántana a sárból egy kis pézecske. Csak

kalmazottól a betegségi biztosítási díj felét levonja, ezt csak a díj esedékessége után legfeljebb két hónap múlva teheti meg. Olyan biztosítási járulékot, amely két hónapnál régebben vált esedékessé, az alkalmazottól többé nem lehet levonni. Ha az alkalmazott nem havi fizetést, hanem hetibért kap, akkor ez a határidő két hét.

Arra az időre, amíg az alkalmazott keresésképtelen, betegsége, terhessége vagy szülése következtében a társadalombiztosítótól bármiféle segélyszolgáltatásban (táppénz, kórházi ápolás stb.) részesül, sem betegségi biztosítási járulékot, sem pedig baleseti biztosítási díjat nem kell utána fizetni.

Az O. T. I. az alkalmazott után fizetendő összeget kimutatással és ahhoz csatolt fizetési meghagyással szokta közölni. Ha a fizetési meghagyás ellen bármilyen kifogásunk van (pl. mert a belépés vagy kilépés napját helytelenül tüntették fel, a heteket helytelenül számították, az alkalmazottat helytelen napibérosztályba sorolták stb.) nyolc nap alatt felszólalhatunk ellene. Ha ezt elmulasztottuk, a 8 nap elteltével minden felszólalási jogunk elenyészik.

A fizetési meghagyás minden költségét: nevezetesen az ajánlási díjat, kézbesítési díjat és a késedelmes fizetés folytán kirótt, jelenleg havi 2% késedelmi kamatot mind a közzgazdálkodásnak, illetve, ha a késedelmes fizetés a gazdálkodásvezető hibája vagy mulasztása folytán történt, a gazdálkodásvezetőnek kell megfizetnie. Ezt a költséget azonban elkerülhetjük, ha a fizetendő díjat előre kiszámítjuk és hosszabb időre (legalább félévre) előre befizetjük. Félévenként se várjuk meg, hogy a befizetett díjaink lejáranak, hanem még a lejárat előtt küldjük be a következő félévi járulékot, illetve díjat, úgy,

a fele. Ötszáz pengő. E'vonnék én, de hát az időbe telik, a péz meg ma, maholnap köll. A lovak poroszkáltak. Oda-bújt a lányhoz, újra átölelte. Szegény kis Rózának égett, tüzelt az arca, olyan volt, mintegy bódult kis bogár, aki a lámpa fénye körül röpköd, bolondos kis esetlen szárnyával. Csak azt tudta halkan, csöndben ismételni:

— E' vennél?

— El én!

A kis Róza kihúzta a pruszlikból a takarékkönyvet, ftt van, vegye ki a felit. Hiszen úgyis az övé lesz az egész, legalább a házukat megmenti és lesz hol lakniuk.

Jóska belekapaszkodott a könyvbe. A lovak közé csapott.

— Siessünk! — szólt. Egy-két perc múlva az Ipeky kúria mögött leszállt a lány.

— Holnapután eljövök! — kiáltott Jóska és elvágta, hogy csak úgy porzott az út utána.

Aznap este alig várta Józsi, hogy vége legyen a vásárosának. Kárász Terkát várta, hogy szabaduljon az urak mellől. Bolondjára jött. Leültek a kiskertbe egy padra és Józsi elkezdte:

— Terka té. Azt mondtad a minap, hogy ha száz pengő egybe volna, úgy itt hagynád ezt a helyet, hogy no és visszamennél a városba. Mer, hogy az úri ruha is jól áll neked, de emitt aztat nem lehet fölvenni. Ha én adnék neked százat és főmennénk együtt a városba? Én vennék neked úriruhát, selmet.

— Ugyan, ne komédiázz má', Jóska. Neked van pénz? Mert ha vóna, akkor együtt mennénk. De nincs.

Sági Józsi elmondta Terkának az esetet a kis Rozival. Bolondja volt ennek a leánynak, aki értette a módját, hogyan kell az ujja körül csavargatni a legényeket. De olyan szép lány is volt, hogy mindenki megcsodálta.

hogy mindig az örsnek legyen követelése a társadalombiztosítónál, mert ilyen esetben az értesítések, (kimutatások) és fizetési meghagyások stb. összes költségeit a társadalombiztosítónak kell viselnie. A gazdálkodásnak nem marad más tennivalója, mint hogy az örsfőzönőt, lóápolót stb. be- és kijelentse és a pénztár negyedévi értesítéseiben foglalt elszámolások helyességét ellenőrizze.

Az ellenőrzés a következőkre terjedjen ki:

a) Helyesen tüntette-e fel a pénztár alkalmazottaink nevét és számát? Nem vettek-e fel tévedésből idegen alkalmazottat a mi számlánkra?

b) A belépés és kilépés napja helyesen van-e feltüntetve?

c) A hetek és napok száma helyesen van-e kiszámítva? (Alul a címzés alatt fel van tüntetve, hogy a pénztár a kimutatásban foglalt díjakat melyik naptól, melyik napig terjedő időre számította.)

d) Helyesen vannak-e az alkalmazottak napibérosztályba sorolva?

e) A betegségi biztosítási járulék, illetve baleseti biztosítási díj összegének kiszámítása és összeadása helyes-e?

f) Nem számítottak-e fel a terhünkre illetéktelenül postai vagy kézbesítési költséget?

g) Ha késedelmi pótléket számítottak fel, azt csak a tartozás esedékességének napjától számították-e s ha igen, az összeg helyes-e?

Ha a gazdálkodásvezető előjegyzést vezet magának az esedékes és a befizetett díjakról és járulékokról, akkor tévedés vagy túlfizetés teljesen ki van zárva. Nem változtat ezen a lényegen az sem, ha pl. az egyik örsfőző-

— Hát én az ötszáz pengőt kiviszem — fejezte be Jóska. — A kis Róza lesz a jegyesem. Elveszem, csak azt nem tudom, mikó'. De ha nem is venném el, akkor se lenne baj, mert úgyse menne a csendőrökhő', hisz' az egész falu kinevetné. Ezt bízd csak rám. Én vagyok a vőlegény, nem te.

— Te dógod!

Másnap délelőtt Sági Jóska okot keresett, hogy bemehessen a faluba. Nem sokat kellett keresnie, kapott megbízást a Bodor nagyságos úrtól eleget. A faluba érve, első dolga volt, hogy a takarékbba menjen.

A szövetkezeti takaréka a Nagy-téren állott. Az egyetlen emeletes, szürkére festett, szép ház volt. Előtte széles, köves járda. A takaréka bejáratától pár lépésre oldalt egy pléhbódé állt, alig valamivel testesebb, mint a katonai faköponyeg szokott lenni. Alkalmasint a faluba jövő vilányáram transzformátora volt. Még a tábla is hirdette az oldalán: „A vezeték érintése életveszélyes.” A felirat alá pedig halálfejes ijesztő volt rajzolva. Az emeleten volt a községháza hivatali helyisége; a szövetkezeti háztól felfelé pedig a Hangya-kocsmá.

Alig ütötte el a toronyóra a kilencet, Sági Józsi az uraság kocsijával már megállt a takaréka előtt. Leugrott a bakról, megegyszer megtapogatta a könyvet a zsebében, aztán a széles járdán nagyokat lépkedve, igyekezett a szövetkezet irodájába.

Azon a délelőttön Vencel törzsőrmester és Karikás csendőr helyi szolgálatban voltak a faluban. Épen arrafelé portyáztak, amikor a járda szélén megállt a kocsi Sági Jóska. Jól látták a csendőrök, ismerték is a legényt, nem sokat törődtek tovább vele... Amikor Sági a járdán keresztül a takaréka felé jött, abban a pillanatban léptek elő a csendőrök a transzformátor bódé mögül. Józsinak,

nőnek több fizetése van, a másíknak kevesebb, mert a közzgazdálkodásnak mondhatni folyószámlája van a pénztárnál s ha esetleg többet fizetett be, mint amennyit kellett volna, azt a pénztár javára írja.

Hogyan számítsuk ki a fizetendő díjakat?

Például: egy vidéki őrs főzőnöje belépett 1932 június 16-án. Fizetése havi 35 pengő és teljes ellátás. Mennyit kell utána fizetnünk az augusztus 1-i negyedben?

Június 16-tól augusztus 1-ig *betegségi* biztosítási járulék szempontjából 6 hetet és 4 napot, míg *baleseti* biztosítási díj szempontjából (miután ennél minden megkezdett hét egésznek számít) 8 hetet kell számítanunk. A főzőnö bére 35 pengő, ellátásának értéke 30 pengő, ez összesen 65 pengő, vagyis ő a 4-ik napibérosztályba tartozik. Fizetni kell tehát utána 6 hétre 3 P 60 fillért 4 napra 40 fillért, ez 4 pengő. (Ennek az összegnek fele tőle levonható.) Balesetbiztosítási díj (miután csak egy alkalmazottunk van) hetenként 2 fillér, a 8 hétre 16 fillér. A fizetendő teljes összeg tehát: 4 pengő 16 fillér.

Másik példa. Egy lovasörs főzőnőt tart, kinek teljes ellátást és havi 30 pengő fizetést ad; van ezenkívül egy lóápoló is, aki ellátást nem kap, csak havi 72 pengő fizetést. Mennyi társadalombiztosítási díjat kell utánuk fizetni a május—júliusi évnegyedre?

A főzőnö havi 30 pengő fizetésével és 30 pengő értékű ellátásával a 3-ik napibérosztályba tartozik, fizetni kell tehát érette hetenként 42 fillér *betegségi* biztosítási járulékot. A május—júliusi évnegyed 13 hétből áll, fizetendő tehát 5 pengő 46 fillér (fele tőle levonható). A lóápoló havi 72 pengős fizetésével a 4-ik napibérosztályba

tartozik, utána tehát 7 pengő 80 fillért kell fizetni (fele levonható). Hátra van még a *baleseti* biztosítási díj. Ennek összege (minthogy két alkalmazottunk van) fejenként 4 fillér, a 13 hétre 52 fillér. Fizetni kell tehát a főzőnö és a lóápoló után együttvéve erre a negyedre összesen 13 pengő 78 fillért. Mindenik negyedév 13 hetes, csak az utolsó (október—december) negyedév 14 hetes.

Célszerű néha a számtani feladatok között ilyen társadalombiztosítási díjfizetéssel kapcsolatosakat is feladni, mert gyakorlati példák révén lehet a tudnivalókat legkönnyebben elsajátítani, azokra pedig minden csendőrnek szüksége lehet, mert a gazdálkodás vezetése előbb-utóbb mindenkire reákerül.

Ki támaszthat igényt betegségi és baleseti szolgáltatásokra a Társadalombiztosítóval szemben?

A biztosított alkalmazottnak igénye van betegség és baleset esetén az alábbi 4. pont alatt felsorolt segélyekre és szolgáltatásokra mindaddig, amíg biztosításra kötelezett alkalmazásban áll, vagyis szolgálatba lépése napjától kilépése napjáig, tekintet nélkül arra, hogy a munkaadója bejelentette-e őt vagy sem s hogy az előírt díjakat fizeti-e utána vagy sem. A különbség mindössze az, hogy ha a munkaadó a bejelentést elmulasztotta, a költségeket ő, míg ellenkező esetben a társadalombiztosító viseli.

A munkából való kilépése után is igénye van a biztosított alkalmazottnak ugyanazokra a betegségi és baleseti segélyszolgáltatásokra, mintha szolgálatban állana, de a következő megszorításokkal:

a) ha igényét (betegségét, balesetét) a szolgálatból

amikor megpillantotta a járórt, mintha egy minutára földbegyökerezett volna a lába. Arcán az ijedelem jele látszott s amint megtorpant, a következő percben féljobb fordulatot véve, a Hangya felé igyekezett.

Vencel törzsőrmester azonnal látta, hogy itt valami nincs rendben. A Sági gyerek valamit csinált, vagy fog csinálni, amihez ők útjában vannak.

Jóska közben betért a kocsmába. Vencel és Karikás lassú menetben ugyancsak a kocsmá felé igyekeztek, eredetileg is arra tartottak, de a vendéglő bejárata előtt Vencel még meglátsította lépteit. Félszemmel nézett be az ivóba, nem akarta, hogy gyanúját Józsi észrevegye. Látta, hogy a legény iszik valamit, de erősen kifelé sandít s abban a percben, amikor ők elhaladtak a bejárat előtt, elkapta a fejét.

Vencel törzsőrmester elhatározta, hogy most már meg fogja figyelni a legényt, mert az határozottan arra vár, hogy ők elmenjenek. Csendes léptekkel átmentek a túloldalra, befordultak az iskola sarkán, majd eltűntek az utcában.

Sági Jóska kijött az ivóból, egy darabig álldogált még a kocsmajátóban, majd más legényekkel állt meg a járdán beszélgetni. Közben úllandóan jobbra-balra tekintgetett. Csak Vencel törzsőrmester — aki az iskola egyik üres termének ablakából szemmel tartotta — tudta, hogy őket keresi a szemével. Amikor a csendőrök már nem voltak láthatók, a legény nyugodtan odament a takaréék elé, még egyszer körülnézett, aztán bement.

A törzsőrmester nem tudta elképzelni, micsoda turpisságon törí a fejét Józsi. Rendes embernek ismerték, egy-két verekedésen kívül más rosszat nem csinált. Nem sokat gondolkozott, odaadott Karikásnak egy darab két-pengőst, mondván, menjen be a takaréékba, váltsa fel

minél apróbbra ezt a pénzt és addig, míg a pénzt váltják, figyelje meg jól, mit csinál a Sági gyerek. A feltűnést kerülje, ügyesen csinálja, majd később beszélnek erről bővebben.

Amikor Karikás belépett a takaréék helyiségébe, a kocsis a hivatalnokok előtt állt, valamit magyarázott és Karikás látta, hogy takaréékönyvféle van a kezében. Abban a pillanatban azonban, amikor a legény meglátta a csendőrt, akit már árkon-bokron túl gondolt, elállt a szava és csak alig hűmmögött a hivatalnokoknak.

Karikás kint a téren aztán pontosan jelentette a törzsőrmesternek a tapasztaltakat. Vencel törzsőrmester még jobban elgondolkodott. Mi a csoda lehet itt? Hogy nem rendes dolog, azt ő már az első pillanatban látta, de jól meg kellett fontolnia, mielőtt fellép, nehogy felsüljön. Elhatározta, hogy megvárja a legényt és beszél vele.

Odaálltak a szövetkezet elé, valamivel távolabb az ajtótól, a transzformátor bódé és a bejárat közé. A legény nemsokára megjelent az utcán.

— No Józsi! — szolt a törzsőrmester barátságosan — te sokat jársz az urak között, mi ez a kis ház itt?

Sági Józsi megcsikorgatta a fogait dühében. Jól látta ezt a törzsőrmester, csak nem akarta tudomásul venni. A legény valamit mondott, aztán tovább akart állani.

— Hát hová sietsz, Józsi, hé? — szolt újra a törzsőrmester. — Akarok veled beszélni. Apád sírjára mért nem viszel fejfát? Tegnap a temető felé voltunk, oszt nincs rajta semmi... Mennyit vettél ki a takaréékból? — kérdezte végül a törzsőrmester, minden átmenet nélkül.

— Mit mennyit?... — kérdezte Sági Jóska. Nem volt buta gyerek, eleget raffinálódott a városban. Pénzt nem kapott, ma még csak felmondta a tőkét, amit bejegyeztek

való kilépése után 8 napon belül jelenti be, akkor igazolnia kell, hogy az utolsó munkanapját közvetlenül megelőző egy éven belül — akár megszakításokkal is — legalább három hónapig biztosításra kötelezett alkalmazásban (munkában) állott, illetve pénztári tag volt;

b) ha igényét 8 napon túl, de 21 napon belül jelenti be, akkor azt kell igazolnia, hogy az utolsó munkanapját közvetlenül megelőző egy éven belül legalább hat hónapig biztosításra kötelezett alkalmazásban (munkában) állott, illetve pénztári tag volt és végül

c) 21 napon túl, de 42 napon belül való igénybejelentésnél azt kell igazolnia, hogy az utolsó munkanapját megelőző két éven át legalább egy évig biztosításra kötelezett alkalmazásban (munkában) állott, illetve pénztári tag volt.

A munkából való kilépéstől számított 42 nap után az alkalmazottnak a pénztárral szemben való minden igénye megszűnik.

Mire van igénye a biztosítottnak betegség esetén?

Ha az örs valamelyik alkalmazottja megbetegszik, akkor számára „Munkaadói igazolvány”-t kell kiállítani, mert a társadalombiztosító intézet szolgáltatásait csak ilyen igazolvány alapján lehet igénybevenni. Az igazolványt a közgazdálkodás alkalmazottai számára a gazdálkodásvezető, az örs (alakulat) alkalmazottai számára pedig a parancsnok állítja ki és írja alá. Ilyen igazolvány-úrlapot célszerű mindig készletben tartani. Kitöltés előtt olvassuk el a hátlapján levő útmutatást, nehogy szabálytalanságot kövessünk el és kellemetenségünk származzék belőle.

a könyvecskébe, mert nagyobb betét kivételénél ez a szokás. Tele hencegésse!, bátran felelt:

— Semennyit!

Vencel törzsőrmester a hangból, a viselkedésből kiérezte, hogy igenis itt baj van, csak nem tud rátalálni a helyes nyomra. Egyszerre minden további cél nélkül odanyúl a legény kabátjának felső zsebéhez, ahonnan kikandikált a világoszöld színű, puhafedelű, kétrét összehajtott takarékkönyv.

— Hát ez meg mi, Józsi? — kérdezte a törzsőrmester

Jóska utánakapott ugyan a könyvnek, de hát Vencel törzsőrmester már akkor kétkézbe fogva olvasta a külső fölírást.

— A kis Rózáé. No lám! — beljebb lapozott — felmondta ma ötszáz pengőt. Hát ez hogy van?

Józsi látta, hogy nincs értelme annak, hogy a törzsőrmestert ámítsa, hazudjon neki, hisz' megkérdezi úgyis a kis Rózát. Éppen azért ott helyben elmondta az igazat. Szórol-szóra.

Mindezt olyan barátságosan beszélték meg a téren, hogy aki messziről nézte, némi fantáziával enyelgésnek is minősíthette.

— Hát szégyeld magad Jóska! Ha édesapád élne, meghalna most szégyenébe. Hát erre vetemedtél? Jól megfertőzött a városi levegő téged is. No eredj vissza, oszt' irasd ki a felmondást.

Mikor Sági Józsi visszatért, a törzsőrmester tovább beszélt.

— Jóformán úgy beszélek hozzád, mint az apád. A börtönből rántottalak vissza. De most majd szemmel tartunk. No eredj, vidd vissza annak a szerencsétlennek a pénzét, Holnap arra megyek, megkérdezem, megkapta-e? Ne félj, mást nem mondok!

A munkaadói igazolvánnyal ellátott biztosítottnak a társadalombiztosító intézettel szemben a következő szolgáltatásokra van igénye:

Megbetegedés esetén orvosi gyógykezelésre a megbetegedés első napjától számított egy évig. A gyógykezelést a társadalombiztosítónak csak az a szerződéses orvosa teljesíti, akinek körletében a biztosított lakik. Ha a biztosított székelyén nincs intézeti orvos, vagy ha intézeti orvos által való gyógykezelése és gyógyszerrel ellátása a biztosított kivülrálló ok miatt nem lehetséges, akkor az intézet a biztosított gyógykezelése és orvossággal ellátása fejében a táppénz felének megfelelő készpénzsegélyt fizet, de ezt az összeget a biztosított nem veheti fel, csak a kezelőorvosa, illetve a gyógyszerár.

Fogászati gyógykezelés is díjtalanul illetékes, de ez alatt csak a fogak gyógykezelését kell érteni s nem pl. műfogak készítését, plombálását stb. (Ezeket a gyógyászati segédeszközök alatt tárgyaljuk.)

Gyógyszer, gyógyviz a megbetegedés első napjától kezdve egy évig illetékes, de csak természetben. Magánorvos által rendelt vagy nem intézeti gyógyszerárban elkészítettetett gyógyszerek árát az intézet nem téríti meg.

Gyógyászati segédeszköz szintén a megbetegedés napjától számított egy évig illeti meg a biztosítottat. Gyógyászati segédeszköz pl. a szemüveg, haskötő, pólya, ludtálpbetét, mankó, sérvkötő és általában az ilyen kevésbé költséges segédeszköz. Költségesebb gyógyászati segédeszközt, mint amilyen pl. a műkar, müláb, műfog stb csak olyan biztosított kaphat, aki a legutóbbi két év alatt legalább egy évig pénztári tag volt. Ugyanazt a

Sági Józsi az úton dühös is volt, meg gondolkodott is a történeteken. Végeredményben örült, hogy elkerülte a bajt.

Harmadnap Vencel törzsőrmester rendes szolgálatban a határban portyázott. Dél felé betértek az Ipeky tekintetes úr eselédházába. A kis Róza éppen az udvaron mosott.

— Róza lelkem, hozz csak nekünk egy pohár vizet.

— Szívesen! — szólt a lány és máris szaladt a vízért.

Amíg a járőrtársa ivott, Vencel törzsőrmester a kezében tartva a szép cserépbögrét, beszélni kezdett:

— Jól nézel ki, Róza. De meg hallom, hogy jegyben járnál.

Szegény kis Róza nem tudta megállni, hogy el ne pityeregje magát.

— Ne sírj te, mert még azt hiszik tán, hogy bántunk. Inkább mondd meg, mi történt.

— Tetszik tudni, törzsőrmester úr, már megegyeztünk Józsival a mórिंगba, mert hát tetszik tudni, nekem az is van. A felit odaadtam volna most, a felit később. De tegnap itthagytott. Azt mondta, nem kellek neki se én, se a pénzem. Bedobta a könyvet az ablakon. — Szepegett a kis Róza, de tovább beszélt. Jól esett neki, hogy bánatát elmondhatta valakinek.

— No, de a mórिंग nálad van? — kérdezte Vencel.

— Nálam... — s itt aztán visszatartatlanul előtörték a kis Róza könnyei... — pedig de szívesen odaadtam volna... És siratta keservesen a pénzét, hogy viszáskapta...

A járőr továbbment.

Csak az úton tudott a járőrtárs megszólalni:

— Nehéz mesterség ez a miénk, törzsőrmester úr!

Vencel későre felelt:

— Az. De szép.

gyógyászati segédeszközt hat hónapon belül, a költsége-szebbet pedig egy éven belül nem lehet újra igényelni.

Kórházi ápolásra annak a biztosítottnak van igénye, akinek egészségi állapota azt orvosi vélemény szerint szükségessé teszi. A kórházbeutalást a biztosított is kérheti, de hivatalból is beutalják, ha arra gyógyulása érdekében okvetlenül szükség van. Az ápolás ingyenes. Kórházba csak az intézet beutalása alapján lehet menni; beutalás nélkül felvett biztosított után az intézet csak akkor téríti meg az ápolási költségeket, ha az azonnali felvételt életveszély tette szükségessé.

Gyógyfürdő a megbetegedés első napjától jár egy évig, de csak természetben és csak abban a fürdőben, ahova a biztosítottat az intézet beutalta. Beutalás nélkül igénybe vett gyógyfürdő költségét az intézet nem téríti meg.

Ütiköltség jár a kórházba vagy gyógyfürdőbe beutaltak lakóhelyétől a kórházig (gyógyfürdőig) és vissza, személyvonat III. osztály. Ha az utazás több, mint négy órát vesz igénybe s ha a kórház (gyógyfürdő) állomáshelyét a közlekedési eszközök menetrendje miatt vagy más okból csak a délutáni órákban lehet elérni, az utazás (visszautazás) napjára táppénz is jár.

Terhességi segélyre jogosult az a biztosított nő, aki igazolja, hogy a szülés előrelátható időpontját megelőző két éven belül összesen legalább tíz hónapig pénztári tag volt. A terhességi segély a terhesség utolsó hat hetére a biztosított átlagkeresetének vagy napibérének teljes összegében illetékes. Aki a terhesség alatt kereső foglalkozását üzi, annak nem jár terhességi segély.

Gyermekegélyi segély csak annak a nőnek jár, aki terhességi segélyt is kapott. A gyermekegélyi segély a szüléstől számított hat hétig jár s összege pedig szintén a kereset teljes összegével egyenlő.

Szülés esetén a biztosított nőknek **szülészeti segédkezésre** is igényük van. Elsősorban intézeti szülésznot kell igénybevenni, de ahol intézeti szülésznot nincsen, más szülésznot is igénybe lehet venni. Ebben az esetben az intézet a szülési eset levezetéséért Budapesten 16 pengőt, vidéken 10 pengőt, elvetelési eset levezetéséért Budapesten 8, vidéken 5 pengőt fizet. Ha a szülésznotre 8 napon túl is szükség van, akkor a nyolcadik napon túl minden napra a levezetési díj egytizedrésze jár.

A gyermekegélyi segély megszűnése után 12 héten át **szoptatási segély** jár annak a nőnek, aki gyermekét maga szoptatja. A szoptatási segély összege napi 60 fillér és akkor is illetékes, ha tartama alatt a biztosított táppénzben is részesül. Az az anya, aki a gyermekét nem maga szoptatja, szoptatási segély helyett megfelelő értékű gyermektápszert kap természetben.

Temetkezési segély jár az elhalt biztosított napi kereseti átlagának vagy átlagos napibérének harmincszoros összegében. A temetkezési segélyt az intézet annak a házasférfának vagy családtagnak a kezeihez fizeti ki, aki az eltemetésről gondoskodott. Ha az eltemetésről más gondoskodott, akkor az intézet csak a tényleg felmerült temetési költségeket fizeti meg, de azokat is csak a temetkezési segély megállapított összegének erejéig.

Mit kell tenni, ha az alkalmazottat baleset éri?

Ha az örs alkalmazottját baleset éri és ha azonnali orvosi segély látszik szükségesnek, orvost hívunk, (elsősorban pénztári orvost).

A sérültről balesetbejelentési lapot kell kiállítani, három példányban. (Ürlapot készletben tartani). A baleset-

bejelentési lapnak az orvos számára fenntartott rovatait az az orvos tölti ki, aki az első segélyt nyújtotta, ha pedig orvost hívni nem volt szükséges, akkor a biztosítottat a balesetbejelentési lap orvosi rovatainak kitöltése végett az illetékes pénztári orvoshoz kell küldeni.

A balesetbejelentési lap egyik példányát az illetékes kerületi társadalombiztosító pénztárhoz, másik példányát az elsőfokú rendőrhatalósághoz (főszolgabíró, rendőrkapitányság) kell beküldeni, harmadik példányát pedig az örsön meg kell őrizni. A balesetbejelentési lap kiállítása a biztosítottnak — esetleges későbbi kártalanítása szempontjából — nagyon fontos, azért azt minden olyan baleset esetén, amely a biztosított keresőképeségét előreláthatóan befolyásolni fogja, állítsuk ki és küldjük be még akkor is, ha a beküldés pillanatnyilag talán feleslegesnek látszik is, mert a beküldés elmulasztását később nem lehet jóvátenni.

A társadalombiztosító csak olyan balesetet tekint biztosítottnak, amely a biztosítottat rendes foglalkozása keretében vagy foglalkozásából kifolyóan érte. Ilyen pl. ha a főzőnő leforrizza magát, a loápolót megrúgja a ló, stb. De ha pl. az örsfőzőnőt sétálás közben egy kocsni elüti, vagy elesik és kitöri a lábát, ezt már a társadalombiztosító nem tekinti biztosított balesetnek.

A baleseti sérültnek teljes gyógykezelésre, gyógyszerre stb. van igénye és pedig minden korlátozás nélkül addig, amíg felgyógyul.

Ha kereső foglalkozását nem űzheti, akkor táppénzt is kap és pedig az első 10 hétre átlagos napi keresetének 60 százalékát, a 11-ik héttől kezdve pedig 75 százalékát. (Háztartási alkalmazottak ezt a táppénzt is csak akkor kaphatják, ha a baleset következtében munkaadójuktól elköltöztek.)

A baleseti sérültnek a gyógykezelés befejezésétől kezdve mindaddig, amíg keresetképtelen, illetve, amíg keresőképesége csökkent, járadékra van igénye. Ha teljesen keresetképtelen, vagyis semmiféle kereső foglalkozást nem folytathat, akkor a járadék a beszámítható javadalmazásának kétharmada, míg, ha a keresetképtelensége csak csökkent, akkor a járadék összegét a csökkenés százalékához képest állapítják meg. Ha a sérült a keresetképeségét visszanyeri, a járadékot beszüntetik.

Akinek a keresetképesége csak 10 százalékot vagy ennél is kevesebbet csökkent, annak járadékra nincs igénye.

Az a sérült, akinek a keresetképesége legalább 20 százalékkal csökkent, kérheti, hogy a járadék helyett végkielégítést utaljanak ki neki. A társadalombiztosító az ilyen kérések felett a kérelmező megbízhatóságára való tekintettel (hogy t. i. a kiutalandó összeget célszerűen fogja-e felhasználni, stb.) esetről-esetre dönt.

Mire van igénye a családtagnak?

A biztosított családtagjai is követelhetnek a pénztártól különféle természetbeni szolgáltatásokat és segélyeket. Igényjogosult családtagok a következők:

a) a házasférfi;

b) gyermek (törvényes, törvénytelen, örökbefogadott, mostoha) 16 éves koráig;

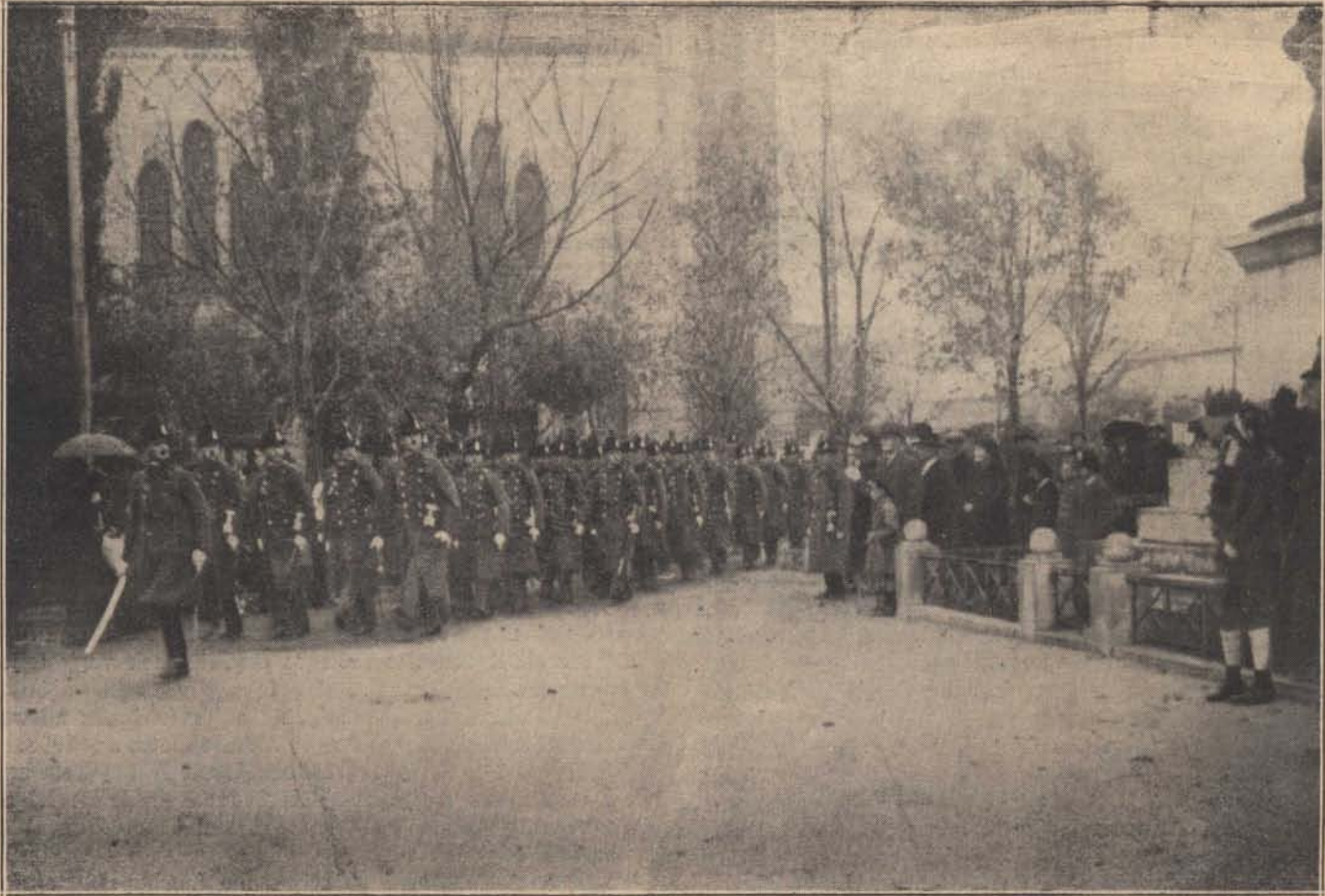
c) unoka (16 éves koráig);

d) testvér (16 éves koráig);

e) szülő és nagyszülő (60 éves korukon túl);

f) a biztosítottal feleség hiányában közös háztartásban élő nő.

Ezek a családtagok is azonban csak akkor igény-

Október 16-án kezdte meg működését a kispesti gyalog tanalosztály. Az első járőrvezetői tanfolyam hallgatóiból alakult század a megnyitási ünnepély után megkoszorúzta a kispesti hősök emléket.

jogosultak, ha kizárólag a biztosított tartja el őket a saját háztartásában és ha számottevő önálló keresetük nincsen. A gyermek sem igényjogosult tehát pl. akkor, ha önállóan keres és nem a szüleinél lakik.

A családtagoknak a következő szolgáltatásokra van igényük:

Betegség esetén orvosi gyógykezelés, kórházi ápolás, gyógyszer, gyógyvíz, nem költséges gyógyászati segédeszköz, valamint ellátással egybe nem kötött gyógyfürdő a családtagoknak is éppen úgy jár, mint magának a biztosítottnak, de a családtag kórházi ápolást ugyanabból a betegségből kifolyólag egy évi időtartamon belül legfeljebb négy héten át igényelhet.

Táppénz a családtagnak a maga személye után nem illetékes, de ha a családfenntartó biztosítottat kórházba utalják, akkor az ápolás tartamára az igényjogosult családtagoknak a táppénz felére (együttesen) igényük van, feltéve, hogy a kórházba utalt biztosított ápolásának tartama alatt a munkaadójától teljes javadalmazását nem kapja meg, illetve jogszerűen nem követelheti.

A feleségnek és feleség hiányában a biztosított háztartását vezető nőnek, mint családtagnak szülés esetén **szülészeti segély** és gyógykezelés jár, ugyanolyan feltételek mellett, mint a biztosított nőnek, de azzal az eltéréssel, hogy a feleségnek és a feleség hiányában a biztosított háztartását vezető nőnek **terhességi segély** csak négy hétig, **gyermekágyi segély** pedig hat hétig jár; s mindkét segély összege napi 40 fillér. A **szoptatási segély** 12 hétig jár éppen úgy, mint magának a biztosítottnak, de csak napi 30 fillér összegben.

Temetkezési segély címén a biztosított családtagjainak a napibér harmincszoros összege jár. Családtag után temetkezési segély nem illetékes.

Ha a biztosított üzemi baleset folytán halálozott el, a családtagok a temetkezési segélyen kívül a halál napjától kezdve állandó járadékban is részesülnek.

Az **özvegy járadéka** az elhalt beszámítható javadalmazásának 20%-a, a gyermekeké, ha félárva, egyenkint 15%, ha egész árva, akkor 30%. A szülők és a nagyszülők járadéka együttesen 20%.

Özvegyi járadékra igényt tarthat:

a) az özvegyen maradt nő haláláig vagy újbóli férjhezmenetelig;

b) az elvált vagy férjétől különváltan élt nő, ha tartásdíjra van igénye;

c) az elhalt nő özvegyé vált férje, ha a felesége tartotta el és ha keresetképtelen.

Árvajáradékra igényt tarthat:

1. A törvényes gyermek;

2. a törvényesített gyermek;

3. a biztosított nőnek házasságon kívül született gyermeke;

4. a biztosított férfi törvénytelen gyermeke, ha az apaságot elismerte, vagy ha érte tartásdíjat fizetett;

5. kormányhatósági jóváhagyással örökbefogadott gyermek;

6. mostohagyermek és unoka, ha az elhalt tartotta el és eltartásra kötelezett hozzátartozó nincsen,

Egyéb tudnivalók.

A betegségi és baleseti biztosítás körül elkövetett minden visszaélést a törvény mind a munkaadót, mind pedig az alkalmazottat bünteti. Különösen fontos tehát, hogy az örsök és a csendőrszolgálat ezen a téren semmi meg nem engedett dolgot vagy mulasztást el ne kövessenek. Legfontosabb, hogy a be- és kijelentés mindig idejében megtörténjék, az alkalmazott bérét a valóságnak megfelelően tüntessük fel s hogy bejelentés nélkül semmiféle polgári alkalmazottat ne tartsunk.

Különösen jegyezzük jól meg a következőket:

1. Nem szabad az alkalmazottal olyan szerződést kötni, amely ellenkezik a társadalombiztosítási törvényben vagy rendeletekben foglaltakkal, mert az ilyen szerződéseket a bíróság semmiseknek tekinti. Nem szabad különösen azt kikötni, hogy az alkalmazott a betegségi biztosítási díjakból többet vállaljon, mint a felét, vagy hogy pl. a balesetbiztosítási díjak felét vállalja.

2. Ha a biztosított az Intézet szolgáltatásait jogosulatlanul vette igénybe, akkor a megállapított betegségi biztosítási járulékon felül annak kétszeres összegéig terjedő pótlárulékot köteles fizetni mindaddig, amíg az intézetnek okozott kárt meg nem térítette. Ezt a pótlárulékot teljes egészében a biztosított viseli ugyan (vagyis a béréből teljes összegben levonható), de befizetéséért a munkaadó egyedül felelős.

3. Ha a munkaadó az alkalmazott bejelentését elmulasztotta s ha az ilyen be nem jelentett alkalmazott az Intézet szolgáltatásait igénybe vette (pl. kórházban volt), akkor az összes ápolási stb. költségeket — szintén pótlárulék alakjában — teljes egészében a munkaadó köteles megfizetni. Ha pedig a be nem jelentett alkalmazott nem társadalombiztosítói beutalással, hanem anélkül ment kórházba, a munkaadón annak a költségeit is behajtják.

4. Nem kaphat táppénzt az, aki a betegségét maga okozta, aki az orvos utasításainak nem tesz eleget, a gyógytényezőket nem veszi igénybe, egyszóval, aki a gyógyulását szándékosan késlelteti.

5. A munkaadó elveszti azt a jogát, hogy a betegségi biztosítási járulék fele összegét az alkalmazottól levonhassa a következő esetekben:

a) ha alkalmazottját bejelenteni elmulasztja;

b) ha alkalmazottját a törvényes határidőn túl jelentette be;

c) ha az alkalmazott javadalmozásában beállott változást elmulasztotta bejelenteni, vagy ha azt a valóságnál alacsonyabb, illetve magasabb összegben jelentette;

d) ha az alkalmazott elbocsátását a törvényes határidő eltelte után jelentette be.

*

A fentiekben összefoglaltuk azokat a tudnivalókat, amelyeket a társadalombiztosítási ügyről egy gazdálkodás vagy közétkeztetésvezetőnek tudnia kell. Ha mégis felmerülne olyan kérdés, amit itt nem érintettünk, szívesen adunk felvilágosítást. Célszerűnek tartanók azonban, hogy a gazdálkodás- (közétkeztetés-) vezetők előjegyezzék maguknak ezt a közleményünket, hogy adott esetben, ha útmutatásra lenne szükségük, azonnal reátaláljanak.

Nem becsületes, de nem is lehetséges dolog, hogy tovább halogassák egy oly szerződés revízióját, amelyről többé-kevésbé már mindenki elismerte, hogy alapjában véve tévedésen és igazságtalanságon épült fel.

FRANCO VELLANI-DIONISI.

A büntetés feltételes felfüggesztése a katonai büntetőbíráskodásban.

írta: Dr. KRANTZ DEZSŐ alezredes-hadbíró.

„A helyen alkalmazott méltányos elnézés éppen olyan hatásos eszköze a katonai fegyelmetartásnak, mint a rideg szigor” — ezzel a tapasztalati mondással vezeti be a katonai büntetőtörvényhez fűzött miniszteri indoklás azt a nagyjelentőségű büntetőpolitikai intézményt, amely évtizedes tapasztalatok alapján a polgári büntetőbíráskodás körében már általában megfelelt a hozzáfűzött várakozásnak: a büntetés végrehajtásának feltételes felfüggesztését a katonai büntetőbíráskodásban.

Itt ez habár új, de alapjában még sem teljesen idegen rendelkezés. A katonai büntetőperrendtartás már eddig is felhatalmazta a honvédegyeszt, hogy az illetékes parancsnok meghagyása folytán az elítélt *javára is* élhessen perorvoslatokkal. A hadrakelt sereg parancsnokai közül az, akinek kegyelmező joga van, a bíróság kiszabott büntetés enyhítését vagy *elengedését* kilátásba helyezheti arra az esetre, ha az elítélt az ellenség előtt bátor magatartást tanúsít. Sőt a fegyelmi fenytőhatalom is össze van kötve a kiszabott fenyítés utólagos enyhítésének vagy teljesen elengedésének jogával.

Mindezeket a lehetőségeket a törvényhozás a katonai büntetőbíráskodás részére tovább építette az 1908. évi XXXVI. t.-c. (Bn.) I. cikkének átvételével, jelesül annak a törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930. évi XXXIV. t.-c. 124. §. második bekezdése szerinti módosításával és — katonai fegyelmi szempontok indokolta — kiegészítésekkel úgy, hogy a katonai bíróság a háromhónapot meg nem haladó tartamban kiszabott fogház- vagy az egyhónapot meg nem haladó elzárásbüntetés, továbbá — összegre való tekintet nélkül — a pénzbüntetés végrehajtását különös méltánylást érdemlő okból felfüggesztheti, ha ezt katonai fegyelmi tekintetek nem gátolják és a felfüggesztéstől az elítélt magaviseletére, egyéniségének, életviszonyainak és az eset összes többi körülményeinek figyelembevételével kedvező hatást vár.

A felfüggeszthetőség feltételei közt szereplő katonai fegyelmi tekintetek, felfüggesztést kizáró ok gyanánt főként katonai bűncselekmény esetén válnak gyakorlati jelentőségűvé, különösen akkor, ha a bíróság oly körülményeket észlel, amelyek kivált fegyelemellenes magatartás felburjánzásának megelőzése érdekében teszik szükségessé a büntetés haladéktalan végrehajtását.

Érvényesülési körét tekintve a büntetés felfüggesztésének hatálya kiterjed a mellékbüntetésként kiszabott pénzbüntetésre is; ellenben nem terjed ki az ítélet egyéb rendelkezéseire, pl. az ítélet közzétételére, az elkobzásra.

A hivatalvesztésnek, a politikai jogok gyakorlata felfüggesztésének, a szakképzettséget kívánó hivatás vagy foglalkozás gyakorlásától eltiltásnak és a lefokozásnak hatálya a felfüggesztő ítélet jogerőre emelkedésének napjától kezdődik. Ha a felfüggesztett büntetés végrehajtását utóbb elrendelik, úgy a hivatalvesztésben és a politikai jogok gyakorlásának felfüggesztésében álló mellékbüntetések idejének folyása a büntetés végrehajtás ideje alatt szünetel.

Kiutasítást a felfüggesztő ítéletben nem lehet kimondani; ha tehát a bíróság kiutasítást állapít meg, a büntetés végrehajtását fel nem függesztheti.

A büntetést felfüggeszteni nem lehet, ha az elítélt előzőleg büntett miatt jogerősen el volt ítélve, vagy tíz éven belül fogház- vagy egy hónapot meghaladó elzárásbüntetés volt ellenében jogerősen megállapítva, kivéve, ha

az kegyelem útján elengedett, — valamint, ha az elítélt a cselekményt aljas indokból követte el.

A felfüggesztést az előző elítéltetés akkor is kizárja, ha az elítélt magát a büntetés végrehajtása alól kivonta, vagy ha a büntetés elévült. A kegyelem azonban a fogház- illetve elzárásbüntetés esetében az elítéltnek kedvezményt kizáró hatását megszünteti.

Ha a bíróság az elzárásbüntetést súlyosítások alkalmazásával megrövidítette, az időtartam megállapításánál a súlyosításoknak a törvényben meghatározott ellenértékét is figyelembe kell venni, azaz minden egyes súlyosítás minden napja egy-egy büntetési napnak számít.

A büntetés feltételes felfüggesztését az első- vagy a felsőbb bíróság az ítéletben a fél kérelmére, vagy hivatalból mondja ki. Az ítélet indokolásában tüzetesen meg kell jelölni azokat az okokat, amelyek a felfüggesztésre vezettek; az ítélet kihirdetésekor pedig az elítéltet figyelmeztetni kell azokra a következményekre, amelyeket újabb bűncselekmény elkövetésével magára vonna.

A felfüggesztett büntetést nem lehet végrehajtani, ha az elítélt ellen a próbaidő alatt, — mely próbaidő kihágás miatt kiszabott büntetés esetében egy év, más esetben három év, — sem bűnvádi, sem fegyelmi úton, fogságfenytés alkalmazásával való fegyelmi eljárás nem volt folyamatban. Az ítélet egyéb rendelkezései azonban — így a mellékbüntetések és az elítélés tényéhez fűződő jogkövetkezmények — érintetlenül maradnak.

Ha a felfüggesztett büntetés a törvény szerint többé végre nem hajtható, ennek kimondását a vádló, valamint az elítélt kérheti.

Ellenben kedvezőtlenül telt el a próbaidő, ha eltelte előtt az elítélt ellen eljárást indítanak a próbaidő alatt elkövetett cselekmény miatt és az új eljárás folyamán őt a bíróság büntetés miatt elítéli, vagy katonai vétség vagy szándékos közönséges vétség miatt ellene fogházbüntetést állapít meg, vagy az elítélt az említett vétségek valamelyike miatt fegyelmi úton fogságfenytéssel sújtott, mikor is a felfüggesztett büntetést is — összbüntetés kiszabásának mellőzésével — végre kell hajtani. Az elítélés egyéb eseteiben a próbaidő alatt elkövetett cselekmény tárgyában eljáró bíróság az eset körülményeinek mérlegelésével határoz afelől, hogy a felfüggesztett büntetést végre kell-e hajtani. Hasonlóképpen határoz az eljáró bíróság felmentés esetében, ha arra magánindítvány visszavonása szolgál okul.

Abban a kérdésben, hogy a próbaidő alatt elkövetett cselekmény miatt a felfüggesztett büntetés végrehajtásának van-e helye, a per bírósága, ha pedig a próbaidő alatt elkövetett cselekmény tárgyában más bíróság jár el, ez a bíróság végzéssel határoz, — tekintet nélkül arra, hogy a büntetés végrehajtásának felfüggesztését katonai vagy polgári bíróság rendelte-e el. Amennyiben a bíróság azt találja, hogy a felfüggesztett büntetést végre kell hajtani, egyúttal a büntetés végrehajtása iránt is intézkedik.

Ha a feltételes felfüggesztés kedvezményében részesített egyénről csak a próbaidő alatt derül ki, hogy a próbaidő előtt bűncselekményt követett el és ha e cselekmény miatt a bíróság szabadságvesztésbüntetést állapít meg, nemkülönben, ha a próbaidő alatt jut a bíróság tudomására, hogy az elítélt előzőleg már jogerősen szabadságvesztésbüntetésre volt elítélve és azt még végre kell hajtani: *összbüntetés* kiszabásának van helye. Az ekként megállapított összbüntetés azonban szintén felfüggeszthető akkor, ha annak tartama a három hónapi fogházat vagy az egy hónapi elzárást meg nem haladja, feltételezve természetesen, hogy az elítélt a cselekményt nem aljas indokból követte el.

Október 16-án kezdte meg működését a pestszenterzsébeti gyalog tanalosztály is, ebben az elhelyezésben.

Nyomozóink.

írta: SZLADEK BARNA ny. százados.

(Tizenegyedik közlemény.)

A sajtó és a közbiztonság viszonyáról már sokan és sokat írtak. Egymásrautaltságuk kétségbe nem vonható. S ha itt én sem tudok erről újat mondani, mégis érintenem kell a kérdést, mielőtt rátérek e fejezetem konkrét tárgyára: a *csendőrségi sajtóirodára*.

A sajtó szereti magát csak a közvélemény szószólójaként feltüntetni, holott a valóságban fordítva van: a sajtó csinálja a közvéleményt. Nem én befolyásolom az újságírókat, amikor ma elolvasom azt, amit a tegnapi írt, hanem ő befolyásol engem azzal, amit ír és elolvastat velem. Megvan az oka, hogy a sajtó miért vindikálja magának csak a szószóló szerepét: azért, mert így jobban meg tudja őrizni a pártatlanság látszatát s a maga véleményének, felfogásának nagyobb súlyt tud adni, ha azt közvéleményként s nem a maga egyéni nézeteként állítja az olvasó elé. A dolog természetéből folyik, hogy a legtöbb közügyben igazi közvélemény csak hosszabb idő múlva alakulhat ki, de semmiesetre sem úgy, hogy a reggel kiadott kormányintézkedésre az esti újságok már „közvéleményt” tolmácsolhatnának.

Mindezekből is kétségtelenül kiviláglik azonban egy körülmény: a sajtó nagy befolyása a közvéleményre s ennek következtében arra is, hogy a közvélemény egyes dolgokat rokonszenvesen vagy ellenszenvesen fogadjon-e. Ha a közvéleménynek ez az irányítása minden mellékes szemponttól mentesen, teljesen pártatlan kritika alapján történnék, úgy az csak előnyös és hasznos lenne, de sajnos, kevés olyan közügy van az országban, amelyet ne a politika egyoldalú szemüvegén át néznének és ítélnének meg az újságok.

Eltételezve azonban ettől a politikai fertőzöttségtől, el kell ismernünk, hogy az újságok s főként pedig a napilapok sokszor nagyon jó szolgálatot tesznek a közbiztonságnak azzal, hogy a hatóságok által folytatott nyomozásokba a nagyközönséget belevonják és ezáltal annak segítségét biztosítják. Mindenikünk tud esetet, amikor hírlapi közlemények, vagy az azokban közölt személyleírás alapján a tettest felismerték, tanúk jelentkeztek, mások a nyomozás során értékesíthető adatokat szolgáltatottak, stb., ami mind nem történhetett volna meg, ha az illető újságolvasó a bűnügyről, annak részleteiről, földerítésre váró körülményeiről nem szerzett volna tudomást. De elő-

fordul az is, hogy a lapok közleményei óvatosságra intik a közönséget; sorozatos betörésekről szóló közlemények olvastára például mindenki elővigyázatosabb lesz lakásának bezárásában és őrzésében, azonos módon véghezvitt csalásokról mindenki azonnal tudomást szerez, minek következtében a csalók egy-kettőre hurokra kerülnek, stb. Egyszóval: idejétmúlt elvet vallana az, aki ma azt hangoztatná, hogy a sajtó segítségével nélkül is lehet eredményes közbiztonsági szolgálatot teljesíteni.

A sajtónak a közbiztonságra való hatása persze nem mindig csak előnyös. A napilap nem ideálokért lelkesedő, kifogyhatatlan tőkéjű áldozatkész milliárdosok emberbaráti intézménye, hanem éppen olyan üzleti vállalkozás, mint például egy textilnagykereskedés. A textilüzletben is a közönség ízléséhez kell alkalmazkodni, az ujságban is. Politikai elveken, sajtószempontokon és ilyen vagy amolyan érdekeken túl az ujságírásnak egyetlennegy törvénye van: fogyjon az ujság, minél több példányban. Azt pedig felesleges mondanom, hogy a közönség ízlése nem mindig egyezik a közbiztonság érdekével. Nehéz volna például beigazolni, hogy miféle közérdek kívánja egyes szeméremelleni bűncselekmények, váloperek, szerelmi és családi botrányok nyilvános tárgyalását és feszegetését, de sajnálatos tény, hogy a közönség túlnyomó részét az ilyen közlemények vagy a bűncselekmények ilyen részletei jobban érdeklik minden bel- vagy külpolitikánál s gazdasági kérdésnél, legyen az még olyan fontos vagy életbevágó is. Az ujságtól nem szabad tehát minden körülmények között rossz néven venni, ha közleményeivel olvasóközönségének ilyen ízléstelen ízléséhez alkalmazkodik s ezáltal néhány ezerrel több példány eladását biztosítja. De hogy az ilyen közlemények a közérkölcöskre s azokon át a közbiztonságra nincsenek üdvös hatással, az természetes. Azt sem helyeselhetjük közbiztonsági szempontból, ha az ujságok egyes, különös ismereteket vagy „szakértelmet” kívánó bűncselekmények végrehajtási módját túlságosan alaposan és részletesen ismertetik, mert az ilyen közleményekből azok is tanulnak, akiknek nem kellene. Ezt a körülményt, az ujságoknak a közbiztonságra való illetően káros hatását azonban a sajtó összessége által nyújtott előnyök ellenében tudomásul kell vennünk s legfeljebb annyiban ellensúlyozhatjuk, hogy olyan közléseket, amelyeknek nyilvánosságra jutását a fenti szempontokból károsaknak tartjuk, nem bocsátunk rendelkezésére.

Azzal az állítással, hogy a sajtó közleményeiben a közléshez alkalmazkodik, nem mondtam ellent az előzőnek, hogy t. i. a közvéleményt a sajtó csinálja és nem megfordítva. Hogy a textilnagykereskedés példájánál maradjak: a férfi s még inkább a női divatot egyes divatcégek irányítják diktatórikus hatalommal s az érdekelt gyárakkal való egyetértésben. A közönség tehát akkor is alá van vetve a divat teljhatalmának, amikor azt hiszi, hogy az eléje tett szövegmintákból szabadon választ, mert az ízlése csak a divat keretein belül nyilvánulhat meg szabadon. Így van ez az ujságokkal is. A mindennapi élet és különösen a közélet alapvető, nagy kérdéseiben a sajtó teljhatalommal irányítja a közvéleményt, de lényegtelen dolgokban, a politikai szempontból semleges ujságtöltelékben a közönség ízléséhez alkalmazkodik.

Amikor a sajtó és a közbiztonság viszonyáról beszélnek, rendszerint meglegszenek annak a megállapításával, hogy a közbiztonsági hatóságok és szervek a sajtóra vannak utalva s érdekükben áll tehát, hogy azzal jó viszonyt tartsanak. Ennek a tételnek a helyességét nem vonom kétségbe. Csupán kiegészítem azzal, hogy az egymásrataltságot nem egyoldalú, hanem kölcsönös, vagyis, hogy

a sajtó legalább is olyan mértékben van a közbiztonsági szervekre utalva, mint megfordítva. Vegyük a kezünkbe akármelyik ujságot és ellenőrizzük, hogy tartalmának hány százalékát adják a közbiztonsági vagy ügynevezett rendőri hírek, amikkel például a fővárosi sajtót a budapesti rendőrség ellátja. Éppen ezek a rendőri hírek azok, amelyek az ujságba élénkséget, érdekességet, változatos-ságot visznek azzal, hogy az elmúlt huszonnégy óra való-ságos életének változatos tükörképét nyújtják. Képzelnék el egy ujságpéldányt rendőri hírek nélkül: unalmas olvasnivaló lenne, amit néhány megrögzött politikuson vagy a gazdasági élet iránt érdeklődő bankemberen kívül nem sokan olvasnának át olyan részletesen, mint így. A közbiztonsági hatóságok és szervek tehát azt állítják, hogy a hírlapokat nap-nap mellett ellátják híryanaggal, nem tesznek annak kisebb szolgálatot, mint a sajtó nekik.

A riportertől nem szabad rossz néven venni, ha a maga szempontjából mindenkit annyira becsül, amennyi hírt kap tőle, elvégre neki az a hivatása, hogy a lapjának minél több aktuális és érdekes híryanagot gyűjt-sön; ezt követelik tőle s munkásságát ilyen eredménye szerint értékelik. És ennél a pontnál odajutottunk a csendőrség és a sajtó viszonyának alapkérdéséhez: a fővárosi lapok tartalmának 80 százaléka budapesti vagy budapest-környéki esemény és csak húsz százaléka foglalkozik a vidéken történtekkel. Ha elismerjük is a milliós Budapestnek és a fővárosban történteknek az egész országot domináló szerepét, ezt a különbséget túlnyomó részében mégis csak annak kell tulajdonítanunk, hogy a budapesti rendőrségnek jobb és közvetlenebb kapcsolata van a sajtóhoz, mint a csendőrségnek. Ez a kapcsolat ugyan részben önként adódik abból, hogy az ország számottevő sajtójának kilencvenöt százaléka Budapestre, a budapesti rendőrség székhelyére koncentrálódott, de annak is tulajdonítható, hogy a kapcsolat fenntartására a rendőrség mindig súlyt helyezett és súlyt helyez ma is.

Ezzel szemben a csendőrségnek a sajtóval — főleg a háború előtt — egyáltalán nem volt kapcsolata. Ennek okait nem nehéz megállapítani a következőkben:

a) A csendőrség szolgálata sokkal helyibb jellegű és érdekű volt, mint ma. Az őrsők, amelyek egyedül teljesítettek közbiztonsági szolgálatot, nem érezték a sajtó támogatásának hiányát, egyrészt, mert erről a lehetőségről tudomással sem bírtak, másrészt pedig, mert a legtöbb büntettes amúgyis kikerült a saját vagy a szomszédos örskörletek területéről; a nyomozásnak néhány örs körleténél szélesebb körre és területre való kiterjesztésére nem volt olyan gyakran szükség, mint manapság. Egyáltalán, az őrsparancsnok látóköre — helyesen és természetesen — nem terjedt túl a saját örskörletén s így a sajtó igénybevételére olyankor sem gondolt, amikor annak az ő szempontjából értelme és eredménye lehetett volna. De meg az őrsparancsnokszemélye nem is alkalmas ilyen kapcsolatok felvételére és fenntartására. Ezzel szemben ma a tökéletesebb közlekedéssel, a vasút, villamos, autó, autóbusz, motorkerékpár nagyobb mértékű elterjedésével az emberek s tehát a büntettesek is, sokkal nagyobb körzetben mozognak, mint azelőtt, messzebbre elmennek bűncselekményt elkövetni s annak elkövetése után pedig könnyebben, gyorsabban és messzebbre tudnak menekülni, mint azelőtt, tehát az üldözéseknek is szélesebb körben, modernebb eszközök igénybevételével keil történnie. Az üldözés modern eszközei között nem legutolsó helyet a sajtó foglalja el. Ma már a legtávolabb fekvő örs sem alapíthatja a maga közbiztonsági szolgálatát egyedül a helyi és személyi ismeretre, mert sohasem zárhatja ki annak

a valószínűségét, hogy a nyomozott bűncselekményt nem más vidékről odakerült, esetleg autón vagy motorkerékpáron érkezett vagy menekült bűntettesek követték-e el.

b) A csendőrség vidéken teljesített szolgálatot s ezért a budapesti hírlapírók jóformán csak hallomásból vagy néhanapján adódó vidéki tartózkodásukból ismertek minket. A vidéki csendőrség s a fővárosi sajtó kapcsolatát csakis úgy lehetett volna biztosítani, ha a csendőrségnek lett volna olyan szerve, amelynek egyenesen ez a feladata. De nem volt. Budapesten a háború előtt is elég sok csendőrpáncsnokság és szerv állomásozott, de egyik sem tartotta magát hivatottnak arra, hogy a sajtóval kapcsolatot tartson fenn, vagy hogy a csendőrség eseményeiről a sajtót rendszeresen tájékoztassa. Ami kevés történt, az abból állott, hogy a vidéki szakaszpáncsnok barátságából ellátta a helyi lap szerkesztőjét a fogalmazványokból merített közbiztonsági hírekkel, de ez tulajdonképpen tilos volt és ezért kellő diszkrécióval is történt. Ha a háború előtt Budapesten felmerült a kérdés, hogy valamilyen csendőrségi vonatkozású közleményt valaki a sajtónak leadjon, az akta — ami az ügyből természetesen keletkezett — csak hetek múlva nyert elintézés, amikor az egész ügy elvesztette az időszerűségét.

c) A csendőrség és a sajtó kapcsolatának hiányát arra is vissza lehet vezetni, hogy a csendőrség a maga vidéki viszonyaiban nem sok kézzelfogható hasznot remélt abból, hogy őt a fővárosi sajtó támogatja. Mert hiszen az eredményhez nem volt elég az, hogy valaki megírja az ujságot, hanem annak is lennie kellett volna, aki falun elolvassa. Már pedig régebben a falusi ember egyetlen olvasmánya a kalendárium, vagy legjobb esetben valami képes vasárnapi hetilap volt, de arra, hogy egy napilapot rendszeresen olvasson, a jegyzőn, a tanítón, meg a papon kívül kevés falusi ember vállalkozott. Volt tehát benne valami logika, ha a csendőrség úgy gondolkodott, hogy az olyan ujság, amit túlnyomórészt csak városi ember olvas, vajmi kevés segítséget nyújthat olyan nyomozásokban, amelyeket falun kell lefolytatni. Az ujságoknak ma az ország megcsonkítása dacára is megnövekedett példányszáma azonban azt mutatja, hogy ez a helyzet megváltozott. A falusi embernek is életszükségletévé vált az ujság, ha másért nem, azért, mert a mai gazdasági viszonyok között a közélet s a politika eseményei őt is a legközvetlenebbül, sok tekintetben pedig anyagiakban is érdeklik. Ma már nem hiábavaló dolog tehát a falusi embernek ujságot írni, mert az nem marad olvasatlanul, hanem lehetőleg még kézzől-kézre is jár.

d) Meg kell emlékezni végül még egy körülményről, ami a sajtó nyilvánosságától való idegenkedésünket okozta és részben indokolta s ez: katonai szervezetünk. A katonának természetében van, hogy húzódozik a nyilvánosságtól, hogy a maga szolgálati ügyeit még akkor is szereti bizalmasan kezelni és intézni, ha nem kimondottan bizalmas természetűek, hogy mindenki ismeretlen szemben bizalmatlan, egyszóval, hogy nem szívesen áll a közérdeklődésnek abba a középpontjába, amit az ujság jelent. Ebből a szempontból a polgári szervezetű rendőrség kétségtelenül előnyben volt és van velünk szemben, mert nem feszélyezik olyan katonai szempontok, amelyek minket nemcsak szorosan vett katonai működésünkben, de a közbiztonság szolgálatában is kötnek. — Katonai szervezetségünk ma is változatlanul megmaradt ugyan, de kibővült azzal a tapasztalattal, amit egyébként a háború világhírű hadvezérei is sokszor leszögeztek már, hogy minden dolognak egyedül és kizárólag csak katonai szempontból való felfogása és megítélése ma már nemcsak lehetetlen, de éppen a katonai érdekek szempontjából nem

Leírhatatlan lelkesedéssel ünnepli az olasz nemzet a fasizmus 10. évfordulóján Mussolinét, aki tudomására adta a világnak, hogy ebben az évszázadban megint a régi római szellem s annak nyomán a fasizmus lesz az emberiség vezető eszméje.

is célszerű. Ebben a tekintetben nagyon el kell távolodnunk pl. az 1914-es évek felfogásától is. S ha áll ez a hadsereg, amelynek békerendeltetése elenyészik a háborús mellett, mennyivel inkább kell állania a csendőrségre, amelynek főfeladata a békeszolgálat s amelynek hivatásában nem is lehet mindig élesen elválasztani a katonai elemet a polgáritól.

Az itt elsorolt körülmények valahogy azt a felfogást honosították meg a csendőrségben, hogy minden súlyt csak a csendőrséggel érintkező, vagy a csendőrséget igénybevevő hatóságok és hatósági személyek kedvező véleményére kell fektetni, a nagyközönség jó véleményét megteremti majd magának minden örs külön-külön. Célunk első részét százszázalékosan el is értük: bíróságok, hatóságok, hatósági személyek, akik a csendőrséget igénybevérték vagy akiknek a csendőrséggel dolguk akadt, mind a legnagyobb dicséret és elismerés hangján emlékeztek meg rólunk és örseink működéséről. Ez az elismerés kétségtelenül a legmegtisztelőbb volt — és ma is az — reánk nézve és jöhírünknek egyik legszilárdabb bázisát képezi. Abból a szempontból sem volt baj, hogy mindenik örs megteremtse magának a jóhíret a maga körletében: ez is megvolt. Egyénenként külön-külön mindenkit megnyertünk magunknak, de a nagy nyilvánosságot, a nagyközönséget mint a maga egészében külön tényezőt, elhanyagolhatónak tekintettük s nem törődünk vele, annál kevésbé, miután a zöme városi lakosságból került ki. Magára hagytuk: alkosson magának rólunk olyan véleményt, amelyet akar s lásson olyannak, amilyennek alkalmi esetekből véletlenül megismer.

Volt-e ennek a mi szempontunkból valami hátránya? Kárunkra vagy előnyünkre volt-e a nyilvánosságtól való visszahúzódság?

Kárunkra volt azáltal, hogy a csendőrség meg volt fosztva a sajtó nyilvánosságának attól a segítségétől, amelyet fentebb röviden körvonaloztam és amely például a rendőrségnek annyi nyomozását megkönnyítette, sőt eredményhez is juttatta. Egészen nagyjelentőségű, országos feltűnést keltő bűncselekményektől eltekintve, a csendőrség működési területének eredményei legfeljebb a helyi sajtó jutottak el, de a budapesti, országos sajtóból vagy egyáltalán hiányoztak, vagy pedig olyan módon jelentek meg, ahogy azt az illető lapnak helyi vagy alkalmi tudósítója jónak látta megírni. Ez okozta azt a sokszor hajmeresztő naivitást és hozzánemértést, amivel néha egyes csendőrségi dolgok a lapokban napvilágot láttak. De nem lehetett ellene semmit tennünk, mert hiszen magunk voltunk azok, akik a dologgal nem törődünk és akik a sajtó informálását a legelső ráérő vidéki újságíróra vagy újságírói ambíciókkal telített és alkalmi tudósítónak felcsapott tanítóra bíztuk.

Természetes, hogy így a csendőrségnek sokszor egészen nagyszerű teljesítményei is rejtve maradtak a nyilvánosság elől s legfeljebb az illető őrsállomás székhelyén vagy közvetlen környékén váltak ismertekké. Ezeket a nagy nyilvánosság persze nem is írta javunkra, de mert kétségbevonhatatlan jótulajdonságainkat mégis csak el kellett ismerni, lassan-lassan oiyasféle közfelfogás kezdett kialakulni, hogy a csendőrség, hát az igen derék, megbízható, fegyelmezett, erélyes „örtestület”, amely nagyszerűen beválik ott, ahol megbízható karhatalomra van szükség, de ha itt-ott aztán valami komolyabb nyomozás, nehezebben megoldandó bűnügyi feladat adódik, hát oda mégis csak jó detektíveket kérni. Nem azért, mintha a detektívek abban a községben vagy a vidéken már több és szebb eredményt értek volna el, mint a csendőrök, hanem mert a detektívekről mégis mindig azt olvassa az ember az újságban, hogy a legkomplicáltabb nyomozási feladatokat is zseniálisan megoldják; valószínű, hogy ők minden bűncselekményt ki tudnak deríteni, mert nem igen olvas az ember esetet, hogy valami nyomozásuk kiderítetlenül maradt volna.

Nem céloom, hogy itt perbe szálljak ezzel a felfogással, de nem is szükséges, mert hiszen mi: csendőrség és rendőrség jól ismerjük egymást és egymás értékelése tekintetében nem vagyunk az újságok információjára utalva. De vajjon nem lett volna-e veszélyes a csendőrség szempontjából tétlenül nézni egy ilyen közfelfogás térhódítását? Nem kötelességünk-e inkább megelőzni minden ebből származható hátrányt, mint majd csak akkor kapkodni, amikor a dolog a körmünkre égett? A nyomozó alakulatok felállításával a csendőrség nyomozási technikájának korszerűsége és nyomozásainak sikere legalább százszázalékkal emelkedett, de miért rejtjük ezt véka alá? Miért maradjon a csendőrség haladása és teljesítményeinek ez a fejlődése csak néhány hatóságnak vagy hatósági személynek a titka s miért ne szerezzen róla tudomást a falusi vagy városi adófizető polgár is, akinek a véleménye szintén nem közömbös a számunkra s az sem,

hogy annak következtében mennyi bizalommal fordul hozzánk ügyes-bajos dolgaival.

Hogy tárgyilagos legyek, meg kell említenem, hogy a mi izoláltságunknak azért előnye is volt. Mindenekelőtt az, hogy amí ismeretlen, az bizonyos mértékben ki van vonva a bíráló alól is. Aki mindig a nyilvánosság reflektorfényében áll, annak számolnia kell azzal, hogy alkalomadtán a reflektor az előnytelen oldalait is megvilágítja s aki pedig a sajtó hasznát élvezzi, az el lehet készülvé arra, hogy néha kellemetlen bírálóiban is része lesz. Ettől a csendőrség meg volt kímélve, mert ha az érdemei véka alatt maradtak, ottmaradtak a hibák is, amelyek semmiféle emberi szervezetből nem hiányozhatnak. Kényelmesebb, nyugodtabb, jobban önmagunknak való életet élhettünk tehát a nyilvánosság elől visszahúzódság, mintha erőteljesebben előtérbe lépünk.

Ez igaz. De vajjon szabad-e ezért a kényelemért feláldoznunk a testület egyik legeminebb érdekét? És szabad-e ezzel a valóban korszerűtlen, háborúelőtti felfogással újtját állani a dolgok természetes haladásának? Hogy a multban mi, hogyan volt, nem számít. Ma tudományban, művészetben, technikában, közbiztonságban, elvekben és egyáltalán mindenben csak annak van létjogosultsága, amí korszerű. A multból csak azt szabad megtartani, amí jobb volt, mint ma. Amí elavult, legyen az akár elv, akár pedig előltöltő puska, az nem tradíció, hanem csak emlék, amire olyan tisztelettel tekintünk, mint a múzeumban az ősi, törökverő fringióra, de ugyancsak megnéznék az embert, ha azt azon a címen, hogy a maga idejében kiválóan megfelelt, ma újra rendszerezni akarná.

A csendőrség sajtószolgálatának megszervezését sem lehetett tehát már tovább halogatni. Talán, ha a közbiztonsági és a nyomozó szolgálat továbbra is egyedül csak az őrsök vállán maradt volna, még egy ideig halogatni lehetett volna a dolgot, a nyomozó alakulatok felállításával azonban lehetetlen volt már a kérdés fölött tovább gondolkodni; fel kellett állítani a csendőrségi sajtóirodát. Szerény keretek között és szerény feladatkörrel, de fel kellett állítani, mert a nyomozó alakulatok anélkül már nem tudtak volna működni.

Milyen célt kellett követni a csendőrségi sajtóiroda megszervezésénél?

Sajtószolgálatunk megszervezése alkalmával két lehetőség között kellett választani. Az egyik az volt, hogy vagy az őrsök, vagy a tiszti, esetleg csak egyes tiszti parancsnokságok felhatalmazást nyernek arra, hogy a sajtó részére bizonyos dolgokban és pontosan megszabott keretek között információt adhassanak, a másik lehetőség pedig az volt, hogy a sajtószolgálat egy helyre, egy kézbe összpontosuljon. Nem szorul bizonyításra, hogy csak az utóbbi szervezés volt elfogadható. Eltekintve attól, hogy számunkra, mint említettem, a fővárosi sajtó volt a fontos s azt pedig vidéki parancsnokságok semmiféle felhatalmazással nem tudják informálni, az egész sajtószolgálat ellenőrzése, az irányítása — mert erre is szükség van — s adott esetben a felelősség kérdésének tisztázása mind nehéz lett volna, ha minden alkalommal más parancsnokkal szemben kellett volna rendelkezni vagy intézkedni. De ezenkívül is, a sajtószolgálat bizonyos gyakorlatot és egyéni rátermettséget igényel, amí nincs meg minden parancsnokban; az meg egyenesen nélkülözhetetlen, hogy aki bármiféle sajtószolgálatot vezet, a sajtó képviselőinek körében minél szélesebbkörű személyes ismerettséggel rendelkezék. Csak írásbeli, akasztériszerű érintkezésre lehetetlen sajtószolgálatot alapítani; személyes ismerettség vagy esetleg éppen barátság révén

Nagy-Magyarország a természetes határok által oly élesen körülírt, földrajzi és gazdasági kötelékekkel oly szorosra fűzött egység volt, mely igazolta a magyaroknak azt az állítását hogy ez az egység az isteni akarat műve. Ezzel szemben Cseh-Szlovákia földrajzi abszurdum, a természeti törvények kigúnyolása.

FRANK D. SIMONDS.

Amit vissza kell szereznünk: Kassa.

(Erdélyi felv.)

a legnehezebb kérdéseket is sokkal gyorsabban és simábban lehet elintézni, mint a legszebben megfogalmazott átiratokkal és megkeresésekkel.

A csendőrségi sajtóiroda célja nem az, hogy a csendőrségnek reklámot csináljon. Sokszor tapasztalhatjuk a sajtó közbiztonsági hírszolgálatának azt a kinövését, hogy — nem nálunk — egyes neveket túlgyakran és túlságosan kiemel és hangsúlyoz s általában, hogy a közrend körüli érdemeket túlságosan csak egyes személyek köré csoportosítja, s ezáltal egyes személyek hírnevét az összességé fölé emeli. Az ilyen személyi kultusznak a csendőrségnél való meghonosítása semmiesetre sem lett volna kívánatos, nemcsak azért, mert nem ízléses, hanem azért sem, mert a háttérbe szorítottakban elkedvetlenedést szül. De a reklám és a teljes visszavonulás között van egy egészséges középút: ezt kellett a csendőrségi sajtóiroda számára előírni.

A mi sajtóirodánknak az a rendeltetése, hogy a csendőrség összes közbiztonsági és belső híreit, mint országos hírközpont naponta összegyűjtse, megsűrje, formába öntse és természetük szerint az illetékes felsőbb-séghez, vagy pedig a sajtóhoz továbbítsa. A sajtóhoz való továbbítás szempontjából azonban természetesen csak olyan hírek jöhetnek számításba, amelyeknek közléstételét a közbiztonság, vagy pedig a testület érdekei kifejezetten megkívánják, vagy pedig olyanok, amelyeket a sajtó, mint híryanagot, felhasználhat anélkül, hogy közlésükből bármiféle érdekre hátrány származnék. Ezeknek a — mondjuk — semleges híreknek a sajtóhoz való

továbbítása a mi szempontunkból azért előnyös, mert a sajtó, ha a csendőrségi sajtóirodától állandó és használható híryanagra számíthat, ezt azzal viszonyozza, hogy alkalomadtán szívességből olyan híreket is közöl, amelyeknek közlésére a sajtóiroda vezetője kifejezetten felkéri, de amelyeknek közlése egyébként az újság szempontjából nem volna fontos.

A hírek továbbítása mellett fontos feladata a csendőrségi sajtóirodának, hogy a híreket „formába öntse”, vagyis megfogalmazza és úgy továbbítsa a sajtóhoz, amely azokat rendszerint változtatás nélkül szokta átvenni. Ezáltal a sajtóiroda a lehetőség szerint meggátolja, hogy avatatlanul, avagy éppen rosszindulatúan fogalmazott hírek kerüljenek a lapokba a csendőrségről, biztosítja tehát azok tárgyilagosságát és bizonyos mértékben a szakszerűségét is. Igaz, hogy a lapok nem kötelesek a sajtóiroda híreit változtatlanul közölni, s ha az esetek túlnyomó részében nem változtatnak is rajtuk, itt-ott mégis előfordul, hogy azokat egyik-másik lap, különösen ha politikát is bele lehet magyarázni, a maga szájafeje szerint átszűri, ez azonban kivétel; a szabály az, hogy a sajtóirodának mégis csak módjában áll a csendőrségről napvilágot látó közleményekre legalább közvetve befolyást gyakorolni és így biztosítani azt is, hogy a sajtó összessége helyes és ne torzított képet nyújtson a csendőrségről.

De mindezekon kívül módjában áll a sajtóirodának az is, hogy a csendőrség teljesítményeit — minden reklám vagy öndícséret színezete nélkül — hirlapi közlemé-

nyeken át, időnként a nagyközönség elé tárja s ezáltal amennyire lehet, meggátolja, hogy azok — mint a multban — elhallgattassanak, vagy pedig ügyes fogalmazással mások sikereiként szerepeljenek. Erről a testület méltóságának és a jóízlésnek határai között ma már nem mondhatunk le.

A sajtóiroda feladata az is, hogy a bel- és külföldi napilapokat figyelemmel kíséresse, s hogy azokból minden hírt vagy egyéb közleményt, ami közbiztonsági szempontból vagy a testület érdeke szempontjából fontos, illetékes helyre juttasson. Ennek a sajtófigyelésnek, amivel ezelőtt szintén nem törődött senki, legfeljebb a testület alkalmi újságolvasói vettek észre és jelentettek itt-ott valamit, különösen nyomozási és nyilvántartási szempontból nagy fontossága van s hasznát elsősorban a nyomzó alosztályok élvezik.

(Folytatjuk.)

Kóborcigányok felügyelete.

írta: KUNTAR JÁNOS tiszthelyettes (Szombathely).

Húsz évvel ezelőtt, egy forró augusztusi estén hatalmas cigánykaraván megjelenése zavarta meg Polgárdi község nyugalma. A karaván Veszprém megyéből jött Polgárdi felé s a 32 kocsira zsúfolt 132 kóborcigányt ijedve nézte a lakosság. A községi előljáróság is felfigyelt erre a veszélyes vendégseregére, mindenekelőtt azonban az őrs volt tisztában azzal, hogy ezt a népes cigányhadat nem lehet a községben szabadjárá engedni, különben a koldulások, lopások s esetleg súlyosabb bűncselekmények is hosszú időre emlékezetessé tehetik a karaván látogatását Polgárdiban.

Én akkor még fiatal, nem sokat tapasztalt csendőrként legidősebb voltam otthon az őrsön, kivülem csak egy próbacsendőr és két, pótcsendőrként beosztott gyalogos állott rendelkezésre. Tudtam, hogy 132 — Galiciából jött — kóborcigányt csak kellő erővel lehet kordában tartani, ezért a községi előljáróság bevonásával a lakosság köréből katonaviselt embereket toboroztattam a cigányok őrzésének a támogatására. Ezeket a polgári öröket részben régi Wernld- és vadászfegyverekkel látta el az előljáróság, többen azonban csak régimódi lándzsával és baltával tudtak felfegyverkezni. Mikor az éjszakai karhatalmat így biztosítva láttam, elrendeztem az őrszolgálatot.

A karavánt a község tágas főterén telepítettem le éjszakára. Ezt jobb megoldásnak találtam a faluszéli táborozásnál, mert a község közepén könnyebb volt őket szemmel tartani, innen bajosabban szökhettek szerteszét. Hogy erre máskülönben se legyen alkalmuk, arról szoros körülzárással gondoskodtam. Mindez, természetesen, nem ment simán. A cigány legjobban érzi magát a községen kívül, ahol a bámészködők elnézik őket egy darabig, de azután rájuk únnak s ilyenkor azután — különösen éjszaka — szabadon mennek a maguk útjaira. Érthető tehát, hogy a legszilajabb csikókból álló ménest is könnyebb lett volna a főtéren összetereelni, mint a cigányokat, ami azonban mégis csak sikerült.

Mikor ezzel megvoltunk s az örök szorosan körülzárták a cigánytábort, ezzel még nem elégedtem meg. Általában is tanácsos mindig megnézni, hogy mi minden akad a cigányok holmija között, ilyen nagy karavánnál pedig a motozást különösen fontosnak láttam. Elképzelhetetlen az a tömérdek lim-lom, ócskaság, ezernyi különlegesség és főként piszok, ami a karavánnál napfényre került. A vajda botján gyermekfej nagyságú ezüstgomb díszelgett s ezen-

felül is találtunk régi ezüsthalmikat, mindezek azonban a cigányok ősrégi dolgai voltak s így azokat náluk hagytuk. Pénz is akadt bőven, ezt azonban nehezen akarták megmutatni. A cigány nem szívesen ad pénzt enni-innivalóért és ruháért még akkor sem, ha bőviben van a pénznek, hanem koldul, vagy lop.

Most is azon rimáncodtak, hogy koldulhassanak, elszéledhessenek a táborból, erre azonban nem kaptak engedélyt. Senki közülök a tábor percekre sem hagyhatta el. Ennivalóról úgy gondoskodott az előljáróság, hogy mindenféle élelmiszert vitetett a táborba s a cigányok kénytelenek voltak megfizetni mindazt, amit máskor ingyen szoktak megszerezni. Ezt a piacot, amelyiken csak cigány volt a vásárló, soha sem felejttem el. Savanyú arccal és morogva vásároltak, de vettek, mert éhesek voltak.

Mikor aztán leszállt az éjszaka, aránylag elcsendesedett a tábor. Szélcsendes idő volt s így megengedtem, hogy tüzeket gyújthatnak a főzéshez. Érdekes látvány volt a tüzek körül nyugsgő és heverésző, félmeztelen cigánytábor, amelyet fáklyákkal és kézilámpákkal ellátott örök vettek és jártak állandóan köröskörül. A község lakossága megnyugodva látta ezeket az óvrendszabályokat, mégis kevés ember akadt a községben, aki az éjszakát átaludta. Akkoriban a kóborcigánynak még nagyon rettegett volt a híre, így aztán vagy otthon virrasztottak, vagy a tábor körül éjszakáztak az emberek.

Reggelre — jelentésem alapján — megérkezett a székesfehérvári főszolgabíró felhívása, hogy az őrs a cigánykaravánt kíséresse be Székesfehérvárra. Ennek az útnak az előkészítésére igen nagy gondot fordítottam, mert tudtam, hogy ha valamit az előkészületeknél elhibázok, később, az úton azt már helyre alig hozhatom s ki leszek téve annak, hogy kereket old a karaván.

A gyermekeket és a menetképtelen öregeket s betegeket a kocsikra rakattam, a férfiakat és nőket pedig vegyesen beosztva, a kocsisor végére tömörítettem. A próbacsendőrt az első kocsira, az egyik pótcsendőrt a kocsisor közepére, a másikat pedig a kocsisor végére osztottam be, nekem a kocsisor mögött csoportosított, gyalogosan haladó cigányok jutottak.

Indulás előtt a járőr tagjaival megbeszéltem az úton előfordulható eshetőségeket, sip- és karjelzésekben állapodtunk meg és különösen hangsúlyoztam azt a parancsot, hogy ha a karavánnal menetközben bármi is történik, azonnal meg kell a kocsikat állíttatni, senkit sem szabad a helyéről elengedni s a kocsik csak akkor indulhatnak el újra, ha erre parancsot adok.

Azután elindultunk. A 20 kilométeres távolságon 132 kóborcigány négyünk őrzésére maradt. Alig értünk ki a községből, az egyik kocsiról egy kakast engedtek szabadon. Erre a gyalogosan menetelő cigányok között éktelen sivalkodás, lárma tört ki s szempillantás alatt huszan is ugrottak a kakas után, de gyorsan és erélyesen visszatereltem őket. A kakas elfutott, a cigányok búsan néztek utána, a karaván pedig haladt tovább.

De csak 100 métert, mert akkor meg egy másik kakas „szökkött meg” a kocsiról. Most már igen erélyesnek kellett lennem, hogy a cigányok szerte ne fussanak a kakas után, az tehát szintén szabadon maradt a mezőn s most már a cigányhad nem kockáztatott többet az esti paprikácsirkéből, látszólag megadással kocogott ló és ember. Most meg azonban az egyik koci kereke kiesett a helyéből. Nagy óbégatással újra megállott a karaván s mert a kakasok még nem voltak nagyon távol, néhány cigány újra utánuk akart szaladni. Persze, ebből sem lett

Ősz.

(Azbej Imre rajza.)

semmi, én azonban kezdtem lassanként izzadni a sok hercehurcától. A kereket sehogyan sem tudták visszatenni a tengelyre, húzták az időt s mindenképen zavart akartak előidézni. Erre felrakattam a kereket a kocsi, amely így három keréken és a tengelyen utazott tovább. Most megdöntötték magukat a cigányok s kértek, hogy engedjem meg nekik, hadd próbálják meg mégegyszer a kereket visszatenni a helyére. Ez most már pillanatok alatt sikerült s így aztán békességben bandukolt a cigánysereg egész Székesfehérvárig. Feleadták a reménytelen küzdelmet a zavarkeltés és szökés után.

Délután 2 óra tájban masíroztunk végig Székesfehérváron. Nagy esemény volt ez akkoriban, volt tehát nézőközönségünk, míg a vármegyeház udvarába a karavánt sikerült beterenlünk. A kocsik, lovak egy-egy kocsissal a megyeház előtti téren maradtak, a pótsendőrök őrizete alatt.

A főszolgabíró úr már várta az érkezésünket s azonnal intézkedett, hogy a városi rendőrség vegye át tőlünk a karaván őrzését. A városi rendőrkapitány azonban arra hivatkozott, hogy csak 12 embere van, várjunk tehát, amíg több embere lesz. Ez estefelé elkövetkezett s akkor a cigányokat átvették tőlünk azzal a feltétellel, hogy a város melletti táborba segítsünk elkísérni a karavánt. Ott aztán örömmel váltunk meg Faraó fiaitól s láthatólag nekik sem esett nehezükre a búcsúzkodás.

Annyit hallottam még róluk később, hogy Budapestre kísérték s ott több hétig őrizték, azután pedig kitoloncolták őket a határon. A világháború kitörésekor olvastam az egyik fővárosi napilapban, hogy ebben a karavánban hamis igazolványokkal ellátott orosz kémek is voltak s bizonyára sok anyagot gyűjtöttek Oroszország részére. Kár, hogy a világháború előtt mi az ilyesmire nem sokat gondoltunk, különben talán még Polgárdiban le lehetett volna leplezni közülök néhányat.

Ma már a cigánynál nagyobb ellenségei is vannak a közbiztonságnak, de azért a kóborcigányt még mindig nem szabad veszélytelennek tekinteni és elhanyagolni. A polgári cigánylátogatás történetét főleg azért írtam le, hogy a kóborcigányokkal követendő elbánásra valami tanulsággal és példával szolgálhassak én is. Legbiztosabb módszer ártalmatlannátételükre, tapasztalataim szerint:

1. Megbénítani a szabad mozgásukat.
2. Minden alkalommal átkutatni mindenüket.
3. Kézről-kézre adni őket.

Petróleumlámpa mint tűzokozó.

írta: N. NELKEN mérnök, Berlin.

(Az *Archiv für Kriminologie* szerkesztőségének engedélyével.)

Kiadó: F. C. W. Vogel, Leipzig.)

Ha tüzesetnél azt állítják, hogy a tüzet feldölt petróleumlámpa okozta, a nyomozókat mindig a legalaposabb vizsgálat megejtésére kellene serkenteni, mert az ilyen tűzkeletkezési okhoz szükséges feltételek a gyakorlatban csak a legkritikább esetekben forognak fent.

Az a régi nóta, hogy a tűz azért keletkezett, mert „nagyanyám a kecskét égő lámpa mellett etette”, faluhelyen a legszínesebb változatokban fordul elő. Hol a szél, hol az ablakszárny borította fel állítólag az égő lámpát, máskor megint kutya vagy macska idézett ilyen módon tűzvész. A közelmúltban sikerült egy gyújtogatót leleplezni, ki azt állította, hogy macskájának szőre a felborult lámpától tüzet fogott és az állat azután felgyújtotta a félszert. Nyomozás közben a ház környékén ásatásokat

folytattak, melynek során a döglött macska elő is került, de azon a legesekeleyebb égési sérülést sem lehetett felfedezni. A gyanúsított a macskáját a tüzeset előtti napon agyonverte és elásta. Más alkalommal falusi kocsi és vegyeskereskedés égett le. A tulajdonos a tűz keletkezési okára vonatkozólag azt adta elő, hogy égő petróleumlámpával kezében elesett a kiszolgáló asztal mögött. Esés közben a lámpát odaütötte az asztal kiemelkedő részéhez, a lámpa eltört, azonnal hatalmas láng képződött, mely rövid idő alatt az egész boltot felgyújtotta.

Az utóbbi időkben egyáltalán nagyon elszaporodtak az olyan tüzesetek, melynél a tűz keletkezési okát állítólag feldölt petróleumlámpák képezték. Ez a körülmény, valamint az „Archiv für Kriminologie” 90. kötetének 1. és 2. füzetében dr. Pierre Meidinger értekezése* arra készítette, hogy Berlinben, a Schillerplatz-i tűzoltóállomáson Zilius építészeti főtanácsossal egyetemben számos kísérletet hajtsunk végre. A kísérletek eredménye hasonló kérdések elbírálásánál mindenesetre figyelemreméltó.

Tengelye körül forgatható lécre 9 petróleumlámpát szereltünk fel. Az 1. lámpába nagyon kevés, a következőkbe fokozatosan mindig több petróleumot öntöttünk, a 9-iket pedig teljesen megtöltöttük petróleummal. A petróleumot nem melegítettük elő. A lámpákat meggyújtottuk és kb. egynegyed órán keresztül égni hagytuk. Ezután a lécet tengelye körül lassan annyira elforgattuk, hogy a lámpák vízszintes helyzetbe kerültek. Eredmény: az összes lámpák kialudtak.

A kísérletet megismételtük, de most már a lécet hirtelen forgattuk el. Az eredmény ugyanaz maradt, a lámpák mind kialudtak.

További kísérletként a lámpákat most már 180 fokra forgattuk el, úgy hogy a lámpaüvegek lefelé álltak. Az összes lámpák ekkor is kialudtak, dacára annak, hogy a petróleum a lámpaüvegeken lefelé csurgott.

Ezután egy már huzamosabb ideig égő lámpa üvegébe felülről petróleumot töltöttünk be. A lámpa azonnal kialudt.

A következő kísérleteket melegített petróleummal hajtottuk végre.

A 40 fokos hőmérsékletű petróleummal félig megtöltött égő lámpát megfordítottuk. A lámpa kialudt, dacára annak, hogy tartályában a robbanó gőzök számára elegendő hely volt. Ezt a kísérletet ugyanezzel az eredménnyel többször megismételtük.

* A hivatkozott értekezés egy bűneset leírása kapcsán a petróleum vegyi kimutatásának módjairól szól. Maga a bűneset egy idős asszonyon elkövetett gyilkosságot tárgyalt, melynél a tettes az ölés végrehajtása után az ágyban fekvő hullát a szobában talált petróleumlámpából kivett petróleummal leöntötte és meggyújtotta. Ezután az ágy mellett álló széket feldöntötte, a lámpát pedig felborítva a földre helyezte. A helyszín ilyen beállításával a tettes a nyomozást akarta félrevezetni. Célját először el is érte, mert a helyi rendőrség a helyszíni szemle alkalmával véletlen balesetet állapított meg, melyet akként rekonstruáltak, hogy a félsős, idős asszony éjszakára égve hagyta az ágya mellett levő székre helyezett lámpát, melyet azután álmában felboríthattott. Az égő lámpából kifolyt petróleum lángra lobbanhatott és meggyújtotta az ágynevet. Később más gyanúok is merültek fel (szobakulcs és értéktárgyak eltűnése), melyek ezzel a feltevessel ellentétben állottak. Ezért a temetést követő napon szakértők bevonásával újabb helyszíni szemlét tartottak s annak során a szakértők a feldöntött szék és lámpa helyzetéből, a lámpa állapotából, továbbá az égési nyomokból a véletlen baleset lehetőségét hafározottan ki tudták zárni, annál is inkább, mert a megsemmesedett hulla véréből vett vér spektroszkopiai vizsgálata a vérben nem mutatott ki szénmonoxidot, az asszony tehát már a tűz kiütésekor halott volt. (Szerk.)

Kipróbáltuk azt is, hogy milyen hatása van a hirtelen felfelé való mozgatásnak a melegített petróleummal töltött lámpára. Lökészerű felfelé mozgatásnál a láng a lámpaüveg pereméig felzökkent és azután kialudt.

Egyenletes, ingaszerű lengetésnél a lámpa nem aludt ki.

A következő kísérletekhez szintén melegített petróleummal töltött lámpát használtunk. Az égő lámpát szeszszel telt tányérba állítottuk és a szeszt meggyújtottuk. Pontosan meg lehetett figyelni, hogy a láng a lámpaüvegből kicsapott és fent a lámpaüveg pereménél égett. A szesz elégeése után a láng oldalt, a lámpaégő légniyilásán keresztül is kilobogott, majd huzamosabb idő után megnyugodva, rendesen tovább égett. Robbanás nem történt.

Megjegyzem, hogy az összes kísérletekhez olcsó konyhalámpákat alkalmaztunk, olyan égőkkel, melyek ma és az utolsó években a legelterjedtebbek voltak.

Egy másik, háromnegyedrészben megtöltött égő lámpát egy méter magasságból leejtettünk. A lámpa összetört. A petróleum széjjelfolyt. A láng kialudt, anélkül, hogy gyújtott volna. Ezt a kísérletet melegített petróleummal megtöltött lámpával is megismételtük. Az eredmény ugyanaz volt.

További kísérletként egy lámpát 40 fok Celsius hőmérsékletű petróleummal töltöttünk meg háromnegyedrész, azután az égő lámpát földredobtuk. A láng kialudt, nem gyújtott, dacára annak, hogy a padlón már nagy petróleumtöcsa volt.

Ezt a kísérletet most már 50 fokra hevített petróleummal töltött lámpával ismételtük meg. A lámpaüveg és az üvegből készült tartály széjjeltört. A lámpabél még egy pillanatig égett, azután a láng kialudt.

Két lámpát olyan forró petróleummal töltöttünk meg, meggyújtottuk s azután felfordítottuk őket. Mindkét lámpa kialudt.

Utolsó kísérletként benzint öntöttünk ki, meggyújtottuk, azután a lángokra petróleumot öntöttünk. A lángképződés nem volt különös és az égési folyamat normálisan folyt le. Kicsapó lángokat, különös fellobbanást nem észleltünk.

A benzinnek és szesznek közismert az a tulajdonsága, hogy nagyon gyúlékonyok. Ezzel szemben a petróleum hideg állapotban nem gyúl meg, ha pl. égő gyufaszállal érintkezésbe hozzuk. A petróleumot először kb. 30—40 foz Celsiusra fel kell melegíteni, ha meg akarjuk gyújtani.

Ha fejtegetéseim nem tekinthetők is olyan elméletnek, melyet minden esetben alkalmazni lehet, arra mégis rámutatnak, hogy a felborult vagy leesett petróleumlámpák által előidézett tüzekre vonatkozó adatokat mindenkor a legnagyobb elővigyázatossággal kell értékelni. Meidinger elmélete, hogy petróleumlámpák, melyek üvegjeiket elveszítették, azonnal kialszanak, mindenesetre megerősítést nyert.

Nem kevésbé fontos annak leszögezése, hogy tüzek, melyeket petróleumlámpák okoztak, igen könnyen elolthatók, ha csak nem forognak fent egészen különleges körülmények.

19 évig tartott, míg azokat az igazságtalanságokat és sérelmeket, amelyeket Magyarország ellen 1849-ben elkövettek, az 1867-es alkotmány legalább részben orvosolta. Szilárd meggyőződésem, hogy a Magyarország ellen 12 évvel ezelőtt elkövetett trianoni igazságtalanság sokkal rövidebb idő alatt jóvá lesz téve.

ROTHERMERE.

Pályázat.

Pályázatot hirdetünk azon olvasóink részére, akik rejtvényeink és feladataink megfejtésében különös szorgalmat tanúsítottak, de még egyszer sem volt alkalmuk vagy szerencsájük ahhoz, hogy díjat nyerjenek.

Pályázatunkon mindenki résztvehet, aki a Csendőrségi Lapoknak legalább tíz feladatát vagy rejtvényét megfejtette és díjat még egyszer sem nyert. Megfejtőknek csak azokat tekintjük, akiknek nevét a helyes megfejtők névsorában közöltük. Az, hogy a megfejtés melyik évben történt, mindegy.

A pályázatban elég annyit leírni, hogy a pályázó neve a helyes megfejtők között melyik évfolyam melyik számában, hányadik oldalon, melyik (bal, vagy jobb) hasáb melyik bekezdésének felülről vagy alulról számított hányadik sorában jelent meg. A pályázó pályázata végén írja oda, hogy a Csendőrségi Lapoktól pályadíjat még egyízben sem nyert.

Az első három pályázót, aki a legtöbb helyes megfejtést tudja kimutatni, értékes emléktárggyal jutalmazzuk.

A pályázat beküldésének határideje: december 1. Az eredményt a karácsonyi számunkban fogjuk közölni.

CSENDŐR LEKSZIKON.

170. kérdés. A Szut. 446. pontja értelmében az őrizetbe vett tárgyakat, ha elszállításuk a büneset szerint illetékes hatósághoz (kir. ügyészség) nehézségbe ütközik, az őrizetbe vétel helye szerint illetékes községi előjáróságnak kell megőrzés végett, átvételi elismervény ellenében átadni. Mit tegyen a járőr, ha a községi előjáróság (jegyző) az átvételt megtagadja?

Válasz. A járőrnek nincs módjában a községi előjáróságot az átvételre kényszeríteni, bármily oka legyen is vonakodásának. A vonakodást tehát tudomásul kell vennie s az esetről jelentést kell tennie az őrsparancsnok útján a szárnyparancsnokságnak, amely megfelelő intézkedés kieszközlése végett a vonakodó községi előjárósági tag felettes hatóságához, a főszolgabíróhoz fordul.

171. kérdés. A kocsmáros a szabályrendeletileg meghatározott idő előtt kinyitja üzletét, vendégeket fogad és italt szolgált ki. Kihágást követ-e el?

Válasz. A záróra érvényessége attól az időponttól kezdődik, amikor az üzlethelyiséget be kell zárni s tart addig az időpontig, amikor az üzlethelyiség újból kinyitható. (Általános szabályként az üzleti záróra este 8 óráig reggeli 6 óráig terjed, amely alól azonban, mint ismeretes, számos kivétel van.) Az a kocsmáros tehát, aki a megengedett nyitási idő előtt nyitja ki üzletét, a kocsmárosi szabályozó rendelkezéseket szegi meg és kihágást követ el.

172. kérdés. A járőr elfogott egy szokásos vásári tolvajt. A járőr egyik tagja, mint műkedvelő fényképész lefényképezi őt, a képről több másolatot készít és azokat bajtársai között szétosztja, hogy vásárugyeletek alkalmával a járőrök az illetőt a fényképről felismerhessék. Van-e ehhez joga a csend-

örnek s meg van-e engedve, hogy az örs a felvételek egy vagy több példányát hasonló célból a környékbeli örsöknek is megküldje?

Válasz. Nincs olyan rendelkezés, amely megtiltaná a csendörnek, hogy a gyanúsítottat lefényképezze és hogy a fényképet nyomozási vagy körözési segédletként felhasználja. Hogy pedig a fénykép milyen hathatós eszköze a körözötték felismerésének és azonosításának, az nem szorul bizonyításra. De a dolognak a kérdésben foglalt módon való megoldása, nézetünk szerint, nem célravezető.

Mindenekelőtt: mint mindenben, a gyanúsítottak lefényképezésében és nyilvántartásában is rendszernek kell lennie. Nem lenne semmi értelme annak, hogy műkedvelő fényképész csendőrök ötletszerűen fényképezzenek le gyanúsítottakat s a felvételeiket saját belátásuk szerint terjesszék a saját vagy a szomszédos örsökön, először is, mert a gyanúsított nem ragaszkodik a környékbeli örsök körleteihez, másrészt pedig, mert az így „ajándékba” adott fényképek mihamar elkallódnak s bizonyos, hogy két hónap múlva már egyetlen járőrnel sem lehetne azokat feltalálni. A járőrnek különben sem az a hivatása, hogy a zsebeit innen-onnan kapott fényképekkel megtöltse s úgy portyázzék. Egyszóval a kérdésnek olyan módon való megoldását, mint a kérdező írja, nem tartjuk helyesnek.

Nagyon helyesnek tartanók azonban, ha azok a bajtársaink, kik értenek a fényképezéshez, minden csavargó szokásos büntettest lefényképezzenek, a felvételt pedig beküldenek a budapesti 1. nyomozó alosztályparancsnoksághoz. Hangsúlyozzuk, hogy csak a csavargó szokásos büntetéseket célszerű lefényképezni; az örskörletbe illetékes, ott lakó és onnan soha vagy legalábbis rendszeresen el nem távozó szokásos büntettest lefényképezésének nincs sok értelme. Azokról azonban, akik bűncselekményeiket csavarogva szokták elkövetni, akkor is felvételt kell készíteni, ha nem állanak körözés alatt, de a járőr őket valami ok miatt elfogta vagy elővezette. Ha az örsön nincs olyan csendőr, aki műkedvelő fényképész lenne, akkor legcélszerűbb, ha az örsparancsnok felkér egy közsérbeli műkedvelő fényképészt, hogy az örsnek az ilyen felvételeket a készkiadások megtérítése ellenében szíveségből mindenkor elkészítse. Alig van olyan kis község ma Magyarországon, ahol erre barátságából vállalkozó ismerős ne akadna. Ha azonban súlyos büntettestről van szó és műkedvelő fényképész nem áll rendelkezésre, akkor hivatásos fényképésszel is le kell fényképeztetni. Mind a műkedvelő, mind pedig a hivatásos fényképész költségeit a budapesti 1. nyomozó alosztályparancsnokság megtéríti.

A fényképpel együtt jelenteni kell a budapesti alosztálynak, hogy kit ábrázol a felvétel, mikor, hol, mit követett el a gyanúsított, az örs mikor fogta el, hova adta át stb. és meg kell említeni végül, hogy a felvételt csak nyilvántartás céljából terjesszi elő az alosztálynak. A nyomozó alosztály a fényképet nyilvántartásba veszi, de egyelőre nem tesz más intézkedést.

Megtörténhetik, hogy az elfogott szokásos büntettest a fogházból megszökik vagy bizonyítékok hiányában felmentik, szabadlábra kerül s újabb bűncselekményeket követ el, vagy egy másik örs valahol elfogja s onnan szökik meg, egyszóval nagy a valószínűsége annak, hogy az ilyen csavargó életmódot folytató büntettest hamarosan újra körözés vagy nyomozat alá kerül. Milyen jó, ha ilyenkor rendelkezésre áll a fényképe a nyomozó alosztálynál, amely azt azonnal sokszorosíttathatja és a Nyomozati Értesítő mellékletként az ország összes örsének kiadhatja.

De lehet olyan eset is, mint amilyen a kérdésben van említve, hogy t. i. az örs azért szeretné az illető szokásos büntettest (vásári tolvaj stb.) arcképét a többi örsnek megküldeni, hogy a járőrök alkalomadtán reáismerjenek. Ebben az esetben is célszerűbb a felvételt a budapesti nyomozó alosztálynak beküldeni azzal a kérelemmel, hogy azt a Nyomozati Értesítő mellékletként adja ki s jelenteni kell mindjárt az indokot is, hogy miért kéri ezt az örs. A budapesti nyomozó alosztály a fényképeket újabban nyomdai úton, teljes tökéletességgel és olyan gyorsan sokszorosíttatja, hogy a reggel beérkezett felvételek a délután kiadásra kerülő Nyomozati Értesítővel már ki is mennek.

Ez mindenestre hatásosabb és célravezetőbb eljárás, mint a fényképeknek csak öt-hat szomszédos örsre való megküldése, amire különben a költségek miatt amúgyis csak kevés csendőr vállalkoznék.

Hogyan készítsük a nyilvántartási célt szolgáló felvételeket?

A fénykép alapján való felismerést nagyon megkönnyíti, ha az egyenről két kép áll rendelkezésre: egy, amely szemben és egy, amely oldalról (profilban) ábrázolja. Ezt a két felvételt egyszerre szokták készíteni úgy, hogy a gyanúsított mellé nagy tükröt állítanak s azt olyan szög alá fordítják, hogy a fényképezőgép felé a gyanúsított éles arcélét (profilját) mutassa, így aztán mindkét képet egy felvétellel lehet megcsinálni. A gyanúsított nyakába névvel vagy számmal el látott táblát stb. felesleges akasztani. A fényképezett egyén kalap (fejkendő) nélkül legyen.

A képnek legalább 6x9 cm nagyságúnak kell lennie. Ha a felvétel ennél kisebb lemezre vagy filmre történt, akkor célszerű a nyomozó alosztályhoz magát a lemezt vagy a filmet is beküldeni, hogy nagytípusú másolatot készítsenek róla. Ha a felvételt hivatásos fényképész csinálta, a lemezt szintén el kell tőle kérni és meg kell semmisíteni, nehogy azzal visszaélés történjék.

Ha megszökött gyanúsítottól van szó, akit nem lehet lefényképezni, akkor igyekezni kell az illetőnek valamilyen jó fényképet megkeríteni és a budapesti nyomozó alosztálynak beküldeni. Hangsúlyozzuk azonban, hogy csak jó és nem nagyon régi fénykép felel meg erre a célra; túlrégi fénykép, amely az illetőre már nem hasonlít, többet árt, mint használ, mert az illető esetleg kibújhatik az elfogás elől azzal az érveléssel, hogy a körözött fénykép nem őt ábrázolja. Ha a gyanúsított csoportképen szerepel, azt is be lehet küldeni, de nem szabad őt a képen magán tintával, kereszttel, számmal megjelölni, hanem csak a kép hátlapján (ablakon át).

Mint válaszunk elején említettük, nem ismerünk rendelkezést, amely megtiltaná, hogy a csendőr az általa elfogott gyanúsítottat lefényképezze vagy lefényképeztesse, de nincs viszont olyan törvény vagy rendelet sem, amely a gyanúsítottat kötelezné, hogy magát a csendőr által lefényképeztetni engedje. Ha tehát a csendőr vagy az örsparancsnok kérdést intéz hozzá, hogy a lefényképeztetésébe beleegyezik-e s ha a gyanúsított azt válaszolja, hogy nem egyezik bele, akkor őt erőszakkal nem szabad lefényképezni. A fényképeket csak a csendőrségen belül és csak nyilvántartási célokra szabad felhasználni, ügyelni kell tehát, hogy az hivatlanok kezébe, vagy a csendőrségen kívül nyilvánosságra ne kerüljön, mert ez ellen a gyanúsított joggal élhet panasszal.

Hogyan őrizzük meg a kiadott rendelet szerint a budapesti nyomozó alosztály által a Nyomozati Értesítő mellékletként kiadott fényképeket, hogy azok bármikor áttekinthetően álljanak rendelkezésünkre?

A Nyomozati Értesítő vonatkozó számaihoz kapcsolva nem célszerű a fényképeket megőrizni, mert így egyes képek felkeresése nehéz s ha valakinek pl. felismerés céljából megakarnók mutatni a rendelkezésünkre álló fényképgyűjteményünket, csak hosszas, unalmas keresgélés után tudnók megtenni. Mindezeketől eltekintve, a Nyomozati Értesítő példányaihoz kapcsolt fényképek jobban is rongálódnak, az év végén pedig az Értesítővel együtt irattárba kerülnek s így céljuknak, amiért a nyomozó alosztály kiadja azokat, nem tudnak megfelelni.

Ezen csak úgy lehet segíteni, ha az örs a fényképeket vagy albumban (könyvben), vagy pedig dobozban tartja.

Az album sokba kerül, házilag nem készíthető el s azonkívül elég gyorsan meg is telik, azért az örsök használatára nem tartjuk alkalmasnak. Sokkal célszerűbb a doboz, amelyet minden csendőr, akinek egy kis kezűgyessége van, félóra alatt házilag összeállíthat az örs számára. Venni kell egy közönséges szivardobozt, de nem a laposabbik, hanem a magasabbik fajtából s olyan keskeny kell összeszegezni, hogy abban a budapesti nyomozó alosztály által — mindig ugyanazon méreten — kiadott fényképek felállítva éppen, hogy könnyen beleférjenek. A doboz magassága akkora legyen, hogy a fényképek felső széle abból kb. 2 cm magasságban kiálljon; így a képek között ujjainkkal keresgélhetünk s azokat könnyebben ki lehet emelni. Miután pedig egyelőre nincs annyi kép kiadva, hogy a dobozt egészen megtöltsék, a hátradülés megakadályozása végett a képek közé kis deszkafalat kell illeszteni, amely olyan szorosan álljon a dobozban, hogy a képeket megtartsa, de szükség esetén — a képek szaporodásához képest — mindig hátrább és hátrább legyen tolató. Aki a csfnra is ad valamit, bevonhatja a dobozt kékszínnű kalikópapírral is. Fedelet nem okvetlenül szükséges készíteni, de aki készíti, jól teszi, mert azzal megóvja a képeket az elporosodástól.

KI TUDJA?

Ki építette a budai királyi várapotát?

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Lopási esetek kiderítése.

I.

Írta: VIDA BENEDEK tiszthelyettes (Csorna).

Az alábbi eset az elkövetés módja szempontjából a naponta előforduló lopások közé tartozik. A kiderítésnél sem kellett különös tevékenységet kifejteni. Csupán azért írom le mégis, hogy fiatalabb bajtársaim ezen egyszerű esetből is okuljanak és lássák, hogy milyen fontos a Szut. 352. pontjában felsorolt kötelességünk teljesítése, midőn új állomáshelyre nyerünk beosztást, vagyis hogy igyekezzünk a közbiztonságra, vagy az állam biztonságára veszélyes vagy gyanús egyéneket mielőbb és alaposan megismerni.

1922. év szeptember havában, mint őrsparancsnok-helyettes, a lövői őrsre helyeztek át. A laktanyában mint nős, nem kaptam lakást és az akkori rossz lakásviszonyok miatt kénytelen voltam a laktanyától távol (1½ km-re) lakást bérelni.

Első kötelességemnek tartottam, hogy a jegyzékkönyvecskékben nyilvántartott közértalmúakat mielőbb megismerjem. Ezért a velem szolgálatot teljesítő fiatal bajtársaimnak meghagytam, hogy fentírt egyének lakásait mutassák meg. Az illetőkhöz azután valami elfogadható ürüggyel rövid időre betértem s így 2—3 hét alatt ezeket az elemeket mind megismertem.

Odahelyezésem után 3—4 hét múlva, október hó egyik estéjén 19—20 óra tájban Bauer * Ferenc csizmadia-ember, aki szomszédságomban lakott, lakásomra jött és a következőket panaszolta: „Mintegy félórával előbb a lakása szomszédságában lévő műhelye ajtaját bezárta és hazament vacsorázni. Amikor 20—25 perc múlva oda visszatért, a műhely ablakát, amely eltávozásakor be volt csukva, nyitva találta és az ablak egyik üvegtáblája ki volt törve. A zárt ajtót kinyitva, a műhelybe lépett és észlelte, hogy 2 pár új férficsizma hiányzott onnan. Kért, hogy azonnal menjek vele, mert mint szegény embernek tetemes kára van. Eközben előadta, hogy a műhely közelében nem látott senkit, gyanuja nincs senkire.

Az őrsre azonnal küldöncöt küldtem, hogy egy járőr jöjjön Bauer lakására, én pedig kardot kötve, a sértettel a műhelyhez siettem. Az udvaron, dacára, hogy este volt, 20—30 férfit és asszonyt találtam, akik az eset hallatára ott összecsoportultak. Felszólítottam őket, hogy távozzanak, azután a műhelybe mentem. Azonnal láttam, hogy a kirtört ablaktábla visszamaradt része kissé véres volt, tehát a tettes a kezét az üveggel megsértette. Mikor kijöttem a műhelyből, hogy az ablakot kívülről is megvizsgáljam, az udvarban ismét 15—20 főből álló csoportot találtam. A jelenvoltak között ott láttam Leveles Frigyes 19—20 éves lövői lakost is, akinek 2—3 nappal azelőtt jártam lakásán, hogy őt, mint rovtól előéletűt megismerjem. Első gondolatom az volt, hogy a lopást Leveles is elkövethette.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

A sötétben észrevétlenül megközelítettem s a műhelybe bevezettem. Ott a kezét felemelve láttam, hogy az egyik újján friss karcolás és vérnyomok vannak. Parancsoló hangon rákiáltottam: „Frici, hol vannak a csizmák?!” Erre azt felelte, hogy „Tiszthelyettes úr, jöjjön velem, előadom a csizmákat”. A jelenvoltak közül 2 bizalmi egyént vettem magam mellé, Leveles ugyanazon ház szérűskertjébe vezetett bennünket s ott a szalmakazalba elrejtett 2 pár csizmát előadta. Mire az őrs járőre megérkezett, az eset teljesen kiderítettem.

Levelest az őrs lopás büntette miatt a soproni kir. ügyészségnek feljelentette, de már nem tudom, hogy milyen büntetést kapott. 1—2 évvel később Leveles egy sopronkövesdi kocsmárosot meggyilkolt; e cselekménye miatt életfogytiglan tartó fegyházbüntetését tölti.

*

Azon a tanulságon kívül, melyet maga Vida tiszthelyettes vont le ebből az esetből, mi még többet is találtunk. Vida tiszthelyettes alapos volt a rövid helyszíni szemlénél, mert észrevette, hogy az üvegtörmelék véres. Ebből a körülményből helyes következtetést vont le a tettes személyére. De hibát is követett el. Midőn a helyszínére érkezett, az ott ácsorgó mintegy 30 kíváncsit egyszerűen elzavarta, anélkül, hogy szóba állt volna velük. Hátha Leveles is köztük volt és másodszor már nem tért volna vissza? Lehet, hogy ebben az esetben a lopás sohasem derült volna ki. A helyszínen tartózkodókat először alaposan szemügyre kell venni. Lehet, hogy olyan van köztük, aki az elkövetett bűncselekményre nézve valami fontos adatot tud szolgáltatni, tehát tanu, de lehet, hogy a tettes is köztük van. Utóbbi eset többször előfordul, mint gondolnánk. Emlékezzünk Matuska Szíveszterre. A tettest érdekli az, ami a helyszínen történik, hiszen az ő bőrére megy a vásár. De lehet, hogy biztonsági okokból marad ott: úgy gondolkozik, hogy ha ott áll a kirakatban, senki sem fog gyanakodni rá. Gyilkosokat különös leki kényszer szokta a helyszínre vonzani. Ezért a helyszínen talált tömeget csak megrostálás után szabad eltávolítani.

Hasonló eset fordult elő a közelmúltban a német csendőrségnél. Egy német csendőr este kerékpáron portyázott az országúton. Csödületet látott. Odament. Az út árkában súlyosan sérült, tépettruhájú fiatal leány feküdt. Körülötte 15—20 utas, javarészt kerékpáron hazafelé tartó munkásemberek, kik a leány nyöszörgésére lettek figyelmesek. A csendőr villamoslámpája fénye mellett alaposan szemügyre vette a sérültet. Láta, hogy szemérem elleni bűncselekmény és szándékos emberölési kísérlet történt. A leány ruhájából, testéről erős illatszer szaga áramlott ki. A tépett ruha küzdelemre mutatott. A csendőr sorba állította a jelenlévőket, végigvizsgálta és végigszagolta őket. Az egyik fiatal munkás kezén, arcán friss karcolás nyomait találta, ezenkívül az illető ruhájából csak úgy dőlt ugyanannak az illatszernek a szaga. Ő volt a tettes, nem is tagadott.

II.

Írta: BATÁR ANTAL tiszthelyettes (Budapest).

A világháború folyamán, 1917 november 25-re virradó éjjel Hévmagyarádon egy földbirtokos sérelmére ismeretlen tettes a gazdasági szeszgyár bezárt ajtaját álkulccsal kinyitotta és onnan 2 drb gépszíjat 3600 korona értékben ellopott. Távozása után a tettes az ajtót ismét bezárta.

A szeszgyárvezető reggel vette észre a lopást. Mindjárt az őrsre jött és az esetet bejelentette.

A nyomozásra magamat vezényeltem ki Nagy József csendőrrel. Helyszíni szemle alkalmával nyomra-

vezető tárgyat, avagy nyomot nem sikerült találnunk. Megállapítás szerint a gyárat este a gyárvezető zárta be s reggel is ő nyitotta ki a lakásán őrzött kulccsal.

A szeszgyár egy gazdasági udvarban épült, közvetlenül mellette cselédlakás volt, melyben a kérdéses alkalommal öt család lakott. A cselédek kikérdeztem, de nem tudtak semmi érdemlegeset előadni. Kikérdeztem Szép József éjjeli őrt is, de az sem tudott semmi felvilágosítást adni a lopásra vonatkozólag. Ismét visszatértünk a helyszínre és alaposan tanulmányoztuk a gyár berendezését, a gépek elhelyezését és igyekeztünk megállapítani, hogy a tettes hol mozgott a helyszínen, hogyan fért a gépszíjakhoz. Vizsgálódásunk és elmélkedésünk során arra a következtetésre jutottunk, hogy a lopást csak olyan egén követhette el, aki a helyszínen ismerős. A lendítőkereken levő gépszíjakat ugyanis csak az emeletről lehetett leemelni, mert a földszintről, egy mélyedés miatt nem lehetett hozzájuk férni. Idegen ember ezt a bonyolult műveletet még világitás mellett is csak nehezen hajthatta volna végre.

A gyárban 5 munkás és számos hadifogoly dolgozott. Így nehéz volt megállapítani, hogy ki lehet a helyi viszonyok ismerős egyének közül a tettes. Természetesen mindenkit igazoltattunk az alibiére vonatkozólag, ami sajnálatunkra sikerült is az illetőknek. Más irányban kellett tehát keresnünk a helyi viszonyokkal ismerős tettet. Így jutottam el egy Takács János nevű egénhez, aki régebben kazánfűtő volt a gyárban, de a kérdéses alkalommal Esztergomban teljesített, mint népfelkeltő szolgálatot. Gondoltam, hátha ő járt otthon s mint a helyi viszonyokkal jól ismerős, ő követhette el a lopást. Kikérdeztük a 3 km távolságra fekvő szomszédos Deménd községben Govrik István éjjeli őrt is, ki azt adta elő, hogy a kérdéses napon este 10 órától hajnali 3 óráig őrködött a községben, de semmiféle gyanús egyént nem látott. Csak egy ismeretlen katonaruhás ember ment a községen keresztül Ipolyszakállas irányába. Az éjjeliőr is kérdezte tőle, hová megy, mire azt válaszolta, hogy a hajnali vonathoz igyekszik Ipolyszakállásra. Az illetőt jól megnézte, a vállán átvette egy zsákban súlyosnak látszó csomagot cipelt. Az éjjeliőr személyleírást is tudott adni az ismeretlenről, amely nagyjában ráillett Takácsra. Az éjjeliőr előadása megerősítette gyanumat. Elmentünk nyomban az ipolyszakállasi vasúti állomásra, de ott csak annyit sikerült megtudni a vasúti alkalmazottaktól, hogy a hajnali vonathoz, — mint mindig — több katonaruhás egén szállt fel a vonatra. Hogy milyen csomag volt náluk, azt nem figyelték meg. Visszamentünk tehát Hévmagyarádra, hol a távollevő katonák hozzátartozóinál érdeklődtünk, hogy azok hol szolgálnak és mikor jártak utójára otthon.

Részletesen kikérdeztem köztük a gyanuba vett Takács népfelkeltő feleségét is, ki előadta, hogy férje az esztergomi 26/II. pótszázadnál teljesít, mint népfelkeltő szolgálatot, de nem volt odahaza a kérdéses éjjelen, csupán azelőtt egy hónappal járt otthon. Így férje a lopást sem követhette el. A szomszédait is megkérdeztem, de ők sem vették észre, hogy Takács azon éjjel otthon lett volna. Takácsnénál megtartott részletes házkutatásunk nem járt eredménnyel.

Ennek dacára is megmaradtam a gyanúm mellett, hogy a tettes nem lehet más, mint Takács. Évekkel előbb a gyárban volt kazánfűtőként alkalmazva, a helyi viszonyokat ismerte, jelenleg katoná, az éjjeli őr a lopás éjjelén egy katonát látott a helyszíne felől Deménden át-

menni, nagyjából a közölt személyleírás is megegyezett. A katoná csomagja feltűnt az éjjeli őrnél, nem olyan volt, mint a hazuról vinni szokott elemőzsiás csomagok, stb. Ezek az egymást kiegészítő, egymásra utaló adatok a gyanút alátámasztották.

Távirati jelentésemre a századparancsnokságtól azt a választ kaptam, hogy Takács nem lehet a tettes, mert azon éjjel a barakban az ágyán aludt. A szolgálat és a nyomozás érdekében azonban én a válasz dacára is szükségesnek tartottam, hogy személyesen járjunk utána a dolognak, ezért elmentünk Esztergomba. Ott a századparancsnok úr engedélyt adott Takács és a napos szolgálatban állott egyének kikérdezésére.

Takács tagadta a lopást, de azt is, hogy katonai szolgálatra történt bevonulása óta Hévmagyarádon megfordult volna. A naposok igazolták, hogy a kérdéses éjjel az ágyán aludt, a barakot el sem hagyta. Mikor közöltem Takácsal, hogy felesége állítása szerint egy hónappal azelőtt is járt otthon, ezt is kereken tagadta.

Mivel láttam, hogy így nem boldogulok Takácsal, elhatároztam, hogy elviszem magammal és szembeállítom felismerés végett az éjjeli őrral. Ezt a szándékot jelentettem a századparancsnok úrnak s kértem, hogy Takácsot pár napi nyomozásra adja ki nekünk. Ez meg is történt. Elindultunk tehát a párkányánai vasúti állomásról Ipolyszakállas felé. Egy külön kocsiszakaszban helyezkedtünk el. A nyomozásnál eddig ellene felmerült gyanuokat utazás közben eléje tártam, mit látva megváltoztatta eddigi magatartását és beismerte, hogy a kérdéses éjszakán tényleg Hévmagyarádon volt engedély nélkül és a lopást egy általa készített álkulcs segítségével ő követte el, de arról a felesége is tudott. Az álkulcsot útközben eldobta, előkeríteni nem sikerült. A gépszíjakat Ipolyszakállason eladta Lévai Pálnak, kinek azt állította, hogy a testvérbátyja molnármester, de tönkrement, azért a szíjak eladását reábizta. Rövid alku után egy jó reggelin kívül, 800 koronáért meg is vette Lévai a szíjakat. A pénzt Takács zsebre vágta és a következő vonattal visszautazott Esztergomba. Ott nem jelentkezett senkinél, hanem besurrant a barakba s mivel ott sokan voltak elhelyezve, éjjel nem vették észre, ha valaki hiányzott. Így szokássá vált, hogy éjjelre el-el távoztak engedély nélkül. Egy hónappal azelőtt is járt engedély nélkül otthon, de az őrsön érthető okokból nem jelentkezett. Ha nappal ott voltak a névsorolvasáskor, akkor nem volt semmi baj. Nem is volt arra szükség, hogy gyanúsítottat az éjjeli őrral szembeállítsam, mert teljes beismerése és a megkerült bűnjelek, mint tárgyi bizonyítékok mellett ez feleslegessé vált. A nyomozás befejezése után a gyanúsítottat ismét átadtuk a századparancsnokságának rövid jelentés kíséretében, az illetékes cs. és kir. hadosztálybírószákhöz pedig lopás büntette miatt megtettük a feljelentést. Lévait és Takácsné bünpártolás és orgazdaság miatt az ipolysági kir. ügyészségnek jelentettük fel.

Mikor a gyanúsítottat átadtuk a századparancsnok úrnak és jelentettük, hogy a lopást ő követte el, a századparancsnok úr is részletesen kikérdezte, arra nézve, hogy miként is történt az ő ismételt eltávózkodása onnan. Mert a századparancsnok úr csak most tudta meg tőlünk, hogy ott, Esztergomban, hogyan szoktak eltávózni, engedély nélkül kiszökődödni a népfelkelők. Hogy aztán velük szemben milyen szigorító intézkedéseket léptettek életbe, az akkor bennünket nem érdekelt.

A helyszíni szemlénél mindig kutatni kell olyan adatok után, melyekből következtetéseket lehet vonni arra nézve,

hogy a cselekményt a helyi viszonyokkal ismerős tettes követte-e el vagy sem. A helyi viszonyokkal ismerős egyén tettessége a nyomozást módfelett megkönnyíti, mert az így jóval szűkebb körben folytatható le.

Fontos kriminalisztikai szabály az, hogy az adatokat nem elég egyszerűen tudomásul venni, hanem azokat felhasználásuk előtt megbízhatóságukra nézve ellenőrizni kell. Ebben az esetben az alibibizonyítás volt olyan adat, melynek az ellenőrzés teljes megbízhatatlanságát igazolta. Különösen a tanujszolgálatra adatok szorulnak bírálatra és ellenőrzésre, bárki is legyen az a tanu. Az erkölcsi szempontból megbízható tanu nem hazudik ugyan, de teljesen jóhiszemű tévedésével mégis félrevezetheti a nyomozást.

A pestvidéki kir. ügyészség elismerése a csendőrségnek. A pestvidéki kir. ügyészség elnöke a következő átiratot intézte a budapesti csendőri kerületi parancsnoksághoz: „A Jandák Józsefné, szül. Zsíros Mária sérelmére Pesthidegkút határában, a Malom-csárdában 1932 szeptember hó 19-én Éder József által elkövetett gyilkosság és rablás büntetési miatt folytatott bűnügyi nyomozás ügyében a következőket tartom szükségesnek a Parancsnoksággal közölni:

A m. kir. csendőrségnek ebben a bűnügyben teljesített nyomozási munkássága a legmagasabb színvonalon álló, tökéletes bűnügyi nyomozás volt. A legrigorózusabb bírálót kifogás nélkül állotta s kívánivalót fenn nem hagyott.

A teljes tagadásban lévő s tagadásában egy percre meg nem ingott terhelttel szemben a nyomozó csendőrség ezen főbenjáró ügyben a legnehezebb feladat elé volt állítva, de ezt a nehéz feladatot a bűnösségre utaló összes, sokszor első tekintetre mellékesnek látszó, de végső eredményükben nagy horderővel bírt szálaknak, mint bizonyító adatoknak nehéz munkával történt felderítésével, megállapításával, okszzerű és logikus összekapcsolásával oly tökéletesen oldotta meg, hogy a kir. ügyészség előtt is tisztán és világosan állott Éder József bűnössége.

És csak ennek a tökéletes nyomozásnak a birtokában — minden aggály nélkül honorálva egész teljében a csendőri nyilvánvalóan foglaltaknak minden sorát, minden szavát — lehettem abban a helyzetben, hogy teljes meggyőződéssel állíthattam a tagadásban lévő terheltet a rögtönítelő bíróság elé. S a nyomozás értéke a rögtönítelő bírósági tárgyaláson sem ingott meg a legcsekélyebb mértékben sem; a tényvázlalbeli adatok mindegyike az eseményeknek teljesen való és hű képét tárta fel s a rögtönítelő bíróság is csak ilyen tökéletes, főtárgyalás adataival quadráló nyomozási anyag birtokában hozhatta meg a maga — legsúlyosabb — ítéletét. Éder József különben az ítélet végrehajtás előtt beismerő vallomást tett.

Kötelességemnek tartom, hogy ezeket a Parancsnoksággal közöljem és kérem, hogy a nyomozásban résztvevőknek nehéz, nagy és tökéletes nyomozó munkásságáért legteljesebb elismerésemet és dícséretemet kifejezni méltóztassák.

Sárospataky József, s. k. kir. főügyész,
a pestvidéki kir. ügyészség elnöke.

Dr. Preszly Lóránt alezredes: A bűnözés. A napokban hagyta el a sajtót dr. Preszly Lóránt alezredes úrnak, a szegedi csendőrikerületi parancsnok helyettesének ilyen című munkája, amelyből a *Csendőrségi Lapok*-ban már több ízben közöltünk szemelvényeket. A szerző három évtizedet szentelt a lelki élet tanulmányozásának és megfigyelésének, hivatott tehát arra, hogy e területen ily hosszú idő alatt szerzett tudását a testület közkincsévé tegye. De hosszas tanulmányait kiegészítette még az összes forrásmunkák igen alapos áttá-

nulmányozásával is. Ennek eredménye a 190 oldalas, terjedelmes könyv, amelyet a csendőrlégnység eddigéig igen nélkülözött s amely lehetővé fogja tenni a csendőri feljelentések ama régi hiányosságának megszüntetését, hogy a bűncselekményeket csak a büntetőtörvény paragrafusai szerint minősítették, ellenben a gyanúsított lelki indítékainak lélektanilag vizsgálata s a bűncselekmények psychoanalitikai alapon való boncolására nem fektettek súlyt. A gyanúsított bűnözésének pszichikai motívumait analízáló csendőri feljelentés kétségtelenül jobban meg fog felelni a követelményeknek, amiket a kriminológia eme ágazata támaszt s ezért nem kétséges, hogy a bíróságok is örömmel fogják üdvözölni e modern tudományágnak az örsök nyomozó szolgálatába való bevonását. A könyv első része a rendes, második része pedig a rendellenes lelki élet alapfogalmait ismerteti, míg a harmadik rész a könyv tulajdonképpeni tárgyával, a bűnözés lélektanával foglalkozik, mindvégig igen könnyen érthető, élvezetes stílusban. Csendőrségi szakirodalmunknak ez a munka éppen olyan nyereséges, mint a szerző többi munkái, mert eddig ismeretlen területre vezetni ugyan a csendőrt, de azon aztán mindvégig biztos kézzel kalauzolja. A műhöz, amelynek kifogástalan nyomdai előállítását is értékei közé kell sorolnunk, *vitéz Szinay Béla* tábornok úr, a m. kir. csendőrség felügyelője írt előszót. Ára öt pengő, megrendelhető a szerzőnél.

Felhívás olvasóinkhoz! A m. kir. csendőrség emlékbizottsága legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a létesítendő csendőrségi történeti múzeum számára összegyűjti és megőrzi a nép- és műköltészetnek mindazokat a termékeit, amelyekben közbiztonsági vonatkozások is előfordulnak. Kérünk tehát mindenkit, aki olyan dalt, elbeszélést, szájhagyományt, verset, költeményt, stb. ismer, amelyek szövegében a betyár, pandúr, csendbiztos, csendőr, zsandár, stb. előfordul, írja le és küldje be nekünk. Kérjük azt is megírni, hogy a beküldő a szöveget mikor és honnan, kitől tanulta vagy hallotta, ismerős vagy ismeretlen szerzőtől való-e, daloknál pedig, hogy a beküldő a dallamot ismeri-e. Mi majd — ha ismeretlen dallamról lesz szó — gondoskodni fogunk a leköltéséről vagy pedig gramofónon való megörökítéséről. A testületen kívülálló egyének címeit is szívesen vesszük, akiktől ilyen adatokat kaphatunk. Határidő nincs.

Dicséretet. A m. kir. csendőrség felügyelője dicséret okirattal látta el *Büki János* IV. kerületbeli th.-t, mert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt teendőit mindenkor nagy buzgalommal és eredményesen látta el, különösen pedig 12 év óta, mint őrsparancsnok, alárendeltjeinek oktatása, nevelése és fegyvelése terén igen jó eredményeket ért el.

A pécsi IV. kerület parancsnoka az 1932. évben a Balaton mentén, a fürdőidény alatt különleges szolgálatot teljesített legénységet buzgó, lelkiismeretes, odaadó és kötelességtudó magatartásukért, valamint közmegelegedésre eredményesen teljesített szolgálatukért nyilvánosan megdicsérte.

Fegyverhasználatok. Nagykalász községben október hó 7-én tartott országos vásáron *Varga Márton* törzsőrmester és *Gaál László* őrmesterből állott járőr *Vecsi József* és 3 társa, nagyhalászi lakosok ittas állapotban megtámadták. A járőr *Vecsi József* ellen szuronyfegyvert használt és megsebesítette. *Vecsi József* sérülése 8 napon belül gyógyult. A járőr tagjai nem sérültek meg. Az ügy kivizsgálása megtörtént. — Október hó 17-én 22 óra tájban *Bükszenterzsébet* község utcáján *Utassy* (Kalyha) *István* 26 éves, bükszenterzsébeti lakos késsel megtámadta a tarnalelesi őrs állományába tartozó *Dohi Géza* törzsőrmester és *Morvai János* őrmesterből állott járőr. *Morvai* őrmester a támadóval szemben löfegyvert használt. *Utassy* a helyszínen meghalt. A járőr mindkét tagja késszurástól könnyebb sérülést szenvedett. Az ügyben megindult a kivizsgálás. — A homokmégyi őrs állományába tartozó *Nyáry Pál* törzsőrmester és *Domján József* csendőrből állott s zálogtárgyak összehordásához karkudalomként kivezényelt járőr *Homokmégy* községben október hó 20-án 14 óra 20 perckor mintegy 90 főnyi tömeg megtámadta. A járőr eredménytelenül löfegyvert használt, mire a tömeg szétoszlott. A kivizsgálás és a nyomozás megindult.

Csendőregyének megtámadása. A kiskunlacházi őrs állományába tartozó *Vanya Gyula* törzsőrmester az őrs állomáshelyén szabadságát töltötte. A törzsőrmester október hó 9-én a község nagyvendéglőjében több polgári egyénnel, asztalnál ülve, szórakozott. A vendéglő egyik asztalánál *Blaskó*

István 55 éves, kiskunlacházai lakos egyedül üldögélt. Blaskó egyszerre szó nélkül karszéket fogott és azzal Vanya törzsörmostert egy észrevétlen pillanatban hátulról fejbeütötte. Vanya törzsörmoster sérülést nem szenvedett. Az örs az ügyben nyomozást indított.

Csendőrök sporteredményei. A Miskolci Atlétikai Klub kerületi versenyét október 23-án tartotta, amelyen a miskolci gy. tanalosztály 5 próbacsendőre is résztvett s bár egy hónapig nem trenirozhattak, mégis szép eredményt értek el. Eredmények: *100 m-en Tót József* próbacsendőr negyedik 12.2 mp idővel. — *400 m-en Rück Pál* próbacsendőr első 59 mp idővel. — *Távolugrás: Tari István* próbacsendőr első 5.60 m-rel. — *Súlydobás: Szabó József* próbacsendőr harmadik 10.68 cm-rel. — *Díszkoszdobás: Szabó Ferenc* próbacsendőr második 33.78 cm-rel.

Értesítés. Többoldali érdeklődésre közöljük, hogy az 1933. évi csendőrségi zsebkönyv ára változatlanul 2 pengő 50 fill. Kérjük a gazdasági hivatalokat, hogy ezt az összeget az előfizetőktől, mint eddig, az idén is november és december 1-én két egyenlő részletben vonják le és fizessék be a *Csendőrségi Lapok* 25.342 számú postatakarékpénztári csekkszám-lájára.

Ügyvédi hír. *Damjanovich Miklós dr.* ezredes-hadbíró saját kérelmére nyugállományba helyeztetvén, Budapesten, VI., Mukácsy Mihály-utca 29. szám alatt (Telefon: 29-820.) ügyvédi irodát nyitott s mint honvédségi védő is megkezdte működését.

A Kihágások Kézikönyvének leszállított ára. A *Kihágások Kézikönyvének* a csendőrség részére készült második, teljesen átdolgozott és lényegesen bővített kiadásának eddigi 10 pengő kedvezményes árát a szerző, tekintettel a kedvezőtlen gazdasági viszonyokra, teljes vászonkötésben *6 pengőre* szállította le. Ez a leszállítás negyvenszázalékos árengedményt jelent és lehetővé teszi, hogy a csendőrségi szolgálatban jól bevált, 592 oldalas könyvet minden csendőr megszerezze. 50 fillér postaköltség külön fizetendő. Megrendelhető Tusnádi Élthes Gyula

dr. szerzőnél 2 pengős havi részletekben is. (Budapest, I., Fadrusz-u. 4. IV. em. 2.) Befizetési lapokat küld.

Csendőrségi Közlöny, 20. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. *Adományoztatott:* a Kormányzó Úr Ó Főméltósága nevében: a *Hadirokkantjéltvény* a sebesülési érem szalgájára nemes *Isoó Jenő* ny. őrnagynak és *Zölde Mihály* IV. kerületbeli id. ny. törzsörmosternek; a *Hadirokkant-jéltvény* a háborús emlékérem szalgájára: *Patai Adolf* II. kerületbeli id. ny. csendőrnek. — Várakozási illetményekkel szabadságoltatott: *Kollár Imre* II. kerületbeli th. — Az ideiglenes nyugállományban meghagyattak: *Gyergyai József, Bukva János, Budás György* és *Garabuczi József* VI. kerületbeli id. ny. th.-nek — *Bencsik Sándor* th. családi nevét „*Bácskai*”-ra, *Bulovszki Lajos* törzsörmoster „*Bartfai*”-ra, *Gotthardt János* őrmester „*Gálos*”-ra, *Radák János* őrmester „*Révész*”-re, *Buchholz György* próbacsendőr „*Bajor*”-ra, *Babud János* próbacsendőr „*Benkő*”-re, *Vozarik Ferenc* próbacsendőr „*Völgyes*”-re és *Holecz Mihály* őrmester „*Deák*”-ra változtatta át. — *Szabályrendeletek.* Gyalogtanalosztályok áthelyezése. — Kúnszentmiklósi szárnyparancsnokság áthelyezése Kiskúnhalasra. — Csendőrségi zsebkönyv elhelyezési adataiban változások. — Csendőrörsök és tanalosztályok boletta- és forgalmiadó fizetési kötelezettsége. — Tananyagbeosztás kiegészítése. — „Cs-6” jelzésű szolgálati könyv egyes mintáinak megváltoztatása. — Lószórvánkos és vánkoshéj méreteinek megváltoztatása. — Sajtótermékek terjesztésének eltiltása. — Helynévtárban változások. — Iparigazolvány kiállítása. — Azonossági igazolvány érvénytelenítése.

Szakaszparancsnoki teendőkkkel megbízott: a székesfehérvári II. kerületben *Csuti Mihály* th.

Örsparancsnokká kinevezetett: A budapesti I. kerületben: *Tar Sándor* th.; a székesfehérvári II. kerületben: *Kajtár István* th.; a pécsi IV. kerületben: *Polgár (Polez) György* th. és *Punak Péter* th.

Kölcsönt ajánlunk

házipítéshez, ház- vagy telekvételhez, terhes ingatlan adósság kicseréléséhez, ingatlan örökség megosztásához könnyű havi részletben visszafizetésére új rendszerű törlesztéses kölcsönakciónk keretében.

Kérjen azonnal a részletes ismertető tartalmazó „**KÖLCSONUJSÁG**”-ot, melyet díjmentesen küldünk meg.

Budapest Székesfővárosi Takarékszövetkezet
Budapest, VI., Teréz-körút 23., I. emelet.

Agilis körzeti képviselőket keresünk!

Szíveskedjék a Csendőrségi Lapokra hivatkozni!

Férfi, női és gyermekpulloverek nagy választékban kaphatók. Árjegyzéket kívánatra postán küldök

ELITE

divat- és egyenruházati, felszerelési cikkek áruháza

(CÉGTULAJDONOS: ALMÁSI ISTVÁN)

Budapest, VI., Nagymező-utca 38.

Telefon: 214-83. — Postatak. csekksz.: 16.909

Rendkívüli őszi és téli vásárunk!

mindent elkövet, hogy vevői a legjobb minőségű árukhöz juthassanak **legolcsóbban, a legkényelmesebb** üzleti feltételek mellett!

Férfi osztályunkban:

Kész öltönyök, felöltők, télikabátok, bundák, öltöny- és felöltő-szövetek, katonai és egyéb egyenruha szövetek nagy választékban. Férfi fehérművek, pulloverek, kötött mellények, fehérmű anyagok méter számban. Saját műhelyünkben készítünk: öltönyöket, felöltőket, egyenruhákat, télikabátokat, bundákat stb.

WEISS GYULA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÁRUHÁZA

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. szám.

Női osztályunkban:

Kész női köpenyek, szőrmebundák és kosztümök, kész női szövet és selyem delutánai és estélyi ruhák, pongyolák, bluzok; aljak, pulloverek, kötött mellények, köpenyek is; ruhaszövetek, selymek és műselymek méter számban, vaszonárak, sifon, stb. Menyasszonyi kelengyék, ágygaratúrák, kész női tehenművek, damasztárak.

FENNÁLL 63 ÉVE
Telefon: 89-5-41

Szőnyegosztályunkban: Szőntakarók szoba- és lútszőnyegegk rendkívül olcsó árban

Olvassa el a Csendőrségi Lapok e számához csatolt mellékletünket!

WEISS MANFRED

ELSŐ MAGYAR KONZERVGYÁR
BUDAPEST, IX. KERÜLET MÁRIÁSSY-UTCA 1. SZ.

Elöléptek. A budapesti I. kerületben törzsörmesterré: Horváth István III., Bujdosó B. József, Egerszegi Sándor, Varga József V., Biró Károly, Kovács Mátyás, Horváth István I. és Darányi János örmesterek; örmesterré: Kökényesi József, Szegő (Strunga) Flórián, Majoros Imre, Katona András, Bolya János és Kabács József csendőrök. — A székesfehérvári II. kerületben törzsörmesterré: Fekete József II., Biró György, Szalkai Ferenc és Szabó József VI. örmesterek; örmesterré: Gál István csendőr. — A szombathelyi III. kerületben örmesterré: Polgár (Kiricsi) István, Farkas Imre, Szombath Gyula, Németh Kálmán IV. és Szabó János III. csendőrök. — A pécsi IV. kerületben törzsörmesterré: Kovács János I., Schmidt Ferenc, Szulimán István és Horvós Gyula örmesterek; örmesterré: Deák (Degula) János csendőr. — A debreceni VI. kerületben törzsörmesterré: Pásztor József I. és Szabó Elek örmesterek. — A miskolci VII. kerületben törzsörmesterré: Molnár Pál és Zay Károly örmesterek; örmesterré: Szabó László és Bajnok (Zibricki) László csendőrök.

Házasságot kötöttek: A budapesti I. kerületben: Földvári István törzsörmester Molnár Máriaival Jánoshidán; Juhász István tiszthelyettes Hegyi Rózával Bicskén; Ty. Szabó Miklós törzsörmester Kerekes Margit Máriaival Tokodon; Szeles Ferenc törzsörmester Bodrogi Eszterrel Tatán; László Ferenc törzsörmester Mészáros Erzsébettel Újhartyánban; Terényi Ferenc törzsörmester Mikulás Teréziával Túrkevényen. — A szombathelyi III. kerületben: Végh János tiszthelyettes Tóth Annával Felsőmaróc községben. — A szegedi V. kerületben: Szabó István VIII. törzsörmester Kisházi Máriaival Kunagótán; Kiss Dezso törzsörmester Nagy Emiliával Pusztaföldváron. — A miskolci VII. kerületben: Pápai József törzsörmester Csima Ilonával Budapesten.

Sajtóhibaigazítás. Múlt számunk 646. oldalán a kerékpár-gumi és annak lenyomata alatt az aláírásokat a nyomda tévedésből felcserélte. Kérjük olvasóinkat, szíveskedjenek az említett ábrák alá a helyes aláírásokat írni.

Ki tud róla? Belényesi Balázs szentesi (Kisér-utca 35. szám) alatti lakos kéri Szilágyi Samu, Kercsed községi születésű, volt tiszthelyettes, vagy azokat, kik nevezett hollétéről tudnak, hogy a címét vele közölni szíveskedjenek.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a Weiss Manfred konzerv- és ércáru gyár (Budapest, IX., Máriaassy-utca I. szám), továbbá Schwarz Lajos posztóáru cég (Budapest, IV., Deák Ferenc-utca 15. szám) mellékletét.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	15—	P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	17.—	„
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju	18.—	„
Ugyanaz extra finomban	22—	25.—
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt	7.60	„

a 41 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitellel.
Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnommatni. — Kézírtat csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézíráttal nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kézírással hasábnál hosszabb kézírtat csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeket mi korrigáljuk, korrektralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kézírtatok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeglet tehát felesleges beküldeni. — Jellegül legegyszerűbb kisebb helység nevét vagy útjegyű számot választani. Annak, aki jellegét nem jelöli meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelye után válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári esekszámlájára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyével nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni. Így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bősörményi-út 21. szám.”

Nagyvárad. Az 1931. évi 223.948/VI. c. 1931. sz. B. M. körendelet kihirdetése a kerületi parancsnokságok útján történt, Csendőrségi Közlönyben nem jelent meg. A kerületi parancsnokság parancsának, amely a rendeletet kihirdette, az örsön meg kell lennie. A kivétel az I. csoportba sorolt tiszthelyettesekre, a gyermekes özvegyekre, gyermekes elváltakra, a 40 éven felüliekre és a vitézi rend tagjaira vonatkozik, utóbbiak azonban csak a kérvényt adhatják be soronkívül, az engedélyt sorsszám alapján kapják. Leveléből kivehetőleg ön

Ne várjon tavaszig!

Hanem már **most igényeljen** hosszúlejáratú kamatmentes

BIB

kölcsönt, hogy **családi házat** mielőbb felépíttesse vagy terhes tartozását átválthassa. Díjtalan felvilágosítást nyújt: Személyesen 9—5-ig, vidékieknek levélben:

Budapesti Ingatlan Bank Rt.

VII., Rákóczi-út 10. — Telefon: 34—6—05, 34—1—33.
Alapítva 1906-ban. Alapítva 1906-ban.

olyasféle kivételre gondol, amikor az ara helyzete teszi kívánatosná a házasságkötés soronkívüli engedélyezését, ha pl. az ara szülei meghalnak. Az említett rendelet lehetővé teszi, hogy különleges méltányolást érdemlő nősülési kérvények szolgálati úton a belügyminiszter úrhoz (VII. c. osztály) soron kívül előterjesztessenek, de ilyen eset csak nagyon ritkán és csak egészen rendkívüli körülmények alapján fordul elő. Hogy az öné ilyen-e, azt nem tudhatjuk, ennek eldöntésére csak az előjárók lehetnek hivatottak. Nézetünk a levelében említett körülményekkel kapcsolatban az, hogy az ön esete ilyen kivételes elbírálásra nem alkalmas.

Jövő. Megszakítása van két ízben is, a második elég hosszú: négy hónap. Az ilyen kérdéseket tényleges szolgálat alatt nem lehet érdemileg elintézni, mert előre nem tudható, hogy milyen nyugdíjszabályok lesznek érvényben akkor, amikor a nyugdíja esedékessé válik. A mostani nyugdíjtörvény lehetővé teszi, hogy nem túlnagy megszakítások előtti szolgálatok beszámítása kegyelmi úton engedélyezhető legyen, az érdekeltek tehát jól teszik, ha ehhez tartva magukat, beszerzik mindazokat az okmányokat (anyakönyvi lapokat, behívó jegyeket, szabadságolási és egyéb hivatalos igazolványokat, volt tiszti előjárók, volt altiszti vagy legénységi bajtársak hatóságilag hitelesített jegyzőkönyvi nyilatkozatait, stb., bármilyen olyan iratot, amely a katonai szolgálat igazolására alkalmas lehet) s amikor aztán majd nyugállományba kerülnek — ha a nyugdíjszabályok akkor is megengedik —, kegyelmi úton kérhetik a megszakítás előtti katonai szolgálat beszámítását. Annak ellenére, hogy önnök — mint mondtuk — meglehetősen hosszú és kétszeri megszakítása van, nem tartjuk kizártnak, hogy mégis eredményt érhet el, mert a legvalószínűbb időben is fegyvert fogott s akkor is megtette kötelességét a hazájával szemben, amikor nem kötelezhették reá. Különösen dicséretére és díszére válik, hogy mint nem erdélyi ember is résztvevő a székely hadosztály harcaiban. Ha az említett okmányokat beszerezte, kérje szolgálati úton, hogy azok állományparancsban letárgyaltassanak és az anyakönyvi lapjába bevezetessenek. Ez még nem jelenti azt, hogy a megszakítás ügye el van intézve, de az adatai így el nem kálódhatnak, sőt már jóelőre hivatalos megerősítést kapnak.

Közgazdálkodás. A folyó évi 20. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 104.066/VII. b. 1932. sz. B. M. körrendeletet nem lehet másként értelmezni, mint úgy, hogy az a közgazdálkodások sertésvágására is vonatkozik. Ha a közgazdálkodás maga hízaltta a sertést, akkor csak a húsforgalmi adót, ha pedig vásárolta s úgy vágta le, akkor a vásárlásnál még a rendes forgalmiadót is fizeti. A rendelet kivételre nem nyújt lehetőséget, ha tehát az arra illetékes hatóság a húsforgalmi adó megfizetését követeli, azt meg kell fizetni. A mi véleményünk az, hogy a közgazdálkodások sertésvágása semmiben sem különbözik akármelyik családban történő, házfogyasztást szolgáló sertésvágástól. Van olyan közgazdálkodás, ahol csak 3—4 a tagok száma, viszont vannak 12 tagú családok is, ha tehát az ilyen nagycsalád húsforgalmi adó nélkül gondoskodhatik téli zsír- és húszükségletéről, szerintünk megilleti ez a közgazdálkodást is. Nem is hisszük, hogy a községi előjáróságok általában gondoljanak is arra, hogy a közgazdálkodások sertésvágását így megadóztassák. Ha ez előfordul, meg kell magyarázni, hogy az ős közgazdálkodása nem nagyobb egy átlagos család kisebb háztartásánál, de ha azután mégis követelik az adót, akkor a fizetés előtt a hivatkozott rendelet értelmében nem lehet elzárkózni. Lehetséges, hogy a kérdés hivatalosan is újabb szabályozás alá kerül.

Légy óvatos. A kincstárnak előnyösebb így, mert a kórházi költségek elesnek, de a szolgálat érdekei szempontjából is jobb megoldás, mert közben szolgálatot is teljesíthet. Ezt azonban beszélje meg alaposan az orvossal, mert egyesek szervezete fel sem veszi az ilyen gyógykezelést, másoknak azonban közben pihenőre van szükségük. Ha az orvos azt tanácsolja, akkor okvetlenül menjen kórházba. Ha magánorvossal fogja kezelteni magát s a gyógyszer katonai gyógyszerárban veszi meg, az Örgazdászatkezelési Utasítás 27. melléklete szerint felterjesztendő számla ellenében a gazdasági hivatal a gyógyszerköltségeket megtéríti. A visszatérítés akkor is megtörténik ugyan, ha polgári gyógyszerárban vásárol, de csak a katonai árszabály szerinti árakat kapja vissza s így sokat ráfizet. Az orvosi vényt (receptet) csendőrvagy honvédorvossal láttamoztassa, mielőtt a számadását benyújtana. Azt tudni kell, hogy a magánorvosi költségeket teljesen önnök kell viselnie, a kincstár ebből nem térít meg semmit. A régebben beszerzett gyógyszer árát is megtérítik bizonyos visszamenőleges határidővel, rendszerint csak a folyó évről. Megpróbálhatja. De sokkal helyesebb, ha a gyógyszerárak visszatérítését mindig idejében kéri az érdekeltek.

Csak előre. 1. Jelentkezzék az illetékes népgondozó ki- rendeltségnél, hogy az áprilisi toborzásokhoz jegyeztek elő. Korábban már nem kerülhet sorra. 2. A karpaszomány viselésére jogosítottak tartós szabadságolása egyértelmű a leszereléssel, egyenruhát tehát nem viselhetnek.

B. Gy. törm., Mezőkövesd. Nem adunk választ, mert csak a neve kezdőbetűivel írta alá a levelet, a teljes névaláírástól pedig nem tekinthetünk el. Ismétlje meg a kérdését és írja alá a levelet teljes névvel és rendfokozattal.

K. J. örm., Kkfélegyháza. A telekkönyvi kivonat drága, ezért egyszerű községi előjárósági bizonyítvánnyal is helyettesíthető. Ebben a bizonyítványban azt kell a községi előjáróságnak igazolnia, hogy az arának, illetve az ara szüleinek mi a vagyona, jövedelme s hogy az ara férjhezmenetele után milyen támogatásra számíthat. Hogy az egyes okmányoknak mi a bélyegilletéke, azt mindenütt megmondják, ahol az okmányokat kiváltja.

Szombathely. A kórházi ápolási költségeket a folyó évi 13. sz. Csendőrségi Közlönyben közzétett 100.378/VI. b. 1932. számú B. M. körrendelet szabályozza. A nők napi 1.50 pengőt, a nőtlenek szintén napi 1.50 pengőt fizetnek kórházi ápolási költségek fejében, de a nőtlenektől ezen felül a gazdasági hivatalok még napi 50 fillért is levonnak a közgazdálkodások részére. Végeredményében tehát a kórházi ápolás a nőknek 1.50 P-be, a nőtlenek pedig 2.— P-be kerül; ezt az összeget a nőtől és nőtlentől a gazdasági hivatal vonja le. Azok a nők, akik tanfolyamba vannak vezényelve s így bizonyos ideig kóztékezésben vesznek részt, erre az időre is napi 1.50 P-t fizetnek, — ha kórházban vannak, — tőlük ezen felül 50 fillért levonni azon a címen, hogy a kóztékezést támogassák, nem lehet, mert a nők csendőr nem részese a kóztékezésnek. Ez kizárólag a nőtlenekre s a közgazdálkodásokra vonatkozik azért, mert a kórházban levő nőtlen csendőr részes tag, tehát neki is érdeke, hogy távollétével a közgazdálkodás ne károsodjék; a kóztékezésben nincsenek részes tagok, de a kóztékezések nagyobb forgalmuknál fogva nem is érzik meg, ha egy-két résztvevő kórházban van.

A csendőrség legrégebb, legmegbízhatóbb bevásárlási helye. — Kedvező fizetési feltételek.

TRIBON

ruházati r.t.

Budapest, VIII., Ullői-út 14. szám

Telefon: J. 392-85 és 312-57

Egyenruhaszövetek,
bélésárúk,
női és férfi fehérnemű,
selyem, kötött- és szövött-
áru,
kesztyű, harisnya,
paplan, cipő.

Csendőrkonzerv!
Leszállított árak!

Bővebbet a Csendőr-
ségi Lapok e számá-
nak mellékletében!

WEISS MANFRED

ELSŐ MAGYAR KONZERVGYÁR
BUDAPEST, IX. KERÜLET MÁRIÁSSY-UTCA 1. SZ.

Tavaszi. Papp Géza ny. százados: Körmeny, gyalogsági laktanya.

Csorna. 1. A Cs.-20. utasítás I. fejt. 5. pontja szabályozza a napibetétek kérdését olyan esetekben, amikor valamelyik részes tag az előírt szolgálati órákat nem teljesíti. Ha tehát az egyik részes tag 2 hétig szárnnyirodai segédmunkást helyettesít, nem 20 százalékkal kell a napibetétjét felemelni, hanem az említett pontban részletesen megmagyarázott példával is világosabbá tett módon kell vele a napibetéteket fizettetni. 2. Ilyen esetben azt kell írni, hogy „a gyanúsított vagyontalan, jelenleg keresete sincs.” Az ön rövidebbre fogott szövege nem jó, mert ha valakinek keresete nincs, ez még nem jelent vagyontalanságot is és fordítva. Kereset alatt nem a jövedelmet kell érteni, hanem azt az összeget, amit valaki a munkájával — tehát nem vagyongyümölcsötetással — megkeres.

Cs. S. rendőr törzsörmester. Mindegy, hogy milyen állományból került a honvéd tisztviselői karba az illető, a lényeg az, hogy tagja annak. A levelében említett szabályzat értelmében tehát önök is kötelesek neki tiszteletadást teljesíteni.

Gyujtogatás. Olvassa el lapunk multévi 782. oldalán közölt 174. lekszikon-válaszunkat.

Fővetés. Folyó évi 14. számunkban „F. J. csendőr, Tata” jelige alatt erre a kérdésre választ adtunk. „Kartárs”-a csak civilnek van; a csendőrnek bajtársai vannak.

Karcag. A hadikölcsönügyeket a belügyminisztérium (XII. osztály) vette át a megszüntetett népjóléti minisztériumtól.

Beregszász. 1. A volt Nemzeti Hadseregbeli balassagyarmati gyalogezredből alakult a miskolci 13. gyalogezred, iratainak ennek az ezrednek az irattárában kell lenniök. 2. A válás körül tényleg olyan hibák történtek, amelyeket az ön szempontjából nehezen lehet helyrehozni. Ha döntő bizonyítékokat tudnának felhozni arra, hogy a tanuk hamisan vallottak, akkor még segíthetne a dolgon. Próbálja meg kellő óvatossággal összegyűjteni ezeket az adatokat s ha minden együtt van, beszélje meg egy megbízható ügyvéddel, de az összes költségekre kössön vele előzetes írásbeli megállapodást. Ha erre semmi remény sincsen, akkor tárja fel a helyzetet őszintén, mindenekelőtt a szárnnyarancsnoka előtt. A levelében említett „számottevő tényezőktől” is biztosan kap olyan nyilatkozatokat, amelyek az igazságnak megfelelően állítják be a kérdést, de a kivizsgáló előjáró másként is meggyőződhetik róla, ha a közvélemény tényleg nem azonosítja magát a valóper jogi eredményével. Lehet, hogy az emberek nem is ismerik a valóper részleteit, vagy ha ismerik is, nem a végzés szövege szerint ítélik meg a dolgokat, hanem úgy, ahogyan ők látták azokat. A becsület végeredményében nem mindig csak papiroson, hanem az emberek, az összes vélemény megítélésén múlik. Kétségtelen, hogy a nő hibájából kimondott válás súlyos teherrel, de azért a sikert nem látjuk elérhetetlennek. Mielőtt tehát a levelében említett másik megoldást választaná, tárja fel a dolgot a szárnnyarancsnoka előtt teljes bizalommal; mi még azt is helyesnek látnók, ha kérvényének beadása után kerületi kihallgatásra jelentkeznek s a kerületi parancsnok úrnak is megjelentené a dolgot őszintén, amint van. Levele azt mutatja, hogy világosan és tárgyilagosan gondolkodik, de egy kissé hajlik a könnyű megalkuvás és a lemondás felé, pedig az ilyen sorsdöntő problémát nagyobb bátorsággal és hittel kell kézbe venni. Reméljük, hogy nincs hályog az ön szemén s akkor pedig előjárói támogatására biztosan számíthat. Protekcióra — igaz van — nincs semmi szükség. A kilépést nagyon jól gondolja meg; mi, akik annyi bajtársunk sorsát, reményességét, csalódását és legrejtettebb gondolatát ismerjük meg a hozzánk özönlő levelek százaiból, jó lélekkel mondjuk, hogy kevés csendőrrel találkoztunk, aki azt meg ne bánta volna. Sikert és csalódásmentes boldogságot kívánunk.

99.999. Amíg le nem szerelt a bátyja, addig csak szolgálati úton jelentkezhetik a csendőrséghez. Próbálja ezt meg újból azzal az indokolással, hogy tavasszal úgyis le kell szerelnie s ha jó előre nem gondoskodik az elhelyezkedéséről, kenyér nélkül maradhat, de ettől eltekintve is már régi vágya a csendőrséghez bejutni. Az illetékes kerületi parancsnokság a hozzá szolgálati úton eljuttatott ilyen jelentkezéseket előjegyzi s ha a jelentkező alkalmasnak bizonyul a felvételre; akkor előnyben részesül a polgári életből jelentkezők előtt. Nem hiszük, hogy ha a bátyja mindezeket értelmesen előadja kihallgatáson, ne segítenék ezt a semmiféle érdekbe nem ütköző, számára pedig életkérdést jelentő ügyét. Legkésőbb a tavasszal megint lesz próbacsendőr felvétel.

Füteszi átalány. 1. Az illetékszabályzat 55. §. 6. pont 2. bekezdése értelmében az őrsiroda és a legénységi szobák füteszi átalányát a közzgazdálkodásokba kell bevételezni, ezt az átalányt tehát az őrsparancsnok nemcsak jogosult, hanem köteles a közzgazdálkodás kezelésére bízni. A világitásra az őrsparancsnok a téli hónapokra havi 2 aranykorona átalányt kap, az őrsiroda világitásáról neki kell gondoskodnia, ezt az átalányt tehát nem adhatja át a közzgazdálkodásnak (19. — 1925. sz. Cs. K.-ben közztett 159.659 VI. b. 1925. sz. B. M. körrrendelet). 2. Az őrsirodát a gazdasági átalányból (tisztogatási átalány) kell takarítani, tehát sem az őrsparancsnok, sem pedig a közzgazdálkodás ezzel meg nem terhelhető. Természetesen az a legkézenfekvőbb megoldás, hogy az őrsfőzőnő takarít s az ennek megfelelő átalányrészletet a közzgazdálkodás kapja, ámbár ott, ahol az őrsparancsnoknak háztartási alkalmazottja van, az őrsirodát ő szokta takarítani. 3. Olvassa el az 1925. évi 9. sz. *Csendőrségi Közlöny* mellékletekét kiadott 156.600. VI. b. 1925. sz. B. M. körrrendelet (füzet) 1. §. 4. pont c) fejezetét, ott meg van írva, hogy a levelében tárgyalt célból és körülmények között nem lehet előfogatot igénybevenni. Különben is vasúton 28 km sokkal rövidebb, olcsóbb utazást jelent, mint előfogattal 20 km. A fogoly bekísérésének módja szempontjából pedig egyremegy, hogy saját kezdeményezésből, vagy felhívásra fogta-e el őt a járőr.

Nyár. Régi igazság, hogy közös konyha még testvérek között is sok bajnak az okozója, különösen kell tehát azt kerülniök az idegeneknek és még inkább kerülniök ott, ahol alá- és fölérendeltségi viszony is beleszól a dolgba. Az őrsparancsnok neje főzőn a maga konyháján, az őrsfőzőnő pedig a közzgazdálkodás konyháján. Nem jó az sem az őrsparancsnoknak, sem pedig az alárendeltnek, ha közös tűzhelyen fő meg a levesük; a parancsnok és az alárendelt magánéletét ennyire összebörönálni nem szabad, mert sérti a parancsnoki függetlenséget és tekintélyt, az alárendeltet pedig léptenyomon kínos, feszélyezett helyzetek elé állítja. Nem is beszélve arról, hogy a közösen használt tűzifa körül is bonyodalom lehet. Mindezeketől eltekintve pedig a Szut. kifejezetten meg is tiltja a nők hozzátartozóinak, hogy a legénységi szobákban vagy az azokhoz tartozó mellékhelyiségekben (tehát pl. konyhákban is) tartózkodjanak.

Kérje szabómesterétől a

SCHWARCZ LAJOS cég

BUDAPEST, IV., DEÁK FERENC-UTCA 15.

**amerikai rendszerű
mintagyűjteményét.**

A csendőrség tagjainak legolcsóbb bevásárlási forrása és a szabómester útján eszközölt megrendelést előnyös feltétellel mellett eszközöljük. Úgy polgári, mint egyenruházati szövetek, valamint az összes csendőrségi felszerelési cikkek óriási választékban kaphatók.

NE FELEJTSE EL ELOLVASNI A

REMINGTON

írógép hirdetést!

Tiszántúli. A kérdést illetékes helyen felvetjük, mert van benne valami.

12.345. Minden férfinak, aki valamit ad magára, naponta kell borotválkoznia, különösen, ha a szakálla sűrű vagy sötétszínű s így a legkisebb kinövése is már meglátszik. Kétségtelen, hogy a naponta való borotválkozás erősen igénybe veszi a bőrt, amit főként a túlvékony bőrűek érznek meg, de a kellemetlen érzés csak egy-két hétig tart, aztán elmúlik. A mindennapi borotválkozást is úgy meg lehet szokni, mint a mosdást vagy a fogmosást: az ember egész nap úgy érzi magát, mintha nem lenne felöltözve, ha egyszer elmulasztja. Legjobb mosdás után borotválkoznia, mert a mosdás, főként, ha langyos vízben történik, erősen megpuhítja az arcbőrt és a szőrszálakat. A különféle krémek többnyire jók és kényelmesek, de elég drágák, azért a közönséges borbélyszappant ajánljuk, mert az jó is, olcsó is. Az utóbbi időkben forgalomba hozott úgynevezett gyorskrémeknek a bőre való hatása még nincs teljesen kipróbálva; használatban jók a *Morrison* és a *Savolyn*; ezekkel csak be kell kenni (nem dörzsölni) az arcot, pár percig rajta hagyjuk (közben fogat moshatunk) s utána máris borotválkozhatunk. Ezek a gyorskrémek nem vernek habot. *Gilette*-rendszerű készülékekkel csak olyanok borotválkozhatnak, akiknek nem túlérős a szakálluk; erős szakállhoz jobb a *Valet* nevű önbortotváló készülék, amelynek pengéjét szíjon lehet fenni. Kellemes a jó bortotva is, de abból lehetőleg kettőt kell tartani, hogy ugyanaz a kés ne mindennap, hanem minden másodnap kerüljön használatba. A bortotvát olyan szíjon kell fenni, amelynek egyik oldala heveder, a másik oldala pedig szíj; először a hevederen s utána a faggyúval bekenet szíjon kell lehúzni. Aki mindennap borotválkozik, annak nem szabad magát nagyon kibortotválnia, mert a bőre gyulladásba jöhet, úgyszintén nem szabad naponta timsót és pudert sem használni; az előbbi a bőrt kimarja, a másik pedig a bőr pórusait eldugaszolja és idővel pattanásokat, pörsenéseket okozhat. Akinek a bőre érzékeny, jól teszi, ha borotválkozás után az arcát nagyon vékonyan bekeni paraffin-olajjal; ez, ha jól bedörzsöljük, a bőrt borotválkozás után is puhán és ruganyosan tartja.

G. I. ny. őrm. Leveléből nem tűnik ki határozottan, hogy a nyugállományba helyezése melyik nappal történt. Ha a tanúkihallgatás napja a nyugállományba helyezése napját megelőzte, akkor nyílt rendelettel kellett volna utaznia s meg kellett volna kapnia a költségtérítést is, mert nyugállományba helyezése napjág — amit a nyugdíjokmány jelöl meg — a tényleges állományba tartozott akkor is, ha a felülvizsgálat már megtörtént s annak alapján szabadságon volt. Ha ezek a feltételek megvannak, akkor az illetékes gazdasági hivatal útján kérje a belügyminiszter úrtól (VII. b. osztály) költségeinek utólagos megtérítését, mert igénye van rá. A bíróság nyílt rendelet hiányában nem volt köteles Önnek napidíjat fizetni, mert az 1930. évi XXXIV. tc. értelmében a tanu csak a legszűkebb költségeinek megtérítését igényelheti, olyan költségeket, amelyeknek megtérítésére a legelemibb létfenntartása szempontjából van szüksége. Nyugállományú őrmesternél pedig ez nem áll fenn.

Zsámbék. Olvassa el lapunk multévi 10. számában — 277. oldalon — „Viribus unitis” jelégére küldött üzenetünket.

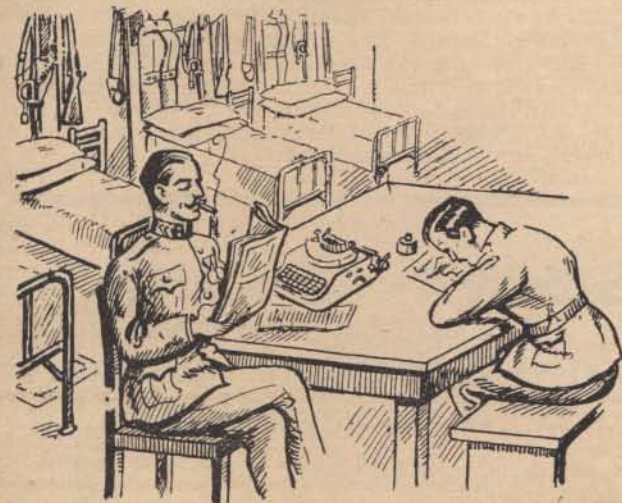
Íródeák. Már hogy lenne azon nevetnivaló, hogy Ön sorvezetőt használ? Vannak emberek, akik a leggyakorlottabb és legkiűrtabb írás mellett sem tudnak egyenesen írni; az ilyenek jobban teszik, ha sorvezetőt használnak, mintha kígyószerűen kanyargó sorokat vetnek papírra, vagy öt centivel magasabban végzik a sort, mint ahol elkezdték. Megjegyezzük azért, hogy elegendő gyakorlással meg lehet tanulni az egyenesen való írást is. Azt azonban ne tegye, hogy olyan vastagabb papírt vagy borítékot, amelyen a sorvezető nem látszik át, a tollszár végével szintelenül előre megvonja, mert az ilyen vonalozást a papírról nem lehet eltüntetni s arra, aki az írást olvassa, nem tesz jó benyomást. Csak nagyon kezdetlegesen író emberek szokták ezt csinálni. Inkább használjon ilyenkor sorvezető gyanánt egy papírlapot; azt helyezze rá a papírra vagy a borítékra, amelyre írni akar és a felső pereméig írjon úgy, hogy pl. az f, g, j, p és y betűk lefelé nyúló vonalai már a sorvezetőtől szolgáló papírra essenek. A sor befejezése után vegye el a sorvezető papírt és pótolja az írásban az illető betűk lefelé nyúló vonalait. Ilyen módon akkor is egyenesen fog írni, ha sorvezetőt nem használhat.

A képen két csendőrt láthat. Az egyik Önt is ábrázolja. De melyik? Az egyiknek, aki derős arccal szívja cigarettáját és ujságot olvas: **REMINGTON PORTABLE** írógépe van, a jelentésekkel régen elkészült már, amikor bajtársa, akinek nincsen **REMINGTON PORTABLE** írógépe, még a felénél sem tart.

Győződjék meg róla, ha kételkedne állításunkban, hogy kézírással legalább háromszor annyi időt vesz igénybe írásmunkája, mint egy-két heti gyakorlás után gépen. Nem törékeny csecse-becse, nem haszontalan lim-lom, hanem egy életre szóló hasznos tárgy, amelyet a

csendőr ma már nem nélkülözhet.

Kedvező részletfizetésre szállítjuk, árfelemlés nélkül, díjtalanul bemutatjuk országszerte, vételkötelezettség nélkül. Minden kérdésre kimerítő felvilágosítást adunk.

REMINGTON Írógép Rt. Budapest, VI. kerület, Andrassy-út 12.

Telefon: Automata 212-84, és 218-09.

Kéziratok.

Kriminologus. A téma jó, de csak úgy használhatók, ha a csendőrlegénység alapismereteihez arányított stílusban volna megírva és csak olyan tanácsokat tartalmazna, amelyek az őrsbeli csendőr a maga nyomozási viszonyai és lehetőségei mellett gyakorlatilag követhet. A közlemény túlnyomó részét túlságosan összesűrített elmélet alkotja, kevés kézzelfogható tartalommal. A szövegben túlsok a csendőr előtt ismeretlen fogalom s főleg az idegen szó, amit mind külön-külön magyaráznunk kellene. Méltóztassék a mondanivalóit a lehető legjobban leegyszerűsíteni, magát a témát pedig gyakorlati szempontból még részletesebben kidolgozni s akkor szívesen közöljük. Itt közölt elveink szerint megírt kriminológiai dolgozatokat mindig szívesen veszünk.

Érd. Kivonatosan közölni fogjuk.

Hargita. Helyes irányban folytatott nyomozás volt, de az eset és a nyomozás menete is hétköznapi, nem nyújt különösebb tanulságot. Nem közölhetjük.

Ipolyság. Ön az eltűnt egyének nyilvántartásának fontosságát kívánja leírásával igazolni, de az eset, amit leír, erre nem alkalmas. Hiába tartotta volna nyilván bármiféle szerv a szóban forgó asszony eltűnését, a nyilvántartás egymagában nem vitte volna semmivel előbbre a nyomozást, amint hogy a valóságban is a kiderítés csak a névtelen feljelentés alapján történt. Az eltűnt egyének nyilvántartása valóban fontos segédeszköze a nyomozásnak, de csak olyan esetben, amikor az eltűnés és egy felmerült konkrét gyanu között összefüggést lehet vagy kell találni. Ha pl. valahol ismeretlen hullát találnak, az eltűntek nyilvántartásából nagyon sokszor meg lehet az illető személyazonosságát állapítani, vagy ha pl. valakit azzal gyanúsítanak, hogy egy, még ismeretlen személyt meggyilkolt és kirabolt, akkor is első-sorban az eltűntek nyilvántartása adhat felvilágosítást. S így tovább: de mindig konkrét megállapítás, vagy legalább is gyanu kell ahhoz, hogy az eltűntek nyilvántartásának hasznát vehessük. Az Ön által leírt eset közönséges szándékos emberölés volt, amely hosszú ideig titokban maradt és a névtelen feljelentésre aztán kiderült. Nem közölhetők.

Baja jk. Ügyes, nekünk való rejtvény, közölni fogjuk.

N. A. Csanádpalota. Minden szavával szívünkbe beszél. Külön-külön minden mondat megállja a helyét, az egész együtt azonban, mint vers nem sikerült annyira, hogy közölhetnők.

B. A. Z., fhdgy. Jó, jönni fog.

F. L. szds. Tessék beküldeni a kéziratot, mert arra, hogy közölhető-e, csak azután tudunk véleményt mondani, ha elolvastuk. Színes illusztrációt nem közölhetünk, legfeljebb mellékletként adhatnánk, de úgy meg nagyon drága lenne s a közleménnyel való kapcsolat is lazább volna. Igaz, hogy a színes rajz szemléltetőbb, de azért nincs olyan katonai ábra, amit egyszerűen is ne lehetne teljesen szemléltetően megrajzolni, amint egyébként a szabályok is bizonyítják.

Halottak napján. Nem gyanús, hanem bizonyos, hogy nem Ön írta, hiszen még le sem tudta másolni. Van-e tudomása arról, hogy szellemi termékek eltulajdonítása éppen olyan lopás, mintha pénzt lop valaki? Nekünk már olyan szemünk van a csendőriráshoz, hogy az első öt sor után holtbizonyosra megmondjuk, hogy csendőrkézből került-e ki, vagy sem, nem ajánljuk tehát, hogy ilyen kísérletet tegyen velünk, mert kifurjúk a nevét.

A holtak regimentje.

írta: RAKÁTS LAJOS.

(7)

Leszállt az éjszaka és a tisztán ragyogó csillagos ég szürke sötétjében csak a halottak és sebesültek maradtak a Kopaszhegy oldalában levő síkon. A gépfegyverkattogás és a puskaropogás is elült. Fáradt, kimerült csapatok feküdtek zilizt rajvonalba a Kopaszhegy tisztása előtt. Néha pukant egy magányos lövés, világítórakéták fénycsóvái hasították a sötét égboltot, s egy-egy pillanatra megvilágították az elhagyott terepet, amelyen mint a szétszórt búzakévék hevertek a súlyos sebesültek és a halottak. A könnyebb sebesültek hasoncsúszva másztak a saját rajvonalaik felé. Itt-ott sebesültszállítók tüntek fel, amint válogatva a terepen fekvők közül, keresték a még élőket. A románok átkaroló mozdulatának a harminckilences század tekintélyes része áldozatát esett. Nem volt idejük a visszavonulásra, de fedezniök kellett a hegyüteg elvonulását is és így az élvonalon átözönlő románok bekerítve őket, magukkal sodorták.

Sándor főhadnaggyal az országút melletti árokba húzódtunk és a megmaradt legénységet próbáltuk rendezni. Mi már biztonságban éreztük magunkat a német aknavetők és gépfegyverek oltalma alatt. Ide vonult vissza a bosnyák gépfegyverosztag is, az egyik puskájuk tönkrement, a legénységük felére olvadt le...

Fázósan burkolóztunk köpenyünkbe, az éjjeli hideg szélben a délután vett hideg fürdő alaposan éreztette hatását. Tűzet nem rakhattunk, testünk melegére kellett bízni a száritást.

— Főhadnagy úr alázatosan jelentem, bevonultam — surrant át az éjszaka sötétségében az országúton egy sötét árnyék s megállt Sándor főhadnagy előtt. Marusán hangjára ismertem.

— A tábori őrsök? — kérdezte a főhadnagy.

— Az előttünk levő terepen fel vannak állítva.

— A románok?

— Moha felé visszavonultak, csak a sebesültszállítók vannak kint.

— Mi hír a zászlóaljról?

— Egy század eltűnt, Dinnyés százados úr két századdal összeköttetésben van a mi vonalunkkal.

— A csendőrzászlóalj?

— A legtöbbje a dombon maradt, vagy sebesült — keserűen hangzottak Marusánnak utóbbi szavai, azután elmondta, hogy a telefonista szolgálata berendelt fináncok közül kettő megsebesült. Amikor a románok átkaroló támadása elől vissza kellett vonulniok, az előre rohanó románok, úgy látszik a szürkületben egyenruhájukról magasrangú tiszteknek nézhették őket, mert feléjük süvített a legtöbb lövés.

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállító posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tisztavapjút használ fel; csak ő tudja, hogy a szövetben belül milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve **árakban is csak az elsőkézből** minden közvetítő drágításától mentesen, a posztógyártól közvetlen történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztógyárunk állandó szerződéses szállítója, mértékszabóságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételten **okirati elismerésben** részesült **állandó szerződéses** felruházója. Tekintse meg őrsére küldött mináinkat. Kívánságra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt.

Magyarország katolikus kézb. n. levő egyetlen posztógyára. Üzemben 1922 óta 300 munkással.

Budapest, I., Lenke-út 117.

Ha írógépet vásárol, javítást, vagy cserél, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest, VI. kerület, Andrassy-út 12. szám.

V.

Az éjszaka fáradt, kínos várakozással telt el. Alvásról természetesen szó sem lehetett. A hajnali köd szürke homályba borított bennünket, amelyen csak nehezen tört át a kelő nap vérpiros sugara. Küldönc érkezett, a zászlóaljunktartartalékba rendelték. Helyünket pihent csapatok foglalták el a Kopaszhegy előtti buckás terepen. A parancsra fáradt, sáros, fázós emberek másztak ki az árokból és oszlopba gyülekeztek. Harminckilencesekek, tizenhetes és kettes honvédek, csendőrök állottak be a sorba és az országúton megindultak a gyülekezőhely felé. Alig négyszáz főnyi legénységből állott a négy század létszáma. Hideg szalámi és kenyér volt az ebéd, vacsora és a reggeli. A bosnyák főhadnagy a hasznavehetetlenné vált géppuskáját kereste, amelyet a legénység a terepen hagyott. Minutics Ibrahim főhadnagy az ütközet alatt az egyik géppuskáját maga kezelte, a másik az én rajvonalam jobbszárnyán dolgozott.

— Minutics főhadnagy keresett — szólott hozzám Dinyés százados — az egyik puskáját szeretné megtalálni, azt mondja, te voltál a négy puská mellett. De azért edd meg csak a reggelit — tette hozzá, látva, hogy én a reggelimet a legényemnek adtam át és indulni készültem.

— Készen vagyok, százados úr — állottam a századosom elé, aki mosolyogva akasztotta le nyakából tábori látesővét és nekem nyújtotta. Nesze, ez a tiéd, tegnap derekasan viselkedtél! A terepen hasznát veheted.

Tisztelegve köszöntem meg a távcsövet s megindultam arrafelé, ahol Minutics főhadnagy lóháton ülve várt már reám, mellette egy bosnyák egy fölnyergelt lovat tartott kantáron.

— Kommst du schnell! — integetett felém. A hatalmas termetű, vörös fezes bosnyák tiszt az apró lovon groteszkül hatott. Tört német nyelven tudtam csak vele beszélni, de közös együttlétünk alkalmával nagyon megbarátkoztunk. Felugrottam a nyeregbe, itt azután meg azzal volt egy kis baj, hogy az ördögös kis bestia nem akart elismerni lovasának. Forgolódott, keringett velem, fogai közé szerette volna kapni a zablát. A főhadnagyot egy darabig mulattatta a jelenet, de azután odafartoltatta a lovát az enyém mellé és egy hatalmas oldalrúgással jobb belátásra bírta a esőkönys jóságot.

Elindultunk. Az apró hegyilő okos szemével rá-rá pislogott a mellettem ügöző főhadnagra s engedelmes, kezes bárány lett ezután. Alig, hogy kiértünk a bozótos részből, felszakadt a köd. Elöttünk a tegnapi csatatér úgy festett, mintha egy láthatatlan, nagy kéz emberekkel vetette volna be. Az apró lovak óvatosan kikerülték a halottakat, nem léptek rájuk. A legtöb roman volt, de akadt közöttük miénk is, különösen csendőr.

Egy emberhalom alján fiatal csendőr feküdt szétszakított zubbonyal. Arca csonttá merevedett, meztelenül előrenyújtott karja egy meggörbült román katona hulláját fogta. Ujjai, mint acélkapcsok szorultak bele a szederjes, puffadt arcban végződő vastag nyakba. Amott egy csendőrt akkor érhetett a golyó, amikor éppen tölteni akart. Féloldalt dölve feküdt, puskájának závarzata nyitva, benne félig a töltény, üveges szeméi mereven előre néztek a domb élvonalá felé. A kukoricásban különösen sok volt a halott, csupa román. Német sanitészek szemlélődtek előttünk körül, vállukra emelt üres hordágy mutatta, hogy nem akadt vinnivaló. Különös látványt nyújtott a tegnapi idegszagató dübörgés után a mostani csendes csatatér. Szanaszét a sok eldobott puská hallgatagon, némán pihent. Tizennyolc csendőrhaltat számláltam össze, jobban érdekelt ez engem, mint az elromlott gépfegyver keresése.

Minutics főhadnagy részvétlen arccal nyargalt fel és alá a mezőn, őt nem érdekelték az elesettek, ő csak a géppuskáját siratta és kereste. Megismertem a helyet, ahol tegnap délután feküdtem a rajvonalam.

— Itt kell lenni! — feszítettem meg a ló zabláját és egy rakaszól kidöntött gépfegyver szalagra mutattam. A rakaszól mellett három halott feküdt, két honvéd és egy bos-

nyák. Itt állott tegnap az egyik ágyú, mellette volt a gépfegyver is — mondottam.

Minutics török nyelven fejezte ki jókívánatait nagyfejű, csontos paripájának, amely most egy üres ládában majdnem orrabukott. Leugrott a lóról, én is követtem példáját és rövid keresés után a bosnyák katona holttete alól kihúztuk a mélyen homokba fúródott géppuskát. Gránátszilánk érthette a fegyvert, nem volt másra jó, csak ócskavasnak, a főhadnagy mégis büszkén emelte magához a nyeregbe s úgy cipelte személyesen vissza a századához.

Visszafelé kocogtunk a zászlóaljunkhoz. Az országúton szekerek gördültek előre, széleshátú, jól táplált lovak, vadonutú sárga szerszám rajtuk, a szekereken csúcsos sisakú fiatal gyerekek ülték: német trén. Az országút oldalán ássókkal és kapákkal felszerelt polgári csoportot terelt néhány katona. A karaván a tegnapi csatatér felé tartott, amelyen sűrűn feküdt a temetnivaló. Egy apró ló hullája hevert az árokpart mellett, hátára csatoltan töltényrakaszok. Nagyon messziről monoton morajként ágyútűz dohogott. Moha felől néha egy magányos lövés pukkadt, azután csakhamar elnyelte a távolság.

Minutics főhadnagy visszafelé menet még mindig az elpusztult géppuskája miatt dohogott.

— Nem igen lesz rá szükség egyelőre — vigasztaltam — a szebeni csata után azt hiszem a puskagolyó sem éri utól őket, úgy megszaladtak. Ugyanis reggel tudtuk meg a németek nagyszzebeni sikerét és vettük hírét a román front fölbomlásának. A tegnapi harc a román előretörés utolsó kétségbeesett erőfeszítése volt.

A pusztacelina csatában megtizedelt csapatunkat hosszabb pihenőre rendelték. Sajnos, ez a „pihenő” abból állott, hogy reggel négy órától este nyolc óráig menetünk tartalékként a románok nyomában. Alig birtuk követni őket, úgy siettek.

A magyar és német csapatok a velünk szemben állt román hadosztály töredékeit is körülzárták és megsemmisítették s így nyargaló előnyomulásunk során mindössze egy-két kisebb utóvédelt, vagy elhagyott bocskorral találkoztunk.

— A románok biztosan megnyernék a maratoni versenyt — mondotta Sándor főhadnagy egy ilyen nagyiramú gyaloglás után, amikor a kimerült emberek egymásután dőltek ki a századok soraiból.

Kóhalomnál megállottak még a románok, az utóvéd egy órára feltartotta a csapatunkat. A fagyos októberi reggelen így jutottunk pihenőhöz a teljesen kifosztott kis mezővárosban. Üres ablakok, kormos falak fogadtak bennünket, sehol egy lélek. Az ajtószárnyakat és ablakrámákat is elvitte az ellenség. Az Ott felső folyása mentén folytatódott a gyilkos hajsza. Csúpn Köpecnél értük utól őket, ahol egy kisebb járőrt ugrasztottunk széjjel.

Fél századdal engem küldött ki a zászlóaljparancsnokom elővédnek. Az előttem haladó járőr mögött Marusánnal haladtam a félszázad élén. Az országúmenti kukoricából időnkint román lovasok tűntek fel, oldalvédünk tüzelt rájuk és azok újból eltűntek. Elöttünk Bereck felől különös menetet

Magyar csendőr magyar gyártmányú Marta cipőpasztát vegyen!

Fornérgyár asztalos-adósalótlól törlesztéskép kényszerből átvett kettőszáz különböző típusú, prima **háló, ebédlő, úriszoba, kombinált szoba** óval napi ár alatt elárusította ik Bútorformáló értékesítő Rt.-nál, Dohány-utca 27 és 31. Részletre is.

vettünk észre az úton. Az elővéd rajvonalba ugrott szét, távcsővön azonban felismertem, hogy a különös menet templomi zászlókkal közlekedő békés lakosságból áll.

Beért a menet. Az élén őszhajú, apró emberke haladt, kezében mezei virágokból készített koszorú. Mögötte aszszonyok, emberek. Szürke doltmány fölé omló fehér fűrtök, ráncos, csontos arc, barna szemeiből sűrűn hullottak a könnyek. Amikor hozzám ért, rám nézett — soha nem felejttem el ezt a jelenetet —, valamit mondani akart, de csak a szája mozgott s aztán sűrűbe fojtott artikulatlan hangok törtek ki belőle. Nyakamba akasztotta a koszorút. Nagyon meghatott az öreg elérékenyede, de mert balról sűrűbben pattogtak az oldalvéd lövései, a küldöttséget egy vízmosásban biztonságba helyeztük s aztán folytattuk az útunkat.

— Ugy-e mondtam, hogy hamar Berecken leszünk — mondtam Marusának, aki örült, hogy a csapathoz bevonult és az izgalom pirosságát láttam az arcán.

— Már idelátszik Bereck — remegett az ajka és az előttünk sötétlő hegylánc felé mutatott.

1916 október 11-én délelőtt csakugyan Bereck alá érkeztünk. A szórványos puska- és géppuskatűzet most már ágyútűz is színezte. Véget ért a rohanásunk. A románok az ojtózi-szorosban szembefordultak velünk. Most már Sándor főhadnagy sem gúnyolódott, hogy mi minden ütközetből lekésünk. A tüzéségünk ágyúzta az ojtózi-szorosban levő állást. A templom tornyában volt a lovagló tüzéség megfigyelője, s hat tábori ágyú szórta a tüzet a Bereck előtti bokrokkal fedett magaslatra. Elhagyott vasúti vonal kígyózott előttünk. Ideérkeztek be a Divízióly alezredek parancsnoksága alá tartozó csapatok, köztük a mi zászlóaljunk. Késő délutánra járt az idő, amikor a zászlóaljparancsnok a negyedik századnak parancsot adott a támadásra Bereck ellen. A mögöttünk csattogó ágyúk dübörgése közben nyílt szét a század rajvonalba. Jobbszárnyunkat Sándor főhadnagy vezette, a bal szárnyunk vezetésére én kaptam parancsot.

— Marusán két rajjal az oldalunkat biztosítja — adtam ki a parancsot a mellettem álló csendőrmeisternek. Marusán mintha kieserélték volna. Szeme ragyogott, nyoma sem volt rajta a tíznapos gyilkos menetelésnek. Tisztelgett, sarkonfordult, felhangzott éles parancsszava és nyomában a két raj megindult a baloldalunkon levő bozótos rész felé. A hatalmas mezőségen mint egy szürke vonal, nyomult előre a rajvonala. A vonal, élén lóháton Sándor Imre főhadnagy lovagolt. Gránát- és gépfegyvertűz zuhant ránk. A gránátok mintegy száz méternyire vagdostak mögénk, inkább a lemaradozókat ösztökélték gyorsabb mozgásra. A gépfegyvertűz fölöttünk sustorgott, mindössze két sebesülést okozott. Esteledni kezdett, mire Bereck zöldséges kertjeinek szegélyét elértük. Egy-két román puskázott ránk a szürkületben, de közeledtünkre lórakaptak és gyorsan elvágtattak az ojtózi völgy felé. Csupán a Marusán raja felől hangzott éles puskázás, a Mannlicher mély hangjától jól megkülönböztethető volt az élesebb hangú román fegyver.

(Folytatjuk.)

REFORM

Ruházati Rt. Budapest, VI., Vilmos császár-út 5.

Kész női, férfi és gyermekkabátok, öltönyök, női ruhák, fehérneműk, szövet, selyem, bélés- és divatáru, ágy- és asztalnemű, paplanok, takarók, szőnyeg, kötött- és szövöttáru.

Vidéki rendelésekkel aznap e intézünk: Kedvező fizetési feltételek! Kérjen árjegyzeket!

Különös tüzeset.

(Pályázat.)

Még a világháború kitörését megelőző időben, a Duna partján petróleumfinomító gyár épült. A gyárral szemben, közel a parthoz kis sziget van, amelynek öblébe néhány év előtt élelmes vállalkozó egy kiselejtített kis hajót vontatott s azon mosóműhelyt rendezett be hatósági engedéllyel. A hajó vagyis a mosóműhelyt kis fahíd kötötte össze a parttal, szemben a petróleumfinomítóval.

A petróleumfinomító egyik munkása észrevette, hogy az egyik tartály, amelyben több ezer liter petróleum volt, folyik. Nem értett ugyan a tartályszerelő munkához, de abban a hitben, hogy a tartályon keletkezett rést meg tudja javítani, különféle szerszámokkal a tartály fúrásához és kalapálásához kezdett. Ennek következménye az lett, hogy a tartályban levő folyadék nyomása miatt is a rés hirtelen kitágult s a tartály egész tartalma zuhatagként ömieni kezdett. A petróleum a part lejtőjén levő raktárból a Dunába ömlött s minthogy a petróleum könnyebb, mint a víz, a Duna vizén terjengett s a folyam vizének irányát követve, tovább folyt lefelé. A kiömlött petróleum csakhamar beborította a mosóműhely környékét is. Itt éppen tisztítani kezdték a katlant s egy munkás a tüzes salakot lapáttal a Dunába szórta. Ily módon a Duna vizén terjeszkedő petróleum meggyulladt. Azonnal óriási lángok csapkodtak fel a sziget és a part között a víz színén, némelyik lángoszlop magassága a 10 métert is elérte.

A mosóműhelyben dolgozó munkások fejvesztetten rohantak a fahidon át a part felé, mert a hajó is, a fahíd is már égni kezdett. A fahidon tolongás közben az egyik mosónő a Dunába esett s belefulladt. Az összes munkások egyébként 8 napot meghaladó gyógytartamú égési sebeket szenvedtek, köztük maga a mosóműhely tulajdonosa is.

a) Megállapíthatónak mutatkozik-e valakinek büntetőjogi felelőssége az így bekövetkezett szerencsétlenségért?

b) Ha igen, milyen büncselekmény gyanújáról lehet szó?

c) Milyen körülmények kiderítésére kell elsősorban a csendőrségi nyomozásnak irányulnia?

Az egyes kérdésekre adott válaszokat röviden meg kell indokolni.

Megfejtést csak a csendőrség legénységének egyénitől fogadunk el. Határidő: november 15. A legjobb megfejtőt székasztali cigarettá- és hamutartóval jutalmazzuk. Az eredményt a december 1-i számunkban fogjuk közölni.

Vázlat-pályázatunk megfejtése.

Lapunk folyó évi 19. számában közölt vázlat-pályázatunkra összesen 34 pályázat érkezett. A pályázatokat sikerülteknek mondhatjuk, de többen elkövették a következő hibákat:

1. A vázlatot szobarajzszerűen, túlságosan kidolgozták, holott a feladat szerint az csak a járortárs tájékoztatására szolgált és a terepen készült. Nem volt helyes tehát jobban kidolgozott vázlatot készíteni, mint amelyet a terepen lehet rajzolni.

2. A községeket sokan túlrészletesen, házankint rajzolták; vázlaton elég azokat csupán körvonalyszerűen jelezni.

3. Többen elfelejtették a mértéket és a jelmagyarázatot felrajzolni.

4. A domborzatnak néhány szintvonallal való jelzése feltétel volt, hiányát tehát hibának kellett számítanunk.

5. Utak végénél jelezni kell, hogy hova vezetnek. Hiányát hibának vettük.

6. Vázlaton csikozni felesleges, de az áttekintést is varja.

A kitűzött feltételeknek legjobban megfelelő pályázatot Gabnai József algyői őrsbeli csendőr küldötte be. Kívülre a legjobb és lényeges hibáktól mentes pályázatokat még a következők: 1. Molnár János th., Keszthely; 2. Menyhart István th., Szombathely; 3. Vitéz Némethy Pál th., Magyarócsa; 4. Illés Dániel őrm., Vámosgyörk; 5. Halász József csendőr, Algyő; 6. Pásztor Béla csendőr, Hajdudorog és 7. Kóczy

Az egész világon
legjobban bevált,
legelterjedtebb írógép a

REMINGTON

András csendőr, Miskolc. Az itt fel nem soroltak pályázatában legalább két-két lényeges hibát találtunk.

A beérkezett pályamunkákat megjegyzéseinkkel ellátva, okulás céljából az összes pályázóknak visszaküldöttük.

A jutalmul kitűzött teljes borotválófelszerelést Gabnai József algyői őrsbeli csendőrnek elküldöttük.

—:0:—

Megfejtés.

A folyó évi 18. számunkban „Ki tud megfelelni” címen közölt pályázatunk megoldása a következő:

1. A m. kir. csendőrség első felügyelője Murai és körös-tarcsai Török Ferenc tábornagyszernagy volt.

2. Az első csendőrséget I. Napoleon császár állította fel Franciaországban.

3. A trianoni békeszerződés a kolozsvári I., a kassai IV., a pozsonyi V. és a brassói VII. számú csendőrkerületek székhelyeit rabolta el tőlünk. Ezekhez a következő vármegyék tartoztak: a kolozsvári I. kerülethez: Kolozs-, Tordaaranyos-, Nagyküküllő-, Kisküküllő-, Udvarhely-, Alsófehér-, Szolnokdoboka és Szilágy; a kassai IV. kerülethez: Abaujtona, Gömör és Kishont, Szepes, Sáros, Bereg, Ung, Zemplén és Máramaros; a pozsonyi V. kerülethez: Pozsony, Nyitra, Trencsén, Árva, Turóc, Liptó, Zólyom, Nógrád, Hont, Bars, Esztergom és Komárom; a brassói VII. kerülethez: Brassó, Háromszék, Csik, Szeben, Fogaras, Hunyad, Marostorda és Besztercenaszód vármegyék.

4. A járásörmesteri rendfokozatot az 1903. évi 16. sz. Rendeleti Közlönyben közzétett 2710/1903. eln. sz. honvédelmi miniszteri rendelet, illetve az azzal kiadott Cs. 18. utasítás rendszeresítette.

5. A m. kir. csendőrség legénységi rendfokozatai 1910. szeptember 15-én a következők voltak: próbacsendőr; próbacsendőr c. őrsvezető; csendőr; csendőr c. őrsvezető; c. őrsvezető; őrsvezető; csendőr c. őrmester; őrsvezető c. őrmester; őrmester; törzsörmester; és járásörmester. E rendfokozatok elérésének feltételei a következők voltak: *Próba csendőrnél:* magyar honosság, feddhetetlen előélet, megfelelő szellemi képesség, 20 és 40 év közötti korhatár, nőtlen vagy gyermektelen özyvgy állapot, hadiszolgálatra való teljes alkalmasság, katonai szolgálat, magyar nyelven írni és olvasni tudás. *Próbacsendőr c. őrsvezető* az lett, aki a hadseregnél szakaszvezetői vagy őrmesteri rendfokozatot ért el. *Csendőr* az egy évi próbaszolgálat után véglegesítés folytán tizedesi rendfokozattal. *Csendőr c. őrsvezető* lett véglegesítés után az, aki a csapatától szakaszvezetői vagy őrmesteri rendfokozattal lépett át, vagy a csendőrségnél 5 évig kifogástalanul szolgált. *C. őrsvezető* lett az, aki az altiszti vizsgát sikerrel letette. *Csendőr c. őrmester* lett az, aki az altiszti vizsgát sikerrel letette, de mint próbacsendőr a csapatától őrmesteri rendfokozattal jött át. *Őrsvezető* lett az a vizsgát tett c. őrsvezető, aki őrsparancsnokság vezetésével végleg megbíztak. *Őrsvezető c. őrmester* lett az az őrsvezető, aki őrsöt huzamosab ideig (legalább két évig) vezetett, de a létszámviszonyok miatt valóságos őrmesterré még előléptethető nem volt. *Őrmesterré* az lett előléptetve, aki őrsöt huzamosabb időn keresztül kifogástalanul vezetett, járásparancsnok helyettesítésre alkalmasnak volt minősítve és a rangsorban megfelelő üresedés folytán előléptetésre sorra került. *Törzsörmester* lett az az őrmester, aki legalább 3 évig őrsöt önállóan vezetett, a törzsörmesteri vizsgát sikerrel letette és irodai szolgálata alkalmasnak volt minősítve. *Jársásörmester* lett az az őrmester, aki mint járásörmesterjelölt járásparancsnoki teendőket egy évig kifogástalanul önállóan végzett és ennek befejeztével a járásparancsnoki vizsgát letette.

6. A kolozsvári kerületet 1881-ben, a szegedit 1882-ben, a kassait 1883-ban, a pozsonyi és a székesfehérvárit 1884-ben, a brassóit 1903-ban és a debrecenit 1907-ben állították fel.

7. Magyarországnak a háború előtt ötféle közbiztonsági szerve volt és pedig: M. kir. csendőrség, budapesti m. kir. államrendőrség, városi rendőrségek, határrendőrség és a községi rendőrségek.

9. Csonka-Magyarország területén a háború előtt (1913-ban) a következő közös gyalogezredek törzsei állomásoztak:

6. Budapest, 23. Budapest, 26. Győr, 38. Budapest, 44. Budapest, 46. Szeged, 48. Sopron, 60. Eger, 65. Miskolc, 69. Pécs, 76. Esztergom, 83. Komárom és 3. bosznia-hercegovinai gy. e. Budapest. Ugyanezen a területen a következő cs. és kir. gyalogezredeknek voltak kiegészítő kerületei: 12. Komárom, 19. Győr, 26. Esztergom, 32. Budapest, 38. Kecskemét, 39. Debrecen, 44. Kaposvár, 46. Szeged, 48. Nagykanizsa, 52. Pécs, 60. Eger, 68. Szolnok, 69. Székesfehérvár, 76. Sopron, 83. Szombathely és 101. Békéscsaba. *Honvédszolgálatok:* 1. Budapest, 2. Gyula, 3. Debrecen, 5. Szeged, 10. Miskolc, 17. Székesfehérvár, 18. Sopron, 19. Pécs, 20. Nagykanizsa, 29. Budapest, 30. Budapest, 31. Veszprém.

9. Csonka-Magyarországon a legmagasabb rendszeresített létszámú (38 fő) őrs a gödöllői; a legtöbb külközsége (22) pedig a *nagylengyeli* őrsnek van.

10. Ha határainkat a *Csendőrségi Lapok* 1927. évfolyamának 421. oldalán közölt, úgynevezett *Rothermere*-vonal szerint módosítanánk, régi szárnyparancsnoksági székhelyeink közül a következőket kapnók vissza: Arad, Nagyvárad, Nagykároly, Kassa, Beregszász, Ungvár, Rimaszombat, Ipolyság, Nyitra, Pozsony és Zombor. (Kevés!)

Beérkezett összesen 127 megfejtés. A legtöbb kérdésre (9) Farkas János tiszthelyettes (Kaposvár) felelt meg leghelyesebben, övé a fényképezőgép.

Az alább felsoroltak küldtek be még jó feleleteket: A név után a szám azt tünteti fel, hogy ki hány kérdésre felelt meg helyesen. Azokat a pályázókat, akik 3 kérdésre sem adtak helyes feleletet, nem tüntetjük fel. *Bárany István th. (Debrecen) 8, Bedő Ferenc alhdgy. (Nyírbátor) 5, Belány János őrm. (Tiszakürt) 4, Budai András őrm. (Nagyléta) 5, Csertő József őrm. (Beremend) 5, Csizsár András th. (Kunhegyes) 6, Csuzás József cs. (Mezőkovács-háza) 3, Dobos István őrm. (Tolna) 5, Enyedi András cs. (Gyulavári) 4, Gulyás András II. őrm. (Bogyiszló) 3, Gyapjas László őrm. (Fajszt) 6, Illés Dániel őrm. (Vámosgyörk) 4, Jurán Antal őrm. (Keszthely) 7, Kalnár Lajos őrm. (Nagyléta) 3, Karácsony Sándor őrm. (Újszász) 4, Kéri Mihály őrm. (Egyek) 3, Kovács István VI. őrm. (Fajszt) 5, Kovács Sándor II. őrm. (Gödöllő) 3, Körhegyi Ferenc őrm. (Tura) 6, Kőszegi István őrm. (Debrecen) 8, Kun Jenő th. (Debrecen) 8, Lendvay János th. (Miskolc) 5, Mészáros Mihály őrm. (Pécs) 6, Molnár János th. (Keszthely) 8, Molnár József őrm. (Nógrádludány) 3, Monus János th. (Szeged) 6, vitéz Németh Pál th. (Magyargencs) 6, Nyers László g. th. (Kaposvár) 6, Palkó József th. (Nemesvid) 4, Pap Ferenc II. cs. (Dunaszekcső) 7, Papp László th. (Nyíregyháza) 7, Pásztor Béla cs. (Hajdudorog) 6, Petróczy Mihály th. (Gönyű) 8, Polgár (Polez) György th. (Vasas) 5, Polgár József őrm. (Baja) 9, Simon Lajos őrm. (Tiszavárkony) 4, Szabó Gyula cs. (Gyöngyöspata) 3, Tóth János I. th. (Körösladány) 6, Varga Mihály őrm. (Lajosmizse) 4, Vince György őrm. (Murakeresztur) 6, Virág András cs. (Rákóczi) 5 és Babinszky János őrm. (Devecser) 5.*

A fényképezőgépet Farkas János tiszthelyettesnek (Kaposvár) egyidejűleg elküldtük.

—:0:—

Mult számunkban 656. oldalán azoknak névsorában, akiknek csendőrhistoriát közlésre elfogadtuk, Horváth Gábor tiszthelyettes állomáshelye nem Jászládány, hanem Kondoros.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

BÚTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részletfizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Rendeljen konzervet!

Szolgáltatásban nem lesz gondja az étkezéssel!

WEISS-MANFRED

ELSŐ MAGYAR KONZERVGYÁR
BUDAPEST, IX. KERÜLET, MÁRIÁSSY-UTCA 1. SZ.